IMPERIUL BINELUI

„Dacă vrem cu adevărat să-l definim pe MURAY, dincolo de «genial», aș spune că este un om al epocii luminilor nefericit de epoca noastră."

ÉLISABETH LÉVY

PHILIPPE MURAY

ESEU

Traducere din franceză de O. NIMIGEAN

CARTIER

„Ținta lui a fost axa Binelui, răspunzînd devastării tehnice și mentale pe care Binele o aduce pe întreaga planetă, dar, mai ales, denunțînd renovarea festivă a lumii, executată de modernitatea noastră în extaz – cu *fake*-ul și fiesta ca niște privilegii perpetue pe care ni le concede. Să spunem că Philippe Muray s-a bătut toată viața contra «extensiei domeniului farsei». Domeniul fiind fără hotare, sarcina este imensă. [...] Inseparabilă de farsă este extensia domeniului terorii. Și în acest caz, teroarea exercitată de Bine, amenințînd specia umană, teroarea securitară, înfășurîndu-ne într-o profilaxie mortală, este mai teribilă decît cea răspîndită de Rău. [...] Pretutindeni se instalează o parodie de uniune sacră, sub semnul unui război preventiv total împotriva celei mai mărunte molecule infecțioase (dar, de asemenea, contra oricărei anomalii, celei mai neînsemnate excepții, celei mai mici singularități). [...] Așa stînd lucrurile, există totuși o dreptate care nu ține nici de legile justiției, nici de o replică proporțională, nici de ordinea lucrurilor, ci de răzbunare și contralovitură, iar aici singularitatea feroce a lui Muray reprezintă o contrapondere egală, ba chiar superioară masei cosmice de prostie care ne înconjoară."

JEAN BAUDRILLARD

Biblioteca deschisă

Philippe MURAY (1945, Angers – 2006, Paris), eseist și romancier francez. Cărți publicate: *Céline* (eseu), Seuil, 1981; *Secolul al XIX-lea de-a lungul epocilor istorice* (eseu), Denoël,1984; *Posteritate* (roman), Grasset, 1988; *Imperiul Binelui* (eseu), Les Belles Lettres, 1991; *Gloria lui Rubens* (eseu), Grasset, 1991; *Se închide* (roman), Les Belles Lettres, 1997; *Exorcisme spirituale* (vol. 1: *Respingere de grefă*, Les Belles Lettres, 1997; vol. 2: *Les Mutins de Panurge*, Les Belles Lettres, 1998; vol. 3: *Exorcisme spirituale III*, Les Belles Lettres, 2002, vol. 4: *Modern contra modern*, Les Belles Lettres, 2005); *După Istorie* (vol. 1, Les Belles Lettres, 1999, ; vol. 2, Les Belles Lettres, 2000); *Dragi jihadiști...*, (eseu), Fayard – Mille et une Nuits, 2002; *Minimum respect* (poezii satirice), Les Belles Lettres, 2003; *Festivus festivus. Conversații cu Elisabeth Lévy*, Fayard, 2005; *Roți pătrate*, Fayard, Les Belles Lettres, 2006; *Ultima Necat I. Jurnal intim 1978-1985*, Les Belles Lettres, 2015; *Ultima Necat II. Jurnal intim 1986-1988*, Les Belles Lettres, 2015; *Ultima Necat III. Jurnal intim 1989-1991*, Les Belles Lettres, 2019.
În 2002, în *Chemarea la ordine: anchetă asupra noilor reacționari* (volum tradus în română la Ed. Compania, în 2003), Daniel Lindenberg îl apropie pe Philippe Muray de Michel Houellebecq și Maurice G. Dantec, aliniindu-l în categoria „noilor reacționari" În replică la cartea lui Lindenberg, Philippe Muray semnează, împreună cu Alain Finkielkraut, Marcel Gauchet, Pierre Manent și Pierre-André Taguieff, *Manifest pentru o gîndire liberă*.

O. NIMIGEAN (n. 1962, Năsăud) a publicat poezie (*Scrieri alese*, 1992; *Week-end printre mutanți*, 1993; *Adio, adio, dragi poezii*, 1999; *Planeta zero*, 2001; *Nicolina Blues*, 2007; *Nanabozo*, 2014; *Nu-ți garantează nimeni nimic*, 2014, antologie), proză (*Mortido*, 2003; *Rădăcina de bucsau*, 2010), critică și publicistică (*Inerții de tranziție, altruisme & bahluviuni literare, feat. Flori Stănescu*, 2006, *O ureche de om pe o spinare de șoarece*, 2020). Traduceri: H.I. Marrou, *Teologia istoriei* (împreună cu Gina Nimigean), 1995; Yves Agnès, *Introducere în jurnalism*, 2011; Simone Weil, *Înrădăcinare*, 2018; André Breton, *Iubirea nebună*, 2019.

PHILIPPE MURAY

IMPERIUL BINELUI

Eseu

Traducere din franceză de O. NIMIGEAN

CARTIER

CARTIER
Editura Cartier, SRL, str. Bucureşti, nr. 68, Chişinău, MD2012.
Tel./fax: 022 20 34 91, tel.: 022 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, Bucureşti.
Tel/fax: 210 80 51. E-mail: romania@cartier.md
cartier.md

Cărţile Cartier pot fi procurate online pe shop.cartier.md
şi în toate librăriile bune din România şi Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe iBooks, Barnes & Noble şi cartier.md

LIBRĂRIILE CARTIER
Librăria din Centru, bd. Ştefan cel Mare, nr. 126, Chişinău. Tel./fax: 022 21 42 03.
E-mail: librariadincentru@cartier.md
Librăria din Hol, str. Bucureşti, nr. 68, Chişinău. Tel.: 022 24 10 00.
E-mail: librariadinhol@cartier.md

Colecţia *Biblioteca deschisă* este coordonată de Vasile Ernu
Editor: Gheorghe Erizanu
Lector: Em. Galaicu-Păun
Coperta colecţiei: Vitalie Coroban
Coperta: Vitalie Coroban
Design/tehnoredactare: Dina Sîrbu
Prepress: Editura Cartier
Tipărită la Bons Offices

Philippe Muray
L'EMPIRE DU BIEN
Copyright © Société d'édition Les Belles Lettres, 2010

Philippe Muray
IMPERIUL BINELUI
Ediţia I, mai 2021

© 2021, Editura Cartier pentru prezenta ediţie. Toate drepturile rezervate.
Cărţile Cartier sunt disponibile în limita stocului şi a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii
Muray, Philippe.

Imperiul binelui : Eseu / Philippe Muray ; traducere din franceză de O. Nimigean ; coperta: Vitali Coroban. – [Chişinău] : Cartier, 2021 (Tipogr. „Bons Offices"). – 152 p. – (Biblioteca deschisă / colecţie coordonată de Vasile Ernu, ISBN 978-9975-79-922-5).

Tit. orig.: L'Empire du bien. – 1000 ex.

ISBN 978-9975-86-501-2.

821.133.1-4

M 96

PREFAȚĂ

COPILĂRIA BINELUI

Binele merge repede. Binele înaintează. Galopează. Urcă din toate părțile. Se întinde, crește, cîștigă teren, recrutează în fiecare minut noi misionari. Binele se înalță iute, astupă rînd pe rînd aproape toate ieșirile și interzice escapadele. El este cel ce rezidește de la început, într-o nouă Facere, ziua și noaptea, soarele și stelele, spațiul și timpul. De cînd cu Imperiul Binelui, Binele nu știe de glumă. Șapte anișori i-au fost destui pentru a curge, a se năpusti, a potopi, luînd și cărînd cu el tot ce i-a ieșit în cale, dărîmînd orice îi mai opunea rezistență, revărsîndu-se din albie, scrijelind malurile, aruncîndu-se infernal – pardon, paradisiac... –, răspîndindu-se peste tot, desfășurîndu-se, deplasîndu-se, cucerind și supunînd pe oricine ar fi fost ispitit să i se pună de-a curmezișul.

Acum și-a atins ținta. Sau aproape. Și se pierde satisfăcut în imensitatea Sărbătorii, ca un fluviu în marea promisă. Tot ce a smuls în cursa lui demențială dăruiește azi, ca pe o mărturie a victoriei lor comune, curenților nesfîrșiți ai Sărbătorii în care se scufundă.

Iată-i împreună, Binele și Sărbătoarea, puterile lor îngemănate nu mai cunosc nici o măsură... Pentru început, se aruncă asupra unor pretinși dușmani, atribuindu-le puteri inexistente, dușmani cărora bunii apostoli nu prididesc a le denunța virulența mincinoasă și înclinația ancestrală de

a face rău. Binele și Sărbătoarea sînt extrem de sensibili, de susceptibili, de iritabili. Se nutresc din mania persecuției. Nu le ajunge să reducă la mutenie întreaga opoziție, trebuie neîncetat să ne arate o sperietoare. În tăcerea generală a lașității, a îndobitocirii sau a consimțirii, au mereu nevoie să se autoconfirme inventînd atacuri fantomă, pericole false și adversari închipuiți.

În 1991, Binele nu era, ca să zicem așa, decît la vîrsta copilăriei. Departe de a-și cunoaște toate puterile. De-abia și le încerca. Avea ceva de bebe nehotărît, bîlbîit, de făt vizibil monstruos, înzestrat, vai! cu o sănătate de fier, neliniștitoare, dar încă se mai putea spera că îl va opri un accident, o boală, sindromul morții subite la sugar, ceva, în sfîrșit, care să salveze omenirea de pericolul fatal pe care creșterea lui rapidă, de neoprit, îl aducea asupră-i.

În 1991, Binele părea încă plăpînd, o simplă ipoteză, o supoziție căreia ar fi fost suficient să-i sucești gîtul la momentul potrivit, pentru ca inșii cei mai dubioși să nu aibă ocazia de a-l pune la treabă. Îl simțeai timid, emotiv, temător în fața grimaselor ironice pe care primele lui hărțuiri filantropice le-ar putea provoca deja puținelor spirite libere, aflate într-o stare tot mai precară de supraviețuire. Cordicopolis, cetatea de coșmar en rose, căreia Binele se pregătea să-i pună temelia, în aplauze aproape unanime, se găsea în faza de eboșă a unei utopii sau a unei proze de anticipație.

În 1991, Binele era încă în scutece, însă acest mic Nero al dictaturii Altruismului avea de partea lui atuuri solide. Începea să-și întindă închisoarea-i radioasă asupra omenirii cu asentimentul acesteia. Toate antecedentele lui, sub numele de „bine public", de exemplu, și ceea ce noțiunea respectivă presupune ca idee de multitudine, de ansamblu fără

diferențieri, căruia e oportun să-i încurajăm dezvoltarea cu sprijinul poliției, justiției și, bineînțeles, al prelaților presei, nu-i cereau altceva decît să propășească mulțumită lui, Binelui, pentru a se impune în întregul domeniilor existenței curente, fără nici o excepție. Îi mai rămînea doar să se verse în marele estuar al Amorului-Universal-Serbat-în-Stradă; și să conducă la acceptarea publică a faptului că o viață virtuoasă este o viață festivă. Binele s-a îndreptat oblu în această direcție. S-a grăbit, a dat zor, s-a aruncat ca un torent. Avea un scop: iată că și-l atingea.

În general, temele pe care le-am abordat în 1991 s-au agravat continuu, au devenit și mai sumbre, chiar dacă apar în culori din ce în ce mai apetisante pentru populație. Cordicocrații începuseră deja să mișune. Cordicanii, cordicolatrii, cordicolienii și cordicofilii se înmulțeau ca ciupercile. Cordicologii, în schimb, nu erau legiune. Iar cordicoclaștii, ca să-i numesc pe eventualii demistificatori ai Normei cordicole, păstrau tăcerea. Încă o păstrează. După 1991, comedianții Transparenței, posedații Uniformizării, cruciații abolirii tuturor diferențelor și câinii turbați ai justiției retroactive s-au înmulțit cu o frenezie căreia nimeni nu se mai gîndește să-i conteste fundamentul. Operațiunea „Trecut curat" e aproape încheiată. Cererea de noi legi, a cărei patologie doar o schițasem și pe care, apoi, am fost pus în situația de a o defini drept sete de penal, abia își ambalase motoarele, încă nu devenise țipătul extazului și resentimentului a milioane de furnici umane, cărora judecătorii electrizați de încurajările haitei mediatice le oferă spectacolul calvarului cotidian al politicienilor somați să le adopte. Cererea de noi legi încă nu ajunsese acceleratorul schimbării de moravuri, cum urma să devină; nici mașina perfectă

de culpabilizare care să-i strivească pe toți cei ce n-au avut abilitatea sau posibilitatea de a se prezenta, la timp, drept victime seculare. Nu putuserăm vedea, de exemplu, „Les Comités Blancs" („Comitetele albe"), născute din „La Marche Blanche" („Marșul alb") de la Bruxelles, roind în „asociații albe" cu nume șarmante („Porumbițele" – „Les Colombes", „Îngerii" – „Les Anges", „Iepurele" – „Le Lapin", „Puiul de căprioară" – „Le Faon"), reinventînd viața politică, cerînd instaurarea „clauzei persoanei celei mai vulnerabile" și luînd contact cu comitetele de șomeri și ale persoanelor fără adăpost. Încă nu se ridicaseră cu totul, în 1991, stavilele pentru răufăcătorii radioși ai codului penal, nici pentru hingherii puterii judiciare. Încă nu se schimbase, în 1991, într-atît sensul cuvintelor, pînă la a le vedea pe cele mai infecte canalii consensualiste – fără ca nimeni să se arate intrigat – combătînd consensul, iar pe campionii neoconformismului ridicînd indignați vocea contra conformismului. În 1991, încă mai era posibil să te mire spectacolul atîtor suflete frumoase care începeau să se bată pentru ceea ce îndeobște se rezolvă de la sine (cauzele bune), cu o risipă de energie care, în alte epoci, ar fi folosit unor cauze oarecum paradoxale, mai periculoase, mai puțin înțelese de la sine, așadar mai interesante. În 1991, cei pe care, cîțiva ani mai tîrziu, aveam să-i numesc „truismocrați", acești bărbați și aceste femei ce se dau de ceasul morții în lupta contra toxicității azbestului, contra pedofiliei, fumatului, homofobiei, xenofobiei, au înlocuit marile războaie de odinioară, cînd chiar se murea, cu o datorie de ingerință umanitară, dîndu-i aparența unei cruciade perpetue. În 1991 încă nu patrulau zilnic, veghind ca nimeni să nu rămînă străin de neobositele lor fapte de arme. Stahanovismul „creolizării" generalizate a societății – aceas-

tă idilă pastorală cu aspect de arhipelag new age – nu atinsese punctul culminant al travaliului unificator, cu toate că ei nu precupeţeau nici un efort. Pozitivul, în 1991, nu defila încă în flux continuu, dar fără a se înfrunta cu Negativul, căruia totuşi nu înceta să-i denunţe peste tot „resurgenţele". Acestea îi dădeau apă la moară, îngăduindu-i totodată să-şi poarte infinita bătălie a evidenţelor, tenacea epopee a Pleonasmului.

Nimic din ce-am scris nu a fost dezminţit. Dar parcă nici nu părea totul pierdut. Nu îţi puteai imagina încă, în 1991, că oraşele vor fi cu totul nimicite, pentru a fi transformate în rollers-parks. Iar telefonia mobilă nu fusese încă asimilată, cu încîntarea pe care o cunoaştem, de către atîţia sclavi ce nu cer altceva decît o doză de servitute în plus. Pe urmă, Imperiul a devenit veninos. A făcut-o cu un talent special. Iată, de pildă, aventura sexualităţii, căreia îi fredonasem requiemul, prevăzînd că ţine de-acum de trecut. Pare o afacere încheiată: a sucombat definitiv la presiunea propagandei uniformizante a mişcării sexuale instituţionalizate de masă (hetero sau homo), care are tot atîta legătură cu sexualitatea individului (homo sau hetero), cît un peşte congelat cu un păstrăv proaspăt pescuit dintr-un rîu de munte. Asupra acestei chestiuni, la capătul cîtorva milenii de istorie a umanităţii (o istorie extrem de culpabilă prin definiţie, nu-i aşa?...), fu suficient, pentru a închide în cinci minute discuţia, să ni se bage în cap că un prea mare interes acordat diferenţei sexuale este sursa tuturor crimelor, iar diferenţierea ierarhică, ea însăşi generatoare de „inegalităţi şi excluderi", decurge direct din diferenţierea sexuală.

S-a mişcat repede Binele. Binele şi-a dat toată osteneala. A muncit din greu. Cu un drum, în goana lui furioasă, a izbutit chiar să facă să dispară Răul. L-a luat cu el. L-a convertit.

L-a acaparat. L-a băgat în buzunar. L-a expropriat, literalmente, l-a capturat. Sfîrșind prin a-l arunca în panerul cu daruri de nuntă, cînd s-a căsătorit triumfal cu Sărbătoarea. Pentru că Binele, în cele din urmă, s-a căsătorit cu Sărbătoarea; intrarea în scenă a celor două „valori", strîns lipite, în suprafuziune, iată noutatea extraordinară a ultimilor ani! Binele și-a pus pirostriile. Nu s-ar putea spune mai potrivit. Și dacă, azi, Imperiul... meu pare cîteodată a evoca evenimente derulate cu un secol înainte, asta se întîmplă pentru că, între timp, pruncul a crescut, a prins putere, a întrecut măsura, s-a lățit peste copaie, a prins proporții, crescând într-un an cât alții în nouă! A devenit colosal. E adult. S-a emancipat. S-a dezlănțuit. Unic moștenitor al Răului, drept consecință a suprimării (sau subtilizării) acestuia, Binele poate să-l declare în afara legii, dar, în același timp, să-i folosească părțile utile. Negativul, față de care simte oroare, deoarece exprimă cu exactitate evoluția istorică, a fost pus sub sechestru. Iar pentru ca Imperiul Binelui să nu pățească niciodată ceea ce au pățit precedentele societăți, ca să nu ne apară într-o zi drept o stare de lucruri putrescentă, Binele a născocit (mai puțin stupid, mai puțin naiv decît precedenții opresori) o modalitate de a se integra în istorie prezentîndu-se drept antidot la un surogat de negativ. Apoi, ca să nu fie în pericol de a-și zămisli dublura negativă (așa cum, de exemplu, burghezia a creat proletariatul), a hotărît să o crească la întuneric și în copie facsimilată, hrănind-o cu biberonul contrafacerilor. Binele maimuțărește Răul de cîte ori trebuie. Întreține focarul conflictului ca pe un foc de tabără. Încît noile generații de rebeli de sinteză, comozi și conciliant, pe care le-a fabricat, nu riscă să se trezească într-o zi groparii, succesorii, cu atît mai puțin uzurpatorii sau demolatorii acestui patron exemplar.

Binele a trudit din greu. A tras tare. Din capul locului, el stîrpește toate veleitățile care ar lăsa loc de obiecții, toate subversiunile, toate contestațiile ce s-ar putea ivi. Sau, mai degrabă, le înrolează. Le recrutează. Le pune în slujba Sărbătorii fără sfîrșit; căreia ar fi de-acum înainte o impietate – și de-a dreptul periculos (să ne gîndim doar la asaltul galeriilor pe cît de delirante, pe atît de terorizante, care tocmai s-au dezlănțuit meci de meci la Cupa Mondială) – să-i negăm virtuțile educaționale, misiunea de a dresa, de a nivela, de a corecta, de a civiliza.

Binele a țîșnit, a luat-o la galop, aleargă cu spume. Și-a atins ținta, și-a făcut nacafaua. Și e pe cale să obțină ceea ce nici o instituție, nici o putere, nici o mișcare teroristă din trecut, nici o poliție, nici o armată nu au reușit vreodată: adeziunea spontană și cvasiunanimă la „interesul general", adică uitarea entuziastă de către fiecare a intereselor particulare, ba chiar sacrificarea lor. Nimic în istorie, poate cu excepția (și nici atunci...) mobilizării furibunde a nemților și a francezilor, a ridicării lor în masă după declarația de război din 1914 și, pe de altă parte, mutenia bruscă a celor care (anarhiști, pacifiști, social-democrați) ar fi trebuit să se opună demenței generale, nu ne-ar putea da cea mai mică idee despre un atît de neverosimil consimțămînt. În Binele devenit Sărbătoare nu mai există decît Binele, nu mai rămîne decît Sărbătoarea. Toate celelalte conținuturi ale existenței noastre s-au topit treptat-treptat în contact cu această flamă. De-acum Imperiul ne spune, parafrazîndu-l pe Hegel: „Tot ceea ce este real e festiv, tot ceea ce e festiv este real."

Era logic ca o societate în care transgresiunea și rebeliunea au devenit o rutină, în care nonconformismul e salariat, iar anarhismele te fac putred de bogat, să recunoască în

masele festive, legate prin natura lor de transgresiune și de violarea rituală a normelor vieții curente, apoteoza justificatoare a existenței sale. Numai că nu mai există norme, nici viață curentă. Sărbătoarea, care însemna pînă recent dezordine efemeră și răsturnare a interdicțiilor, a acaparat întreaga existență, s-a transformat ea însăși în normă și, totodată, în poliție. Dar asta n-ar fi o problemă pentru conțopiștii și caraliii noii societăți hiperfestive, de vreme ce toate posibilitățile de a face o comparație cu trecutul sînt anulate la rîndul lor.

„Viitorul care cîntă" al vechilor rebeliuni nu era decît o palidă promisiune neonorată pe lîngă prezentul nostru care mugește și bubuie. De cînd nu mai există muncă – sau de cînd muncitorii nu mai sînt imperios necesari, ca altădată, pentru bunul mers al planetei –, eminenta demnitate ce decurgea din actul de a munci a fost înlocuită de eminenta deriziune a omului festiv. Despuiată de orice semnificație, de orice alt țel decît acela de a-și afirma stupida ei pride, iată, dară, haita dezlănțuindu-se, ațițată de decibeli. Ce vrea ea? Nimic altceva decît să fie mai numeroasă, id est, mereu mai mîndră, mai autosuficientă, mai mulțumită de ea însăși și de univers. Lumea noastră este prima care a inventat instrumente de persecuție sau de distrugere sonoră într-atît de puternice, încît nici nu mai e nevoie să spargi concret geamurile ori ușile celor ce s-au pitit de mulțime și care, pentru că se țin deoparte, sînt decretați dușmanii ei. Că veni vorba, trebuie să-mi mărturisesc stupefacția: mi-a scăpat, în 1991, să-l ultragiez cum s-ar fi cuvenit pe acest cel mai galonat dintre festivocrați, pe Jack Lang, insul căruia nu-i ajunge că ne-a impus violul cu protecție și moralizator numit „La Fête de la musique", dar e gata să se ilustreze prin noi ticăloșii, începînd cu implantarea la Paris a The Love Parade din Berlin.

Sînt întru totul mîhnit că n-am făcut nici cea mai mică aluzie în prima ediție a cărții la acest abracadabrant curcan al farsei festive, la această budală gureșă de iarmaroc, la acest Jocrisse de potlatch, la corcitura aceasta tartuffistă ieșită din escrocheriile Binelui, înciotate cu ravagiile Sărbătorii. Am zis-o, uitarea este răzbunată!

Fără îndoială, cea mai mare originalitate a lucrării mele constă în faptul că nu sugerează nici o soluție la ceea ce, dezastru accelerat fără întrerupere, a sfîrșit prin a se substitui societății. Vă va face plăcere, sînt sigur, să remarcați că eu nu vedeam, în 1991, nici o ieșire din această situație. Se va putea, de asemenea, observa, sper cu plăcere, că nu m-am preocupat deloc să-i conving pe cei ce nu erau ei înșiși convinși pînă la saț de pertinența unei asemenea viziuni. Veți constata încîntați că nu arunc nici cea mai ștearsă rază de speranță în noaptea virtuală din web, în care toți șarlatanii sînt gri și toți negustorii de iluzii văd viața în roz.

E un mare nenoroc să trăiești în vremuri atît de abominabile. Dar e o nefericire încă și mai mare să nu încerci, măcar o dată, pentru frumusețea gestului, să le sari la beregată. O repet, înainte de a trece de la discurs la acțiune sau de la gîndirea abstractă la examinarea ființelor concrete, altfel spus, de la eseu la roman, adică la auscultarea a ceea ce rămîne din existența autonomă, în condițiile de supraviețuire pe această cetate planetară, botezată de mine Cordicopolis, dar care de-acum trebuie numită Carnavalgrad: aici se termină Imperiul...; aici începe Se închide. (On ferme, roman al lui Philippe Muray pe tema post-Istoriei hiperfestive. N.tr.)

August, 1998.

Cum niciodată n-a existat în afaceri prea multă cordialitate, s-a simțit nevoia de ideal în sentimente. Astfel, eu mă duc la bursă, iar fiica mea plonjează în nori.

BALZAC

I. ZEII AU COBORÎT PE PĂMÎNT

Iată-ne, așadar, atinși de un Bine incurabil. Mileniul se sfîrșește în lapte și miere. Specia umană e în vacanță. Satul nostru planetar ar putea fi înfățișat ca un imens parc de distracții. Un parc de distracții care ocupă tot spațiul. Al Franței. Al Europei. În curînd, al globului pămîntesc. Un gigantic iarmaroc spontan, permanent, cu cartierele sale, marile lui bulevarde, punctele speciale de atracție, comèdiile, jocurile, paradele, defilările, ședințele bine organizate, crizele sale de amor, indignările lui năprasnice...

Pentru a explica sfîrșitul de secol XX, trebuie înainte de toate să-l examinăm îndeaproape, să ne lăsăm purtați de curenți, să nu ne temem de înghesuiala mulțimilor, să urlăm cu lupii, să ne punem la unison cu euforia. Numai flanînd de-a lungul tarabelor pe care și le-a întins peste tot putem spera să-l înțelegem. Să nu mai stăm pe gînduri! Să nu ne fie frică! Hai să ne prindem în horă! Toate divertismentele ne sînt oferite pe tavă! Ce eliberare! Să tot huzurești ca pașa! Florida! Wonderland! California! Lumea a devenit o uzină de plăceri! *En fanfare!* Numai joc și voie bună! Debordînd de fantezie!

„Cît de glorios este să începi o nouă carieră și să apari dintr-odată în lumea învățaților cu o carte de noi desco-

periri în mînă, precum o cometă neașteptată scînteind în spațiu!"

Astfel exclamă Xavier de Maistre în primele pagini din *Călătorie în jurul camerei mele*. O cometă neașteptată... Însă în cazul nostru nu este vorba de a propune descoperiri noi. De la o simplă plimbare, o simplă drumeție prin peisajul nostru cotidian, în care trăim sau ne închipuim că trăim, printre lucrurile pe care le iubim sau de care ne temem, vom învăța mai mult decît de la o mie de noi descoperiri. Da, spiritul timpului este ca un parc de atracții pe care trebuie să-l vizităm. Cu vitrinele și luminile careți iau ochii, cu vedetele lui efemere, cu străzile lui false din pseudoorașele de peste tot, cu castelele reconstituite, cu exhibiționismele excitante și uriașele-i torturi festive, cu decorurile de rășini sintetice, cu actorii anonimi care se agită – în costumații adaptate spectacolului – să simuleze că-și îndeplinesc sarcinile zilnice... S-a terminat cu enigmele, cu misterele. Cu disconfortul oboselilor. Binele este răspunsul anticipat la toate întrebările care nu se mai pun. Plouă cu binecuvîntări de peste tot. Zeii au coborît pe pămînt. Toate problemele au fost rezolvate, nu mai avem alternative respectabile la democrație, la cuplu, la drepturile omului, la familie, la tandrețe, la comunicare, la prelevările și vaccinurile obligatorii, la patrie, la solidaritate, la pace. Vechile viziuni asupra lumii au fost scoase din uz. Îndoiala a fost catalogată drept boală. Scepticii preferă să-și țină gura. Ironia s-a chircit de tot. Negativitatea face ciocul mic. Însăși moartea a ajuns la

ananghie, simte că n-o mai duce mult sub necruțătorul soare al Speranței de Viață triumfătoare.

Desigur, ne mai încurcă niște ciurucuri prăfuite, amintirile vagi ale disputelor aruncate, de altfel, la coșul de gunoi al istoriei. Va trebui să ne descotorosim și de ele, e o chestiune de zile, de săptămîni. Psihanaliza și marxismul au fost deja înghesuite în debara, zvîrlite la pubelă, lichidate ca niște aerosoli nocivi ce provoacă găuri în stratul de ozon, de îndată ce ne-am lămurit că nu-i vindecă pe paralitici și nici măcar nu salvează banchizele de pericolul încălzirii globale.

Iar acesta nu-i decît începutul curățeniei generale. Gata cu nostalgiile lîncede! Trăiască Sărbătoarea! Trăiască amnezia euforică! Epoca noastră scoate totul la vedere, am fi ingrați dacă ne-am plînge. Fărîmițe ce sîntem! Bucățele! Datorăm totul faptului că aparținem unei mase. Ceea ce există există doar cu condiția de a fi cît mai mult răspîndit; în maximum de exemplare; la cea mai bună oră de difuzare. Totul, într-adevăr: noi, voi, lucrurile. *Prime time*-ul a paralizat timpul și a luat locul orelor și anotimpurilor. Nici nu se mai pune problema să te ții deoparte, asta nu e voie! Mulțumește-te să supraviețuiești, e foarte bine așa. Întîi subzistă, abia apoi povestește.

Scenele din Istoria înghițită ne sînt purtate prin față, pe o scenă de cămin cultural, doar pentru a ne întări noile credințe, pentru a dezbate indignați între noi, întrebîndu-ne cum de au fost, domnule, posibile asemenea barbarii?! Și-apoi, cu muzică, înainte marș! Scuturați

jugul! Și bim! Și bum! Și zbang! Și zum! Și înc-o dată bum! Ca în *Călătorie la capătul nopții*, spre final: „Bim și bum! Și iarăși bum! Și ce mi te mai sucea! Și ce mi te mai zăpăcea! Și ce mi te mai zgîlțîia! Și iată-ne cu toții în marea înghesuială, făclii, tămbălău, tot tacîmul! Și dă-i, și luptă, tot înainte, la dibăcie, la tupeu, la hăhăială! Zbang!"

Hai, urcați în trenulețul western, acuși se dă semnalul de plecare! Sau poate preferați senzațiile tari? Șinele de *montagnes russes*? Pînă vă explodează focuri de artificii în creier? Trei kilometri, cînd sus, cînd jos, la peste o sută de kilometri pe oră? Hai, puțină mișcare, în pana mea! Descoperiți-vă al treilea suflu! Ne așteaptă mari aventuri!

Am fost eliberați. Să fie clar! S-a terminat cu grijile. De peste tot. Democrația pluralistă și economia de piață vor avea grijă de noi. Restul e istorie depășită. Concentrați-vă asupra corpului! Body building! Faceți mușchi! Tonifiați-vă! Plăcerile din toate cele patru vînturi vă stau la îndemînă. Descoperiți gimnastica acvatică! Transformați-vă în luptătorul de sub bambuși! Atacați templul incaș din carton presat! Escaladați vulcanul de bule! Urmăriți-i pe bandiții care se ascund pe acolo, pe undeva! Trageți-i afară din bîrlog pe dușmanii noștri adevărați, pe ultimii tirani hidoși, pe ei, copii, iată-i, se văd bine, i-am prins în prim-plan, vestigii neprețuite ale cauzelor pierdute, ultimii asupritori bestiali ai umanității!

Ah, Sistemul își face bine treaba! Găsești pentru toate gusturile. Binele, întregul Bine, contra Răului, întregul Rău! Pînă la capăt! Iată epopeea! Tot ce are definitiv dreptate contra a tot ce-am decretat că e greșit pentru totdeauna. Noua Bunătate înaintează cu vîntul din pupa împotriva sexismului, împotriva rasismului, împotriva discriminărilor, indiferent de forma pe care-au luat-o, contra relelor tratamente aplicate animalelor, contra traficului cu fildeș și blănuri, contra responsabililor de ploile acide, contra xenofobiei, poluării, desfigurării peisajelor, fumatului, topirii ghețurilor în Antarctica, colesterolului, sidei, cancerului și așa mai departe. Contra celor care ar amenința patria, viitorul Afacerii, principiul competitivității, familia, democrația.

A-ți lua adio de la Rău e o slujbă solicitantă, care trebuie îndeplinită cu temei. Cu atît mai mult, cu cît diavolul se camuflează sub o sumedenie de măști, se ascunde în litote. Unde s-a pitulat iar? În ce gaură neagră, mai neagră decît Întunecimea-Sa?... Te-ai putea crede prins într-o luptă bizară pe viață și pe moarte, fără adversari veritabili, asistînd la un puseu prelungit de afirmații repetate, pisălogite întruna, predicate pentru toate babele surde și cu o înverșunare cu atît mai sporită, cu cît, în mod evident, nimeni nu dă nici o replică... Dar ăsta o fi un motiv în plus! Haida! Avem nevoie de emoții puternice. De unde să le luăm, dacă nu puricîndu-ne surogatele noastre de amintiri, de retrospective, de evocări? Scotocind după fantomele vinovaților, dîndu-le în vileag. Încă

un efort! Curaj! Sper că nu tremurați de frică. Bravo! Atunci, hai cu toții, trageți-vă un *passe montagne* pe cap, să ne cățărăm în vagonul acesta roșu ca para, proptiți bine pe tălpi, încleștați strîns de bare! Trenul infernal pornește. O să vedeți ce n-ați mai văzut. Voluptatea ororii în stare pură, cu stomacul strîns, cu pulsul de o sută cincizeci de bătăi pe minut. Sîntem deja în plin salt în gol..., tocmai de sus, trenul face un *loop* de trei sute șaizeci de grade, stîrnind strigăte ascuțite de panică...

Astea fiind spuse, nu mă veți determina să las a se subînțelege ceea ce nu voi scrie niciodată negru pe alb. Formula magică, astăzi, constă în a declara de la bun început că nu ai nimic contra nimănui, în primul rînd nimic contra celor pe care îi ataci. Este un sesam indispensabil. „Autorul ține să precizeze că personajele, locurile, evenimentele nu au nici o legătură cu realitatea...". Ceea ce înseamnă că afirmi, fără să o declari explicit, că ești PENTRU, pe vecie PENTRU toate cauzele bune și, fără rest, CONTRA celor rele. Cam asta... Cam asta e totul. Dar ar fi mai indicat să o spui limpede. Fără eschive ridicole: clar și distinct! Eu sînt pentru tot ceea ce este bine și contra a tot ceea ce este rău. Pentru transparență contra opacității. Pentru adevăr contra minciunii. Pentru autenticitate contra superstiției. Pentru realitate contra fantasmelor. Pentru moralitate contra imoralității. Pentru ca toată lumea să aibă ce mînca, pentru ca nimeni să nu mai fie exclus, pentru ca dietetica să triumfe.

Nu mă provocați să pretind chestii de-astea!

Azi, mai mult ca niciodată, mi se pare instructiv să te apleci, pentru cîteva clipe, exclusiv asupra destinului Răului, în mijlocul potopului de binefaceri ce ne asaltează din toate părțile. Ceea ce voi și încerca. Asupra devenirii Răului, asupra viitorului său... Unde a putut aluneca? Prin ce trapă? Cine-i mai susține postulatele? Cine mai răspîndește duhoarea scandalului? Unde gem plăcerile interzise ale infernului? Unde mai latră astăzi cîinii groazei? Că eu, unul, nu mai văd peste tot decît politețe, abordări discrete, flaterii, sclifoseli și dat pe după corcoduș... Lungi sfeștanii pioase. Ca să nu mai calce strîmb, niște filozofi, în Italia, au încercat chiar să inventeze o nouă ideologie nederanjantă, un nou schmilblic conceptual, alcătuit din capete uzate de prin Nietzsche sau Heidegger, și i-au spus „gîndire slabă". Slăbirismul! Emoționant... În fine, o viziune asupra lumii fără coloranți! Nici o idee să n-o mai depășească pe alta! În Franța chiar, actualul președinte (François Mitterrand. N.tr.), ca să se aburce acolo unde e, a trebuit să-și pilească dinții, nimeni nu l-a dorit cînd își afișa ditai caninii vampirieni.

Toate antagonismele golite de substanță sînt îmbrăcate din nou pentru paradă. Certificatele de moravuri și de viață corectă se poartă acum după moda șosetelor, la vedere. Pînă și rasiștii, astăzi, se pretind antirasiști, ca toată lumea. Nu mai prididesc a le arunca înapoi celorlalți propriile obsesii dezgustătoare. „Voi sînteți

ăia! – Cine, noi?! Nici vorbă, voi sînteți! – În nici un caz! S-avem pardon!" Nu mai știi cine ce rol joacă. Publicul așteaptă, speră că vor fi lovituri, țipete, vrea acțiune. Dar plictisul stă la pîndă, cotropește totul, depresiile se înmulțesc, calitatea spectacolului scade, rata sinuciderilor urcă accelerat, igiena se prelinge neghioabă peste lume, are loc o Invazie a Dulcegăriei, Marea Gală a Show-ului Inimilor Ambetate.

Bernard de Mandeville, care și-a atras nu puține belele după ce a încercat să arate că la binele comun contribuie adesea cele mai rele canalii, constata încă în secolul al XVIII-lea, în *Fabula albinelor:*

„Una din cauzele principale care face ca atît de puțini inși să se înțeleagă pe ei înșiși vine din faptul că majoritatea scriitorilor își trec timpul explicîndu-le oamenilor ce ar trebui să fie, și nu depun aproape niciodată efortul de a le spune ce sînt."

Să-i înțelegem și pe ei... Dacă scriitorii ar face altfel, n-ar mai ieși, nefericiții, în vecii vecilor de la mititica.

II. TREMOLO BUSINESS

Trăim în epoca zahărului fără zahăr, a războaielor fără lupte, a ceaiului fără teină, a dezbaterilor în care toată lumea este de acord ca mîine să fie mai bine decît ieri, a proceselor pentru care trebuie să dezgropi morții, pe vinovații judecați deja demult, dacă vrei să nu te trezești tu însuți în culpă...

Dacă această epocă se dovedește greu de prins, e din cauză că a diluat realitatea, căutînd să ne convingă de realitatea ei cu înlocuitori. N-o să mai rămînă mare lucru din real, dacă se continuă astfel. Totul ne este garantat hipocaloric, viața, moartea, presupusele idei, cărțile, intervențiile „curate" în Golf, arta, pseudopasiunile, așa-zisa informație, emisiunile TV.

S-au decretat „zile fără fumat" De ce nu și ani fără femei? Sau femei fără colesterol, cu patalama? Ori ideologii fără materii grase?

Cu ce ne-am mai putea oare potoli nevoia de negativ din noi după ce negativul a fost scos în afara legii, dacă nu cu pericolele din trecut? Sîntem, de-acuma, mult prea fragili, am dobîndit o prea mare deficiență imunitară, ca să ne permitem alți dușmani decît cei trecuți pe celălalt tărîm. Iată reversul bunăstării noastre. Nu mai putem face față decît evenimentelor din arhive, periate atent, și

acelea, împănate cu multiple comentarii, redifuzate de cinci ori pe an la televizor; mai bine întreținute, oricum, decît clădirile de patrimoniu din orașele noastre prăfuite. Singurele surprize permise sînt cele organizate. Chiar și urile noastre cele mai îndreptățite dau impresia că provin din niște rezervații naturale pentru fauna și flora pe cale de dispariție.

Imprevizibilul – s-a terminat cu el, ne-ar putea îmbolnăvi. Spontaneitatea sosește în pungi vidate. Nu mai există decît țigări *mild*, bere *light* și mezeluri *extra-slabe*. Orice virulență a fost înlăturată. Istoria nu doar că se grăbește, cum se afirmă, dar ea chiar galopează accelerat spre cel mai domesticit *déjà-vu*, spre cel mai moleșit *déjà-pensé*. Am devenit așa de debili, încît trebuie să fim protejați. Sîntem feriți de adevăratele pericole. Nu cumva să resimțim un fapt brut ca pe un pietroi picat din cer – ne-ar lăsa lați. Evenimentele cele mai mărunte sînt atît de bine pregătite, uneori cu ani în avans, încît atunci cînd, în sfîrșit, se produc, au aerul propriei lor comemorări. Prin hatîrul anticipant al sondajelor, alegerea președintelui republicii a ajuns un gag jalnic, reîncălzit, un caraghioslîc răsuflat. Bicentenarul Revoluției, în '89, părea o redifuzare. Intolerabilele iluminații stradale de Crăciun încep cu trei luni mai devreme în fiecare an. La galette des Rois de la Bobotează este oferită și de Paște, odată cu ouăle. Colecțiile de iarnă se întind pînă la soldurile din anul următor. Principiul acesta al anticipării a fost adoptat pînă și de plagiatorii profesioniști, care nu

mai au răbdare să aştepte apariţia cărţii ca să-i sugă măduva: o atacă încă din şpalturi, aruncînd pe piaţă versiunea lor călîie înainte de ieşirea primei ediţii de sub tipar. Anul 2000 se descompune de pe acum, deşi mai avem doi luştri pînă la sfîrşitul de mileniu. Era vărsătorului arată rău la faţă. Totul se ofileşte înainte de a înflori, se veştejeşte, se gălbejeşte. Pericolele de „gradul unu" se voalează sub euforia oferită de piaţa irevocabil planificată. O vîrstă a treia fără de vîrstă a planetei, asta a devenit Binele. Bătrîneţea lumii.

Eclipsarea principiului malefic, a „părţii blestemate", a „negativului" este marea enigmă a vremii noastre. Ce se petrece sub acest strat de lac, sub pojghiţele pure, sub litotele dulci, sub lustrul inocenţei însiropate? Sub aceste leşii fără fosfaţi?

Nu-i uşor să răspunzi. Binele înlocuieşte foarte avantajos Răul, dar cu o condiţie: aceea de a spune – şi a-i face şi pe ceilalţi să spună – că Răul n-a fost nicicînd atît de ameninţător, de îngrozitor, de paralizant ca în prezent; iar asta să se filmeze, să se certifice, să se refilmeze, televizeze şi retelevizeze! Credinţa tuturor în realitatea Răului este condiţia de supravieţuire a civilizaţiei noastre, civilizaţia spectacolului caritativ. În care Binefacerea este o manieră de a vorbi, iar Filantropia – un efect de stil. Tot ce vi se cere este să credeţi în ele. Să aveţi credinţa care va salva Spectacolul (cît timp acesta nu va fi dispărut, nu văd nici un motiv de a renunţa la noţiunea lui Guy Debord). Şi, mai ales, să vi-o mărturisiţi din toţi

bojocii. Și să repetați, de oricîte ori vi se cere, că iubiți ceea ce trebuie iubit și condamnați ceea ce trebuie condamnat: rasismul, cît se poate de mult, identitățile regionale terorizante, integrismele islamice, populismele, pujadismele, traficul de fildeș și de blănuri, sponsorizarea raliului Paris-Dakar și renașterea naționalismelor în țările din Est eliberate de comunism. *Dilige et quod vis fac*, scria sfîntul Augustin, „Iubește și fă ce vrei!" În zilele noastre s-ar potrivi mai degrabă: Spune ce iubești și fă business.

Binele a avut întotdeauna nevoie de Rău, dar niciodată ca acum. Falsul Bine e dependent de sperietori. Nu atît pentru a le lichida, cît pentru a aneantiza, cu ajutorul lor sau dincolo de ele, iregularitățile neliniștitoare încă neextirpate din lume, excepțiile, ciudățeniile insuportabile, adică adevăratele pericole care îl amenință, cu toate că nu se vorbește niciodată deschis despre ele.

Ce mai contează, nu-i așa, ca să dăm un singur exemplu, fișarea datelor tuturor cetățenilor, dacă prin acest lejer preț plătim victoria contra SIDA? Bernanos, la sfîrșitul vieții, își amintea de epoca în care excelenta inovație polițienească de a lua amprentele digitale încă scandaliza moravurile vremii. Oamenii erau indignați. Li se răspundea că „prejudecata lor față de Știință riscă să împiedice o admirabilă reformă a metodelor de identificare."... De asemenea, că „nu putem sacrifica progresul din teama ridicolă că ne murdărim degetele cu cerneală"... În 1947 Bernanos își mai amintea, legat

de aceasta, că în tinerețea sa „formalitatea pașaportului părea abolită pe vecie", puteai face turul globului cu o simplă carte de vizită în buzunar... Iar apoi, mai lin la început, pe urmă din ce în ce mai accelerat, menghina s-a strîns... A observat cum se fabrică, după 1945, cu pași hotărîți, în serie, „o umanitate docilă, tot mai docilă, pe măsură ce sistemul economic, concurența și războaiele cer o reglementare din ce în ce mai minuțioasă".

„Ceea ce strămoșii voștri numeau libertăți, voi ați început să numiți dezordine și fantezie", se înspăimîntase Bernanos.

Oare ce-ar zice astăzi?

Multă vreme am fost naiv. Cauzele Drepte țin de ceea ce merge de la sine, îmi imaginam. Iar lucrurile care merită să fie discutate încep acolo unde încetează ceea ce merge de la sine. Mă înșelam, desigur. Nu fiindcă nu am fi cu totul de acord, nu pentru că toți condamnăm moartea, apartheidul, cancerul, incendiile de pădure, nu deoarece preferăm la unison toleranța, cosmopolitismul, schimburile între popoare și culturi și suferim laolaltă, solidari cu etiopienii, cu noii săraci, cu înfometații din Sahel, nu pentru că e vorba de niște evidențe indiscutabile ne vom opri din a le repeta de mii de ori pe zi.

Dar mai întîi trebuie găsită maniera de a le repeta. Nu ajunge să fii conformist pînă-n măduvă, trebuie în primul rînd să afișezi, clipă de clipă, o figură de om care a descoperit America Generozității. A gîndi „corect" e un soi de știință. A gîndi „corect" înseamnă a gîndi de

bine, dar cu o asemenea virulență aparentă, încît auditorul sau cititorul să aibă impresia că gîndești singur, cu mintea ta, și că ceea ce faci este, mai ales, foarte periculos, de un curaj temerar, îndreptat împotriva unor inamici teribili.

Sînt întotdeauna amuzante patetismele cabotine ale celor ce simulează că și-au dedicat viața Facerii de Bine, e mereu nostim să-i vezi cum își umflă mușchii. O fi fiind plăcut să arbitrezi doar partide jucate deja, bătălii cărora le cunoști învingătorul înainte de a te prinde în luptă. E liniștitor să repui pe tapet afaceri care au fost demult reglate. Într-un sens, îți asiguri o sinecură făcînd cercetări împotriva morților. Cu cît lumea devine mai complexă, mai greu de descîlcit din cauza trucajelor pe care le pune la cale, mai rătăcită în propria-i irealitate, cu atît se cramponează de epocile în care încă mai existau un Bine și un Rău. Cînd albul era alb și negrul era negru. Cînd puteai distinge între zi și noapte.

A cotrobăi prin lada de gunoi a Istoriei nu-ți rezervă decît surprizele pe care le aștepți. Tevefatwa decretată contra lui Heidegger acum cîțiva ani a fost prilejul unei demonstrații interesante. Heidegger, nazist. Poftim *scoop-ul*! Ce glorie, să aduci la țărm carcasa aceasta de pește nemțesc, a cărui carne fusese de mult devorată de mii de rechini! Ce ispravă, să scoți la lumină secretul filozofic al lui Polichinelle! Cu adevărat o faptă eroică! În loc să ne treacă fiorii acum, în prezent, cînd frige, contemporani cu Saddam, cu Ceaușescu, Pol Pot, cu

atîția alții... Generoșilor distilatori de gîndire corectă garantată le trebuie răi din același metal cu al propriei lor virtuți de pacotilă.

Dacă criminalii cei mai autentici devin ficțiuni pe ecranele de care nu ne mai dezlipim ochii, e pentru că terorismul Binelui, inseparabil de civilizația de masă (pe care de multă vreme nu se mai pune problema să o faci să priceapă altfel decît în limbaj binar: da-nu, bun-rău, alb-negru), nu se nutrește el însuși decît cu inamici simpli, pe măsură, puși într-un contrast net, definiți clar ca dușmani eterni, mulțumită cărora dominația Binelui va fi cu atît mai ușor de asigurat.

În acest sens, hitlerizarea adversarului devine un soi de reflex. Recent, Khomeney, Brejnev, Kadhafi, Jaruzelski și nu numai s-au trezit aleși la vrac drept Hitlerul anului cu majoritate de voturi, în pofida riscului de a șterge astfel din memoria colectivă specificitatea incomparabilă a ororii hitleriste. Sau: „a patra armată a lumii", cea irakiană, a fost gonflată exagerat, ca și Securitatea română cu un an înainte. Trebuie să ni se injecteze fără răgaz credința în realitatea reală a neorealității.

Trăim într-o atmosferă de religiozitate îndîrjită; nu vechea religie, bineînțeles, de vreme ce ateismul nu prididește să ia amploare, indiferența se răspîndește, credințele distincte de altădată (care, pentru că erau cu adevărat exaltate, justificau exaltarea religioasă) au dispărut mai mult sau mai puțin. Religia noastră de acum

este încă și mai delirantă. A avea credință se reduce la a crede în Spectacol.

Toate războaiele noastre se poartă *post bellum* (ultimul, cel adevărat, a opus *realmente* Binele și Răul între 1940 și 1945). Am fost stimulați, de-a lungul cripto-conflictului din Golf, să contemplăm la televizor oroarea pură, ca niște copii care se cațără în Trenulețul Dement, se luptă cu Muntele Tunetelor, scapă din atacurile fulgerătoare ale Piraților din Caraibe. Însuși Saddam Hussein, la început, jucînd pe coarda sentimentală, a dovedit că înțelege perfect cît de mult ne place să ni se facă frică de el și cu ce imagini-clișeu. Toată lumea îl descria atunci ca pe un expert media, un super-telemachiavel. Eu cred că nu a fost chiar așa, în schimb Saddam a probat că este un excelent cunoscător al cultului nostru filantropic. Amintiți-vă de mîinile lui respingătoare de măcelar pipăind capul blond al băiețelului englez (va încerca o figură asemănătoare chiar în timpul războiului, pretinzînd că una din uzinele bombardate era o fabrică de lapte-praf pentru sugari). Ce secvență de antologie! Ce exemplu de bravură provocatoare, bună de studiat în cinematecile viitorului, după ce totul se va fi încheiat cu *happy end*!

Inutil, așadar, să ne mirăm de comportamentul public, încă de la debutul ostilităților. Dacă, la cel mai mic semnal, telespectatorii s-au călcat în picioare în supermarketuri ca să-și facă rezerve de macaroane și de zahăr, ca și cum ar fi retrăit Ocupația, a fost mai ales „ca

omagiu" la reperul 1939-1945, omniprezent în discursul comentatorilor (Saddam-Hitler, „a muri pentru Danzig", „linia Maginot" irakiană în Kuweit etc.). În Sud, se pare, s-au cumpărat arme în masă (fără a ști împotriva *a ce* sau împotriva *cui* urmau să servească). Mă rog, important este că am *participat*. Dovedind că am *crezut* în ceea ce ni s-a spus. Ne-a fost frică atunci cînd a trebuit să ne fie frică, am rămas în case de teama atentatelor, am renunțat să luăm avionul, aproape ne-am oprit din a consuma. O grămadă de industrii ridicole, de agenții de voiaj și imobiliare, de magazine de haine, de mașini au ajuns la ananghie.

Străzile Parisului se goleau la oră fixă, îndată ce cădea seara, era frumos, nu mai întîlneai decît necredincioși.

„Disputa religioasă, constata deja Valéry, nu se mai poartă între religii, ci între cei care cred că *a crede* are o anumită valoare și ceilalți."

Ah, evlavia Caritabililor! În zilele noastre, precum se știe, cîntăreții, actorii, sportivii, „creativii" din publicitate au devenit maeștri în acest exercițiu de apologetică spectaculară. Te iau pe sus cu avîntul lor, plini de entuziasm, se angajează cu o asemenea fervoare contra drogurilor, a miopatiei, a inundațiilor, a foametei de pe glob, pentru drepturile omului, salvarea kurzilor, pe un ton atît de convingător și cu atîta emoție, că aproape ai impresia, preț de o secundă, văzîndu-i cum se aruncă plini de curaj prin falii neexplorate, că au descoperit aceste cauze pe cont propriu. Ce spectacol palpitant! O,

„Tremolo Business" vertiginos! O, „Temerari ai Binelui Pierdut"! O, „SOS Uși Deschise"! Te apucă leșinul! E prea mult! Fie-vă milă!

Se înțelege, toate acestea sînt un bluf cinic, pur efect retoric, ticăloasă capcană a caritații, facere de bine contrafăcută. Precum acele tancuri butaforice din plastic, acele lansatoare de rachete din rășini sintetice, acele avioane din placaj, acele păpuși gonflabile al căror rol, în deșertul irakian, fusese să-i excite pe americani (dar ce să te mai excite, cînd n-au rămas decît simulacrele?)... Cînd va apărea cartea de față, cine-și va mai aminti de kurzi? Cine-și mai amintește azi de Beirut? De București și de „revoluția sa furată"? Dar cine-și mai amintește imprecațiile din anii șaptezeci contra soartei deținuților de drept comun? Indignarea unanimă contra universului carceral? „Le Grand Enfermement" („Marea Închidere") a lui Foucault? QHS? (*Quartiers de haute sec urité;* Cartiere de înaltă siguranță. N.tr.) Toate au dispărut dintr-odată, precum imobilele implodate, resorbite în propriile lor ruine, fără ca nimic în jur să fie atins. Și nebunii? Minunații „schizo" de avangardă de acum nici măcar douăzeci de ani? La gunoi, la rîndu-le! Legea implacabilă a Mașinii. Rotirea colecțiilor! Efemerul e rege! Bunele sentimente urmează mișcările modei, ca toate celelalte. Sînt „colecții de sezon", ca noi toți. Cochetă, Caritatea are un farmec grațios, știe să clipească, își arată latura relaxată, se îmbracă în tonuri de frunză veștedă, fără mîneci, lejer, pentru plimbări

prin oraș, sau în crepdeșin, în blazer asortat cu o fustă-pantalon. Victimele sînt *jetabile*, precum brichetele de unică folosință. Le purtăm prin media pînă se uzează și pe-aci li-i drumul! Kurzi, delincvenți, libanezi, aceeași poveste: regi pentru o zi. Trei tururi pe la televiziuni și *adios muchachos*, alții la rînd!

Dar încă și mai distractiv, și mai savuros este cînd campionii Cauzelor Drepte se nimeresc alături în studiouri sau se adună pentru a discuta, pentru a-și dezbate convergențele, căutînd nuanțe, variante, inventînd dezacorduri în cea mai dezgustătoare complicitate. Priviți-i, ascultați-i, au venit, sînt toți la un loc, aparțin cu toții aceleiași familii, reprezintă o speță a Sfîntului Vincent de Paul (preot francez din sec. al XXVII-lea, fondator de congregații, care a lucrat toată viața pentru alinarea celor aflați în suferințe morale sau materiale. N.tr.), în marele banditism caritativ. La ce bun să dăm nume? Să citățm emisiuni, programe? Se impune aspectul general al acestei *Charity connection*. Dacă vor dori să-i diferențiem, atunci ar fi cazul să schimbe placa. În Italia de Sud, de pildă, anumiți mafioți cît se poate de notorii interpretează cu talent în fiecare an, în procesiunea Calvarului din Săptămîna Patimilor, însuși rolul lui Isus Hristos... Ce altceva se întîmplă astăzi în studiourile sfîrșitului de secol? Nu există mafie fără familie și idealizarea familiei (pericolul pîndește, trădătorii se puiesc, numai familia nu te minte), iar „întoarcerea familiei", gargarisită de presă, nu reprezintă decît unul dintre simptomele tri-

umfului, în toate domeniile imaginabile, al spiritului mafiot, cu trăsăturile lui chintesențiale (protecție, clientelism, cult grotesc al „onoarei", răzbunare a jignirilor, legea tăcerii). Banca Mondială a drepturilor omului este formidabilul lor organism de spălare de capital. O singură declarație filantropică vă deschide paradisuri fiscale mai vaste și de o mie de ori mai inatacabile decît Insulele Caiman sau Panama.

Totuși, să-i admirăm pe komisarii Binelui în postura lor de adevărați artiști, care, chipurile, se contestă, se îndîrjesc prefăcut în a se contrazice, se dușmănesc de fațadă, dar debordînd de energie, niciodată obosiți. O, tu, *sentimental harassment*, numai tu nu vei fi nicicînd pedepsit de nici o lege! Da, Binele a invadat, într-adevăr, totul; un Bine nițel aparte, de bună seamă, ceea ce complică și mai mult lucrurile. O Virtute de mascaradă. Sau, mai bine zis, ceea ce rămîne din Virtute cînd s-a obișnuit cu virulența viciului, cînd viciul a încetat s-o mai calce pe nervi. Acest Bine reîncălzit, acest Bine revival pe care-l evoc este, prin comparație cu „Ființa infinit bună" din teologie, ca un cartier „reabilitat" pe lîngă unul de odinioară, construit lent, conturîndu-se răbdător în voia veacurilor și a întîmplării; sau ca o porcărie de „spațiu plantat" pe lîngă minunații arbori normali de altădată, crescuți nu contează cum, fără a cere nimănui nimic; ori, încă, dacă vă convine, ca o listă de bestselleruri de acum pe lîngă istoria literaturii.

Cît mai multă nostalgie a Binelui în locul Binelui real, imposibil... Iată! Un soi de premiu de consolare. Un Bine de consolare, de fapt.

Cît să mai dureze barbaria, copii?! Ajunge cu ororile! Toată lumea în pat! În clinică! Intubări, chimioterapie, vizite, televizor în cameră. Liniște, ne luăm tratamentul! Spitalul nu glumește cînd e vorba de Caritate. Deacum Spitalul și Caritatea fac tandem; mînă-n mînă, se îngrijesc de viitorul nostru. Sub anestezie, dacă e nevoie. Cură de odihnă. Calmante. Somnic.

III. CHERCHEZ L'IDOLE

Se înțelege de la sine: nu este nimic ilogic în faptul că totul se plătește prin multă bădărănie, printr-un prost-gust enorm și, mai cu seamă, prin legi, noi legi, legi non-stop, legi pentru orice, legi bizaroide aproape în fiecare zi – pentru confortul nostru, pentru fericirea noastră... Și cine s-ar plînge? De altfel, chiar noi vrem legile astea, nu ne mai oprim din a cere altele și altele și altele. Zilnic sîntem cu jalba-n proțap, aceeași doleanță cotidiană, același geamăt: „Dați-ne legi! Legi! Mai vrem! Legi noi! Decrete pentru tot! Legi-cadru! O nouă legislație! Pedepse! Osînde!"

Lumea se schimbă, moravurile evoluează, trebuie să ripostăm fapt cu fapt, dinte pentru dinte...

Dorim bariere juridice, limite, cît mai mult penal! Nu mai știm absolut deloc încotro mergem. Pacea omenirii are un preț!

Regatul meu pentru un decret!

Ar fi în van să incriminăm spectacolul, fără să-i țintuim pe spectatori la stîlpul infamiei. Cea mai frumoasă fată din lume nu poate da prea mult dacă nu se încinge. Spectacolul n-ar putea scoate nimic din niște spectatori reci. Iar Consensul, în fond, nu este decît un alt nume pentru „servitute" El s-a putut schimba în

funcție de epocă, și-a putut spune patriotism, Biserică, sacralitatea familiei, ordine, proprietate. Fiecare secol îi schimbă decorul. Îl protejează cu sîrma lui ghimpată. Își zbîrlește principiile în apărarea lui. Probabil că mijlocul cel mai bun, dacă nu singurul, pentru a repera tabuurile unei civilizații constă în cunoașterea temeinică a legilor care îi delimitează pe fideli de vinovați și pedepsesc abaterile.

Céline, bunăoară, referitor la epoca lui, manifestă o luciditate admirabilă atunci cînd arată cum eroul din *Călătorie la capătul nopții* se salvează in extremis de la linșaj strigînd sloganuri patriotice:

„Eu, al cărui sînge s-a amestecat cu al vostru în timpul atîtor lupte de neuitat! /.../ Trăiască Franța, pentru numele lui Dumnezeu! Trăiască Franța!"

Odată pericolul trecut, Bardamu conchide:

„Nu trebuie să ai scrupule în alegerea unui mijloc care să te scape de la tărăceală, nici să pierzi timpul căutînd să înțelegi de ce ești luat în șuturi. Pentru înțelept e destul să-și salveze pielea."

Tot aștept, fără glumă, romancierul care va arăta cum un personaj contemporan topește ura dușmanilor agitînd *Declarația drepturilor omului*, certificatul de înmatriculare auto, o factură de plată a abonamentului TV.

Am văzut, în februarie trecut, în deșertul kuweitian, soldați irakieni predîndu-se cu un steag alb într-o mînă și Coranul în cealaltă.

Un soldat occidental s-ar fi predat cum? Fluturînd ce? Mă refer la ceva consensual, implicit „religios". Numărul său de la Asigurarea socială? O casetă video? Harta lui astrală? Un cheesburger? Toate împreună?

Interesant de observat că, astăzi, linșajul se ascunde sub măști progresiste. Date afară pe ușă, vechile reflexe de ură și anatemizare se întorc repede pe fereastră, avînd drept țintă noi țapi ispășitori indeniabili. Țările în care vînătoarea de vrăjitoare merge strună se înmulțesc (în Nord, pentru început, cum se cuvine, la protestanți), însă nimeni nu vorbește, pentru că e în favoarea Binelui. Luptăm împotriva ultimelor tabuuri din societatea noastră... Ce poate fi mai simpatic, de exemplu, imposibil de contestat, decît lupta împotriva incestului? În Olanda, în anumite centre specializate, minorii traumatizați sînt puși să se joace cu niște păpuși prevăzute cu mărci sexuale agresiv scoase în evidență: vagine larg deschise, păr pubian, organe în erecție. Din comportamentul copiilor se pretinde că pot fi deduse cazurile de incest... Cîteva voci timide s-au ridicat pentru a contesta metoda, îndoindu-se de eficacitatea ei, denunțîndu-i carențele științifice, sugerînd că ar putea provoca unele mici „efecte perverse" Deoarece (mai) Binele, în fond și la urma urmei, este întotdeauna, fatalmente, cel mai rău dușman al binelui... Dar cine va avea forța să oprească mașina de exorcizat, acum, după ce și-a ambalat motoarele?

Cu siguranță, noi încă nu avem franchețea să ne afișăm cu Armatele Virtuții în maniera așa-numitelor *muttawas* din Arabia Saudită, acea „poliție religioasă" de stat care patrulează pe străzi în grupuri de cîte patru, supraveghind respectarea legilor coranice, veghind ca magazinele să fie închise în timpul orelor de rugăciune și snopind femeile cărora li se zărește puțin pielea prin fustă. Dar va veni ea vremea, va veni, deocamdată ajunge că o așteptăm.

„Pe planeta «electronizată», înfășurată în informație, hăituirea individului prin nenumărate forme de spionaj a devenit o dramă universală." A constatat-o McLuhan, deja cu ceva timp în urmă. Măcar pentru o dată a avut dreptate.

Linșajul însoțește Consensul, așa cum umbra se ține de om.

În numele Interesului General, totul devine suspect, denunțabil. Dezideratul major al „adevărului", Transparența divinizată, *glasnost*-ul aplicat asupra TV-vieții cotidiene, iată trucul mirobolant al Virtuoșilor de profesie, apucați de tremurici, în plină levitație a Facerii de Bine. „Fariseism" l-am fi numit în vremuri mai culte... Ce era un fariseu? Cineva convins că se găsește el însuși într-o stare de grație, așadar îndreptățit să-și bage autoritar nasul unde nu-i fierbe oala. Media i-au redat fariseului tinerețea la țanc. Atențiune! Ecranul ni-i arată pe oameni așa cum sînt! Imaginea nu minte niciodată! Ceea ce nu se poate spune despre cuvinte! Fiece

teleprestațiune devine o probă în favoarea adevărului. „Cu inima în palmă" seară de seară! Ești *dator* să spui adevărul. Ești *dator* să ai o gîndire transparentă. Ești *dator* să te prefaci că nu minți.

Ca și cum *ai avea o obligație* față de Societatea de Pacotilă. Obligații ai însă față de cei pe care îi iubești, și nici atunci: cu siguranță că, dacă îi iubești, o faci pentru că ei gîndesc că nu le datorezi nimic.

Întreaga viață rezumîndu-se astăzi la aparențe, bineînțeles că această mîndră cerință de a spune „adevărul" este un *trompe l'oeil* în plus, o figură retorică, o momeală stilistică suplimentară, o simplă modalitate de expresie. „Adevărul" etalat pe platourile TV rămîne cam tot atît de utilizabil precum medicamentele expirate ori tonele de unt cu indicele de peroxid depășit, deversate de organizațiile caritabile peste țările în mizerie. Vi se cere să credeți în el și atîta tot. Adevărul adevărat nu e pentru voi.

„Niciodată nu s-a exprimat egoismul mai pe față, însă binele public, libertatea, virtutea însăși erau pe toate buzele", constata Doamna de Ménerville în 1789, anul Revoluției.

Ne aflăm în exact aceeași situație.

Prefăcîndu-te că nu conștientizezi minciuna, înseamnă să dai o șansă, fie ea și mititică, plăcerii. Sade nu m-a așteptat pe mine ca s-o spună: „Disimularea și ipocrizia sînt nevoi pe care ni le-a inculcat societatea; să ne înclinăm în fața lor". Sau, și mai rău: „N-a existat

un singur plan criminal, indiferent de pasiunea care l-a inspirat, care să nu-mi fi încins în vene focul subtil al lubricității: minciuna, necuviința, calomnia, escrocheria, lipsa de milă, pînă și pofta nesățioasă de mîncare au produs în mine acest efect".

În numele marșului nostru accelerat spre inocență, erotismul sau adevărul tranșant al „crimei" sexuale sînt, bineînțeles, primele care trebuie șterse. Pot fi văzuți miniștri americani ori australieni tîrîndu-se în lacrimi pe la televiziuni ca să mărturisească spășiți că și-au înșelat nevestele, dar că s-a terminat, promitem solemn, de-acuma n-o să se mai întîmple. O asociație britanică se gîndește la posibilitatea de a dota discurile cu un sistem complex de codificare, comparabil celui din cinema, grație căruia cumpărătorii vor fi puși în gardă asupra „conținutului sexual implicit" al anumitor cîntece. Acum cîțiva ani, o tînără actriță fusese constrînsă să dezmintă că ar fi bolnavă de SIDA în fața Tribunalului Mediatic al Poporului. (Isabelle Adjani, în 1986. N.tr.) Astăzi, un actor francez, victimă a unei brutale campanii de denigrare în SUA, este acuzat că ar fi participat la un viol pe cînd avea nouă ani. (Gérard Depardieu, în competiție, în 1991, pentru „Oscarul" pentru cel mai bun actor în filmul *Cyrano de Bergerac*. N.tr.) Poftiim?! Nouă ani? Am auzit bine NOUĂ? Da, da, ai auzit perfect, dar asta n-are deloc aerul că i-ar mira cumva pe detractori, sînt mult prea ocupați să se indigneze, se

năpustesc, boicotează, latră, scandalul bubuie, rectificările se succed. Pînă la urmă, actorul n-ar fi *participat*, ci doar ar fi *asistat*... Dar „assister", în engleză, vedeți dumneavoastră, se traduce prin *participate*... Nu? Ba da, ba da! Și așa mai departe.

Am putea continua revista presei timp de ore întregi. Aceste anecdote sînt insignifiante, admit, însă a devenit necesar să notezi pe fugă tot ce se spune sau se vede, deoarece lucrurile respective, în mare parte ridicole cînd își fac apariția, redevin în mai puțin de o săptămînă de neînțeles, de neanalizat. „Dacă lumea nu s-ar alarma, riscînd să fiu denunțat ca un om periculos, aș fi scris în fiecare seară ce s-a spus și ce s-a făcut", a regretat într-o zi prințul de Ligne.

Și, la urma urmei, de ce ne-ar fi nouă frică de alarmele unei societăți sigure, pe de-o parte, de puterea ei, dar pentru care, de-acum, aproape orice reprezintă un pericol înspăimîntător, pînă și tăcerea noastră?

Transsexualismul de masă nu mai este o utopie, a devenit realitatea noastră de substituție. „Îmi place, afirmă o «scriitoare» junã într-un avînt plin de poezie consolatoare, să văd frontierele sexului transgresate de ființa androgină ce refuză să fie mutilată."... Uau, ce fain a oftat! Pe de-o parte, „frontiere", „mutilată", pe de alta, „transgresiune", concept cu atît mai surîzător, cu cît astăzi este inofensiv. Culminînd cu celebrarea „ființei androgine", eroul ideal, cum se și cuvine, al noii gîndiri corecte.

Să vezi încă diferențe sexuale și să te mai și bucuri a ajuns un handicap, o tară care te elimină din societate, este dovada că gîndești rău sau că, pur și simplu, chiar gîndești cît de cît. Sexul, la ora la care scriu, fără o surpriză de ultim minut a Proniei, a devenit retrospectiv, conjugabil la trecut, minuscul punct și virgulă de spumă la orizontul istoriei umanității. În vechile manuale ale duhovnicilor, *delectatio morosa* era definită ca întîrziere (*morositas)* în rememorarea mentală sau verbală a unui act sexual săvîrșit cîndva. Sîntem burdușiți cu asta. Voluptățile noastre, toate, fac parte din *trecut*. Ar fi de inventat o *arheologie a plăcerii*: viața sexuală ca document de arhivă...

Cu mai mulți ani în urmă, comicul mediatic involuntar a plătit un gros tribut modei așa-numitei *new chastity*, dar nu era decît un palid debut, abia fuseserăm anunțați că se intră în Noua-Eră-a-Falusului-Învelit-în-Latex. Mitul retrospectiv al orgiei odată enunțat și acceptat unanim (fiecare are dreptul să se fi futut în anii șaptezeci, aproape nimeni să și-o tragă astăzi), constrîngerea decurge de la sine. *O mea culpa* generală. Toată lumea, jos mătărînga, e cazul s-o spunem. Așa cum în politică e deja bătut în cuie cum că nu există alternativă mai acătării la democrație și la economia de piață, tot astfel în domeniul raportului dintre sexe ai sentimentul că nu există alternativă la cuplu, oficial sau nu, homo, hetero, puțin contează, numai cuplu să fie. Familie. În intimitatea fiecăruia, SIDA va fi însemnat ceea ce a în-

semnat în politică dărîmarea Zidului Berlinului. Individualul, ca și colectivul, nu mai au de ales. Nici o posibilitate în spațiul social, nici o posibilitate în privat. S-a terminat și aici. S-a tras cortina. Lumea e plină de *reunificări* mai puțin comentate, mai discrete decît cea dintre RFG și RDG, dar la fel de pline de viitor.

„Mă întreb, spune un personaj din *Demonii*, cui trebuie să-i mulțumim că a lucrat atît de dibaci asupra minților noastre, că nimeni nu mai gîndește cu mintea lui?"

Noi am putea ști foarte bine, dar preferăm să nu prea căutăm.

Așadar: situațiunea rezultă din distrugerea diferenței sexuale, similară surpării vechiului raport „de blocuri" Est/ Vest. Dispariția acestora antrenează o precipitare speriată a majorității spre ultimele repere, ultimele geamanduri liniștitoare: Binele comun, principiile morale, Virtutea. Însă cine spune „Bine" spune „recurs la lege", pentru a proteja Binele. A vrea Binele înseamnă, întîi și-ntîi, a vrea ca Statul să-l garanteze.

Ne aflăm astăzi într-o situație care aduce aminte, dar de o mie de ori în mai rău, de o mie de ori mai înspăimîntător, de cea din secolul al XVII-lea, cînd a avea o opinie proprie, a fi o persoană și a apărea ca o persoană (și nu ca un ins contrafăcut, „personalizat" artificial prin țoale standard, mașină, look, timp liber etc.) constituia însăși definiția ereziei. Libertatea de a gîndi a fost întotdeauna un fel de boală, iată-ne vindecați pe deplin. A nu debita

catehismul colectiv ca un papagal e un semn de nebunie. Nicicînd turma celor ce privesc imaginile de pe ecrane n-a fost mai prepuielnică față de cele mai mici devieri ce i-ar putea aduce prejudicii. Nicicînd Binele n-a fost, ca acum, aproape sinonim cu uniformizarea absolută.

Este indispensabil să-i urmărim pas cu pas pe cei sau pe cele care, cu orice ocazie, reclamă noi măsuri de strîngere a șurubului, dacă dorim să înțelegem cucernicia aparte a sfîrșitului nostru de secol. Periodic, în TGV-ul Represiunii sar noi pasageri, trebuie să-i știm repera. Feministele, de pildă, au profitat recent de emoția suscitată de sinistrele declarații antisemite ale nu știu cărui bătrîn cineast, pentru a reaminti că țin în sertarele lor două sau trei proiecte antisexiste nemaipomenite, care nu așteaptă decît să fie adoptate. Faptul nu avea nici o legătură cu tema discuției, dar nu s-a mirat nimeni. Una și aceeași asociație poate foarte bine, în abia trei luni, să treacă de la protestul virtuos în favoarea unui romancier persecutat de ayatolahi, la indignarea la fel de virtuoasă contra „sexismului" imaginilor.

Nu cu multă vreme în urmă, într-o carte cu un titlu atît de vulgar, încît refuz să-l pun pe hîrtie, dar de o neprețuită candoare tartuffiană, o ex-consilieră de la Élysée pornea o cruciadă în numele „copilăriei batjocorite sau neglijate" de către televiziune. Oaia ei neagră, bineînțeles, fiind serialele americane de o incredibilă „violență"... Prea gogonat pentru a fi adevărat – și totuși! – ea sugera ca intervalele orare cele mai sîngeroase sau

erotice să fie cenzurate prin difuzarea de reclame... Publicitatea exorcizîndu-i pe cei ce nu gîndesc corect! Anunțurile publicitare, mobilizate pentru a mătura în grajdurile Spectacolului! Business-ul chemat în ajutor contra imoralității! Stupiditatea de piață boicotînd stupiditatea ficțională! Eurodisneyland în buclă!

O, tu, Verde Rai al anului 2000, în care cei ce comandă reclame vor fi, totodată, și cenzori!

Litania bunelor sentimente și catehismul pe care de-acum oricine are obligația să-l respecte înlocuiesc, în sfîrșit, foarte avantajos, rugăciunea, admițînd că aceasta, cum susține Nietzsche, n-a fost inventată de către marii fondatori de religii decît pentru a nu fi ei deranjați. Pentru ca, cel puțin în orele dedicate rugăciunii, să respire și ei liniștiți. Dresaj, disciplină. Mîini ocupate, minți ocupate, ochi ocupați... Faceți-i pe fideli să repete cele nouăzeci și nouă de nume ale lui Dumnezeu sau să reia în cor, în fața ecranului, poezia drepturilor omului – iată cîteva excelente măsuri educative, bine adaptate unor momente diferite din istoria umanității. Și destinate să ne transforme pe toți în ființe oarecum suportabile, măcar pentru o perioadă.

Căutați Idolul! Poporul într-o zi, morala conservatoare mîine, femeile răspoimîine, copiii, animalele, săracii, patria, mărfurile promovate în reclame, dragostea, poezia, Dumnezeu... Ce importanță are? Ceea ce contează, finalmente, nu sînt denumirile interșanjabile ale Idolului, ci să existe un Idol, mereu, cel puțin unul

de fiecare dată, îndeajuns de masiv, îndeajuns de impozant, încît problema justificării lui să nu și-o mai pună nimeni.

Binele General este adevăratul nume comun al Idolului, de-a lungul epocilor, iar puterea lui se nutrește din apatia, credulitatea, pizma, ignoranța, ipocrizia, surzenia și lentoarea gregare ale aproape tuturor.

Căutați Idolul! Sub cea de-a Doua Republică, în Franța, Poporul a fost cel care-a servit ca obiect de cult, așadar de pretext represiv. Militanții progresului i-au acuzat pe scriitori că demoralizează poporul, că-l descurajează: iată o ofensă gravă, ce avea să aibă un frumos viitor. Nimeni nu mai știe astăzi ce a însemnat, în 1851, „amendamentul Riancey", și e păcat. Era vorba, în realitate, de un soi de *fattwa à la française* îndreptată contra „oricărei scrieri avînd forma unui roman, pasibilă de o taxă de timbru suplimentară"...

„Cînd m-am reîntors la Paris, povestește Nerval la începutul nuvelei *Angélique*, am găsit literatura cuprinsă de o teroare greu de descris. Ca urmare a amendamentului Riancey la legea presei, jurnalelor le era interzis să tipărească ceea ce parlamentul a găsit de cuviință să numească *roman-foileton* /.../. Eu însumi, care nu sînt romancier, tremuram cu gîndul la interpretarea vagă pe care le-o poți da celor două cuvinte bizar îngemănate: roman-foileton."

Cîțiva ani mai tîrziu, sub Al Doilea Imperiu, accentul a fost pus mai cu seamă, precum se știe, pe apărarea

bunelor moravuri. „Straniul" și „blasfemia" deveniră în cel mai înalt grad susceptibile de a suporta rigorile legii. Au avut loc procesul lui Flaubert, apoi cel al lui Baudelaire, la care trebuie întotdeauna să revenim. Te puteai trezi cu o condamnare pentru „atingere la morala religioasă" ori la „morala publică" sau la amîndouă.

Sărind peste un secol, iată-ne la noi, în prag de an 2000... Cu siguranță, Femeia are unele dificultăți în a deveni, cel puțin aici, în Franța, Totemul incriticabil, indegradabil, inironizabil pe care feminismul încearcă să-l impună într-o zi. Așteptînd acea zi, avem, Dumnezeu cu mila, Copilul. Un *passe-partout* de neatins, Copilul! Martirul teledonurilor! Succesor, la grămadă, al Poporului, Moralei, Moravurilor și Religiei! Al lui Dumnezeu, te pomenești, pînă la urmă. Moștenitor universal. Marele Fetiș. Bici unic pentru a biciui orice. *În numele căruia* tăcem mîlc de fiecare dată cînd ne vine să-i crăpăm cuiva capul... Ah, Copilul! „Lumea va fi salvată de copii"! Să ne amintim de filmele care ne-au inundat pînă nu demult, în care copilul nedorit își făcea apariția în mijlocul unui cuplu de tineri *carieriști*... Mowgli a sosit pe Wall Street! Copilul-lup pe Fifth Avenue! Natura Virgină irezistibilă! Autenticitatea sub forma unui nounăscut, reîmprospătînd o memorie a speciei ajunsă la stadiul cel mai sofisticat de sclavie entuziastă și băgată, în sfîrșit, cu nasul în originile ei „animale", pusă în fața rădăcinilor „sălbatice" pe care și le reneagă. Amintindu-i-se de legăturile imprescriptibile cu Marele Tot, cu ar-

borii, cîmpurile, arhipelagurile, stelele, animalele (nu-ți iese din minte cum irakienii, în primele zile din august '90, au mîncat animalele de la grădina zoologică din Koweit-City, mai ales cerbii și antilopele; înțelegi de ce toată lumea, pe urmă, a dorit să le pună pielea pe băț...).

Sau altfilm, Ursul, de ultimă oră, prin care conspirația planetară ecologico-inițiatică sau oculto-naturalistă s-a exprimat cu strălucirea și succesul pe care le știm! Nu, n-am mai termina în veci dacă ar fi să ne amintim totul... Și rugăciunile noastre vibrante adresate Pămîntului! Ca și cum punerea la cale a degradării lumii fizice și denunțarea degradării n-ar avea una și aceeași sursă!... O, Sfîntă Terra! Tu, cea martirizată! Mama Noastră a tuturor, vandalizată, poluată, asfixiată!... Zi de zi auzim același refren. Încă un truc cu care sîntem prostiți! Terra, ca un fel de miopat gigant, rotindu-se fără răgaz pe ecrane, sub ochii noștri îngroziți...

Toqueville, din observatorul lui american, se întreba ce „înclină spiritul popoarelor democratice spre panteism?". A răspuns, în final, astfel: cu cît condițiile devin egale între oameni, cu atît individualitățile dispar, se îneacă în mareea spațiului, ea însăși amestecată cu Universul, amestecat, la rîndu-i, cu Dumnezeu într-un singur Tot, o unică idee pe cît de imensă, pe atît de eternă.

Ar fi putut deduce din aceasta o mulțime de lucruri, de la divinizarea Copilului pînă la Business-ul planetar ce-și secretă aparentul contrariu ecologic, înspăimîntătorul lui geamăn *new age*, dublul său tehnico-panteistic.

În Franța, să o recunoaștem onest, în chestiunea sacră, chestiunea Idolului, încă trenăm totuși, mai ales dacă facem comparație cu alte țări, Statele Unite, Canada, Suedia. Ah, aceste meleaguri de vis (ca atunci cînd visezi fier...), unde orice minut de televiziune este filtrat, vizat, scopit, epurat de către Comitete! Unde cenzorii sînt convinși că erotismul mizerabil din puburi reprezintă un pericol! Așadar, să nu ne precipităm, francezii n-au nimic de pierdut dacă mai așteaptă. Ne-a mai rămas un vag suflu vital, însă n-o să dureze la infinit. Gustul nostru pentru frivolitate, aplecarea noastră arogantă spre „individualism" vor sfîrși prin a fi laminate. Totul se plătește! Puritanismul autosuficient care a pus stăpînire pe planetă ne are în vizor. Turbatul Numitor Comun, incomparabil mai eficace decît tiranii smintiți din trecut și extins la scară globală, a promis că ne va absorbi.

Aproape nimeni nu mai are de ales, încă de pe-acum, între viciu și virtute. Doar între cea din urmă și neant. Din această pricină totul se eufemizează. Chiar și cercetarea științifică e cuprinsă de dezmățul sentimental. Biologia, de pildă, nu mai este disciplina la care vă gîndeați. Vi s-a povestit, probabil, că sistemul imunitar este un formidabil dispozitiv de război contra moleculelor periculoase? Nici pe departe! Eroare totală! Este vorba, dimpotrivă, de o mașină extrem de suavă, civilizată, încăpățînat de tolerantă, în căutare continuă, citez, „de

echilibru dinamic". Pacifismul, într-un fel, urmărit prin alte mijloace...

Media nu difuzează decît ceea ce scoate în evidență Binele, pentru că vor să ne impună ideea că sînt Binele însuși, în sfîrșit întregit, împlinit. Rețelele hertziene, de altfel, ce altceva ar putea difuza decît dezbateri educative? Și ce altceva mai există viu în lumea de astăzi, dacă nu rețelele hertziene?

Incredibila noastră comoditate, ironia noastră provincială, lipsa – atît de franceză – de apetență pentru uniformizarea europeană, megalomania noastră îmbîcsită le-au exasperat întotdeauna pe popoarele care ne voiau binele, și numai Bunul Dumnezeu știe cît sînt de numeroase. Doamne, dar depunem efort! Am depus. Vom mai depune. Însă marele nostru defect, cea mai rea tară, ca s-o spunem cinstit, viciul nostru îngrozitor constă în faptul că *nu mergem niciodată pînă la capăt*. Iată unde este imoralitatea noastră! Despicăm firul în patru în chestiuni secundare, luăm măsuri, votăm legi, lansăm, bătăioși, în toate direcțiile, o mulțime de operațiuni, pentru indiferent ce, pentru indiferent cînd, iar pe urmă totul se uită, totul se dizolvă. Chiar și tendințele represive cele mai sinistre ale timpurilor moderne la noi se zdrențuiesc, se evaporă.

N-aș vrea să se creadă despre mine că sînt șovin. Cunosc Franța și ororile ei. Însă nu mă va împiedica nimeni să cred că o țară de care feminismul anglo-saxon și deconstructivismul derridian nu s-au lipit niciodată,

n-au prins rădăcini adînci, poate fi întrutotul nasoală.

Taman din cauza asta stîrnim îngrijorarea. Va trebui să fim lichidați într-o zi. Să fim și noi vopsiți în aceeași culoare. Convertiți integral.

Nemții, încă, hăt, din vremea splendorii lor hitleriste, ne prevedeau un viitor de țară turistică inofensivă, a loazirului și gastronomiei, tărîm al modei și parfumeriei, un fel de Elveție nițel mai mare, deschisă agneților de turism din Germania universală. Breviarul lui Friedrich Sieburg, *Este Dumnezeu francez?*, publicat în 1930, ar putea fi rescris în zilele noastre fără a schimba nimic esențial. O țară care a făcut din „bunăstarea individuală" sursa supremă a valorilor ei este ea serioasă? Suportabilă? Treaba asta mai poate ține mult? Eram, spunea Sieburg, cu un strop de părere de rău, „simbolul strălucitor și respectabil al unei lumi care dispare". Cel mai bun serviciu care ni se putea face era să ne termine. „Ar fi dureros, trăgea el concluzia, să ne gîndim că europenizarea Franței are un asemenea preț"... Dar, la urma urmei, ce vreți, totul costă, nu poți avea și untul, și banii de unt.

De la hitlerizarea planetei la disneyizarea ei contemporană doar violența a dispărut; și nici aceasta pentru toți.

IV. PENELE ȘI CATRANUL

Acești ultimi ani ai veacului se află în pragul Binelui cum ai zice „în pragul morții". Ei nu vor mai sfîrși să se sfîrșească.

Desigur, există o viață după ultima suflare, inutil să căutăm mărturii, povești de adormit copiii cu „reînviați din moarte", istorii despre *Near Death Experiences*, mai bine să căscăm ochii în jur, să degustăm lumina asta suavă, cîntecul care ne înconjoară de peste tot... O, muzica!... Și această bunătate... Efluviile de Iubire ce ne cuprind... Păi da! Păi așa! Iată-ne!

Păi am ajuns în Rai!

Timpul, întregul timp care ne-a rămas, care se întinde în fața noastră, ce ciudat, nu prea mai știm ce să facem cu el, nu prea mai știm cum să-l trăim. E un soi de supliment monstruos, o prelungire indefinită, un surplus fără hotare, căruia nu-i vezi străfundurile. Cum să-l umpli, cum să-l ocupi, dacă nu cu valori, cu Adevărul, cu Virtutea, cu Binele? Și, în consecință, repet, cu *prevenirea* a tot ceea ce ar putea pune în pericol acest Adevăr, această Virtute, acest Bine. Iată! Ne aflăm în plină obsesie preventivă, în plină fierbere a anticipării, în plină civilizație profilactică, în toate domeniile cu putință. Fără ajutor reciproc nu există comunicare, iar fără pe-

ricole nu există ajutor reciproc; încît le vom înțepa, ca pentru insectar, indiferent de domeniu, pe cele care au supraviețuit. Amintiți-vă de acele lucruri năucitoare, de nemaipomenitele campanii „Drapeau Blanc" („Steag Alb") contra accidentelor rutiere, a alcoolului la volan, a vitezei. De acele minunate campanii „Bouton Blanc" („Ecusonul Alb") contra ravagiilor drogurilor... Nu există exemple de neluat în seamă. Tot ce se petrece în preajma mea, toate fenomenele care se succed, cele mai comune, cele mai triviale, au aprobarea mea entuziastă; mai ales pentru că știu acum prea bine că voi fi singurul care le va lua în derîdere. Deschid televizorul într-o seară: emisiune despre „accidentele domestice"... Nu? Ba da! Și nu se va ajunge și la o dezbatere pe temă? Ba cum să nu! Absolut! Se ajunge și la asta! E ceva chiar foarte serios! Interzis să te dai de-a dura de rîs! Apartamentul în care locuiești e un furnicar de capcane, nu te încrede în aparențe! În definitiv, Saint-Just nu s-a înșelat: *cocooning-ul* este o idee nouă în Europa. Atenție! Teroarea roade de la colțul dulapului! Îngerașii voștri de copii riscă să se ardă la aragaz, dacă nu e fabricat după norme europene! Se otrăvesc cu detergenții! Se opăresc din cauza oalelor! Își strivesc degetele în uși! Livingul s-a transformat într-un Beirut! E Stalingradul în orele lui critice! Nu scăpați din ochi uneltele, prizele, prelungitoarele nescoase din priză, fiarele de călcat care încă nu s-au răcit! Patrulați neîncetat prin jungla domestică! Stați cu ochii-n patru! Nu vă încredeți în nimic! Poarta electronică a garajului

a luat-o razna, făcîndu-ți zob existența! Și tot așa, o oră cît ține emisiunea.

Lumea a fost îndeajuns interpretată și schimbată, *deacum trebuie să o protejăm.*

Între pasiunea bunăstării și apărarea bunelor moravuri există o legătură directă, logică, ca între plăcerea și jocul care li se opun.

„Nu există nimic mai nostim, scria Sade, decît multitudinea de legi pe care omul le face zilnic pentru a fi fericit, în timp ce, dimpotrivă, fiecare din aceste legi îi diminuează o parte din plăcere."

Escrocheria cu interesul general, șantajul cu Binele public provoacă o epidemie fără precedent a penalului. Nu există libertate pentru dușmanii libertății! Tot Sade o spune prin Dolmancé în *Filozofia în budoar:*

„Legile nu sînt făcute pentru cazurile particulare, ci pentru interesul general, ceea ce le pune într-o continuă contradicție cu interesul personal, avînd în vedere că interesul personal nu se poate manifesta în absența celui general. De aceea legile, bune pentru societate, sînt foarte rele pentru indivizii care o compun."

N-am crezut o iotă din propaganda de odinioară pentru „eliberarea moravurilor". Dimpotrivă, ceea ce s-a întîmplat atunci și continuă încă și mai înverșunat astăzi este căutarea asexuării. Erotismul are aerul că triumfă sub diverse forme scrise ori filmate doar pentru că s-a dovedit foarte rentabil din punct de vedere economic. Dar, de fapt, s-a zis cu el, putem reveni la lucrurile

serioase. Ura contra sexualității își caută acum, oblic, noi ținte. Și-a găsit deja o pradă în care să-și înfigă colții: domeniile mai puțin „sensibile", plăcerile nu prea spectaculoase, precum tutunul și alcoolul. Dar deocamdată asistăm abia la mici galopuri de probă, la niște preludii în culise, la mărunte sîcîieli și tatonări. Unul din pretinșii „Înțelepți" consultați de către Stat și artizan al noilor persecuții a încercat recent să stabilească o distincție între regimurile dictatoriale și societățile democratice: cele din urmă ar străluci, a declarat el, prin „aptitudinea lor de a constitui un cod penal de interdicții dorite de majoritate" Șigaliov zicea mai de-a dreptul: „Pornind de la libertatea nelimitată, am ajuns la un despotism nelimitat." Decenii la rînd, URSS, afișîndu-și revendicările, nutrise ambiția de a reprezenta voința majorității. Cît despre Goebbels, el definea astfel nazismul în 1933: „Esența acestei mișcări revoluționare constă în distrugerea individualismului, individul divinizat pînă în prezent făcînd loc poporului."

Iar un alt nebun, cu mai multă vreme în urmă, simpaticul doctor Guillotin, și-a lăudat în următorii termeni invenția:

„Cît ai clipi din ochi, fac să vă sară căpățîna fără să simțiți cea mai mică durere."

Acum cîteva luni, o revistă de bune intenții își punea întrebarea: „Să interzicem, dar pînă unde?" Lăudabil scrupul, dar depășit! Scoaterea în afara legii a întrebării înseși devine iminentă. Cam în zece ani nu va mai

fi posibil să o formulezi. *Baza democratică* a noii tiranii permite de pe acum să împingi hotărît la marginea societății pe oricine ar îndrăzni să pună în cauză această tiranie. De-acum singura întrebare ar fi *dacă mai este posibil să nu interzicem absolut totul*. Da, totul, la vrac, dintr-o mișcare, în toate domeniile imaginabile. Noțiunea de „limită" aproape că nu mai are curs. Libertatea de a gîndi (așadar, prin definiție, de a gîndi rău) nu mai poate fi protejată; ea va dispărea de pe lista drepturilor omului în ziua în care se va estima că orice libertate individuală are efecte colective nocive. „S-a uitat că fericirea publică se compune din elementele fericirii individuale și a fost ucisă fericirea individuală pentru a crea fericirea publică", s-a mirat deputatul Courtois într-al său *Raport al Comisiei însărcinate cu examinarea hîrtiilor lui Robespierre* din 1795.

„S-a uitat"? Cine vorbește!

Pînă unde să dăm cale liberă nevoilor noastre? Și dorințelor noastre? Și nebuniilor? Ecologiștii își pun aceste întrebări cu cele mai bune intenții din lume. De la prohibiția drogurilor la condamnarea penală a celor care le fac apologia nu era decît un mic pas. El a fost făcut cu sprinteneală în urale unanime (articolul L. 60 al Codului Sănătății Publice). De ce nu l-am trimite mîine la pușcărie pe cutare care ar avea inconștiența să laude țigările „Gitanes" ori whisky-ul? Cine ar protesta? Cine ar semna petiții? Individul este privat nu numai de dreptul de a acționa după singurul decret al minții lui

(în fond, viața în pace și în comun a cunoscut întotdeauna un asemenea preț), ci trebuie, în prezent, să renunțe chiar la simpla posibilitate de a discerne și analiza cum crede de cuviință.

Îndemnul la delațiune se etalează fără complexe, întru binele obștesc, și nu stîrnește cea mai măruntă indignare. „Vă mulțumim că vă băgați nasul unde nu vă fierbe oala!", zicea recent o reclamă. Da, da, da! Să ne băgăm nasul peste tot, să ne legăm de oricine și de orice! Să ne organizăm în cete de hăitași! Să formăm batalioane, miliții care să detecteze persecutorii de copii, soțiile martire, tații incestuoși!

Înainte marș! Tot înainte! Stîngul! Stîngul! Stîng-drept-stîngul!

De la bun început, în *Demonii*, Piotr Stepanovici Verhovenski a rezumat situația:

„Fiecare le aparține tuturor și toți aparțin fiecăruia."

Amin!

„Singur necesarul este necesar", mai spune el.

Pe vremuri, cel puțin, pe vremea Cuceririi Vestului, „Binefăcătorii Omenirii" se trezeau tăvăliți prin pene și dați prin catran, șarlatanii filantropi și negustorii de leacuri miraculoase erau alungați cu „Huideo!" din tîrguri.

V. ARMA CONSENSULUI

Terorismul Facerii de Bine nu are egal. Plutește în aerul timpului, e răspîndit de rafalele licoroase ale uraganelor mediatice, de atentatele cu eufemisme, de sălbaticele bombardamente cu litote.

A dori să-l „denunți" te obligă să-i preiei limbajul. Iar să-i numești elementele devine o performanță aproape imposibilă. De asemenea, a-i căuta pe cei responsabili pentru el. Invazia în care ne-am trezit, mergînd cam cocoșați, dar surîzători, mai bombănind, însă fermecați, are ca semn particular că ești obligat să-i distingi cu dexteritate maximă componentele, dacă ții să vorbești corect despre ce se întîmplă.

Poți spune „media", „spectacol", „imagini", dar niciodată nu va fi vorba numai de asta. Puține cuvinte ajung la înălțimea acestui Ceva care îți scapă mereu, scăldîndu-te însă în atmosfera sa euforică.

Forța enormă a fenomenului și imensa lui eficacitate vin din faptul că este imposibil să nu faci abstracție de el în momentele în care își desfășoară seducția și își răspîndește efectele, înfășurînd strîns toate subiectele abordate, inventîndu-le chiar la nevoie. Ecranele care ne orbesc sînt transparente. Omniprezente și invizibile. Începi să-ți dai seama, cu intermitențe, că ai uitat de ele

abia cînd Sistemul înscenează dezbateri pentru a simula autocritica.

Aceste procese ale media puse la cale de media înseşi se numără printre cele mai uimitoare gaguri. Logica Showului, infinit mai implacabilă decît toate „logicile de război", constă în a organiza cu abilitate propria-i critică, telecomentîndu-şi propriile-i isprăvi, umflîndu-şi după voie propriile-i cusururi, criticîndu-şi propria-i versatilitate, bălăcindu-se în evidenţierea propriei crize, denunţîndu-şi propria-i manieră de a gestiona actualitatea prin recursul exacerbat la emoţie, pentru a închide cercul acestei bufonerii şi a interzice oricui altcuiva să se prefacă a analiza mai bine, într-o manieră şi mai drăguţ-stereotipă, înfricoşătorul carusel al clişeelor sale.

Toate cele enumerate au drept scop să ne bage în cap că pretenţia lui de a fi conştiinţa noii lumi este legitimă.

Această piruetă repetitivă se petrece atît de repede, că nici nu mai ai timp să te dumireşti. Autocritica spectaculară se prepară uşor, la cuptorul cu microunde. Este o eternă întoarcere a mediatorilor. Există pînă şi emisiuni de radio, dimineaţa, în care sînt discutate emisiunile de seară de la TV; totul a fost luat în calcul, nu le scapă nimic.

Sistemul a obţinut o primă extraordinară victorie profitînd de răsturnările din Europa Centrală, în primul rînd de cele din România, oferindu-şi plăcerea de a regiza punerea în scenă a evenimentelor, pentru ca, apoi, la doar cîteva zile, să se ocupe cu demontarea metodică a

înscenării precedente. Asta se numește distanțare! Adevărat brechtism aplicat! Nu ești niciodată atît de bine servit și, în același timp, deservit, decît de tine însuți, Spectacolul o știe mai abitir decît oricine. În modul lui de a se acuza sînt conținute perfect principiul propriei sale apologii și propria-i perenitate: la Timișoara au existat numeroase trucaje, iată, o spunem chiar noi, pe sticlă, ne facem *mea culpa*, așadar tot restul, adică Spectacolul însuși, este adevărat.

O asemenea faptă vitejească nu putea rămîne singură o veșnicie. Mai aproape de noi, conflictul-fantomă din Golf, cu imaginile lui digitalizate, avînd drept scop să ne facă să credem că reîncep, fără mari schimbări, convulsiile Istoriei tradiționale, a fost ocazia visată pentru a experimenta noi scamatorii. Pe urmă s-au organizat cîteva dezbateri pentru a comenta și critica maniera în care ne-au fost înfățișate.

În felul acesta, Sistemul își asigură puterea „spirituală" și „morală". În felul acesta, cu operațiuni de poliție rapidă, la vedere, desfășurate în interiorul lui, își tranchilizează spectatorii, asigurîndu-i de integritatea lui și justificînd, totodată, necesitatea imperioasă a igienizării totalitare, pe care tot el și-o asumă pentru binele comun.

Dedublările propagandistice, cu spovedaniile în direct ale unor fățarnici jucînd roluri pseudo-dostoievskiene de joasă speță, nu sînt, desigur, inocente. Cine este interesat ca Teroarea Binelui să nu înceteze? Din punctul meu de vedere, toată lumea sau aproape toată lumea,

de la gangsterii de Stat la rakeții morali sau materiali ai grupurilor de presiune, trecînd prin masele de spectatori care nu mai prididesc să participe la Sărbătoare, cerînd extinderea Terorii prin noi legi și multiplicarea sancțiunilor contra celor ce s-ar pune de-a curmezișul.

Patima persecuției a crescut teribil de cînd cu cruciadele filantropice. La suprafață sînt Babar și Mickey, jocurile educative, culorile liniștitoare ale unei lumi disneyficate total. Dedesubt, în schimb – și mai rău ca niciodată –, domnește și mîrîie vechea sălbăticie, viclenia de grotă, focul altarelor de jertfă ale tuturor comunităților. Tot ceea ce e reprimabil trebuie să fie reprimat. Și va fi cu atît mai ușor, dacă pretextul este unul științific (sexul via SIDA, de exemplu). Nu pentru că ar fi cancerul de plămîni un pericol real sînt hăituiți fumătorii cu o ferocitate sporită; ceea ce motivează întîi de toate represiunea este plăcerea de a reprima, probabil ultima care ne rămîne; ea se manifestă cu atît mai vivace, cu cît cauza nu poate fi pusă la îndoială. Sfîrșitul secolului XX nu va fi un dineu de gală, dar s-a făcut tot ce trebuie pentru ca nimeni să nu o spună cu voce tare.

„Cînd vom fi devenit morali din cap pînă-n picioare, în sensul pe care civilizația noastră îl înțelege și îl dorește – iar în curînd îl va pretinde –, scria Céline în 1933, cred că vom plesni, cu totul, de răutate. Nu ne va fi lăsat, pentru a ne distra, decît instinctul distrugerii."

Tendința, la zi, a celor mai mulți este să regrete dispariția valorilor, să plîngă peste societatea care, neîn-

doielnic, nu mai crede în nimic, nu mai iubește nimic, nu mai știe să pună nimic în valoare... Acest discurs are un corolar: opera de artă ar deveni, în fapt, imposibilă, în măsura în care s-a definit întotdeauna în opoziție cu valorile dominante, pe care însă astăzi nu le mai recunoaștem.

Bineînțeles că e fals. Arhifals. Strigător la cer de fals! N-am fost, poate, niciodată atît de strîns împresurați de „valori" mai strivitoare, mai terorizante, mai brutale. Trebuie definite din nou. Sper ca, încetul cu încetul, să reușesc. Tatonez în jurul lor. Descopăr cărări... Nu te poți elibera într-o singură frază din această încîlceală de dulci cenzuri și de masacre invizibile. Întreprinderea este cu atît mai hazardată, cu cît nimeni nu întruchipează de unul singur acest fenomen. *De cine* să te iei în Satul Planetar de cofeturi? De ce umbre să te agăți? De ce fantome responsabile?

Între noi și neant nu se mai află decît Binele declamat pe toate canalele, pe toate undele. Dacă îl recitesc din răsputeri pe Tocqueville, se întîmplă în primul rînd pentru că el a îndrăznit ca nimeni altul să scrie:

„Îi reproșez egalității că nu-i provoacă pe oameni să urmărească plăcerile interzise, ci îi absoarbe în întregime în căutarea celor permise."

Iată unde am ajuns: să ne mulțumim cu ceea ce ni se dă. Să dorim ceea ce avem voie. Să ne interesăm de ceea ce ni se pune sub ochi. Să privim ceea ce ni se arată. Și, bineînțeles, corelativul: să refuzăm ceea ce ni se interzi-

ce. Să nu ne ducem niciodată să săpăm acolo unde ni s-a ascuns ceva.

Ravagiile Virtuții... Nu mai există nenorociri! S-a terminat cu ele! Gata! Sîntem clienții Industriei Generale a Pamperșilor. Ai Kitschului abrutizant.

Consens, la umăr arm'!

Rafale!

Că veni vorba, se știe oare cu precizie de unde vine acest cuvînt, *consensus*, cu care se face fără pauză gargară, într-o lipsă totală de discernămînt, fie că e apoi scuipat, fie că-i lăudat? Pariez că nu. Vă spun eu, e vorba de un termen provenit din vocabularul medical, din lexicul fiziologiei. „Relație a diverselor părți ale corpului, cunoscută și sub numele de simpatie", explică bătrînul Littré, care nu se înșeală niciodată.

Chiar dacă nu aș fi din principiu inamicul spiritului de conciliere, de „sinteză", care vrea obsesiv să împace capra și varza, al căutării de „valori comune", al compromisului, al „Franței unite", al „alianțelor", al „deschiderilor", chiar și fără asta aș rămîne mefient: de ce trebuie să accept o metaforă medicală, de vreme ce am văzut cum atîtea altele au fost compromise de-a lungul secolului, și nu fără temei?

Iată un titlu în pagina de „Știință" a unui cotidian: „Consens francez în depistarea cancerului de col: un test la fiecare trei ani, la femeile cu vîrste cuprinse între douăzeci și cinci și șaizeci și cinci de ani."

Alt titlu, într-un jurnal medical: „Consens asupra infecțiilor urinare și otitelor medii acute."

Textual!

KO!

Toată lumea la infirmerie!

Evident, pentru a te păstra serios trebuie făcută o distincție. Triate puțintel rubricile. Trebuie, cel puțin, să încerci a separa două aspecte elementare: cele două mari formate ale Consensului, unul „dur", pe de o parte, altul „moale", pe de alta.

Un Consens „dur" sau concentrat (autoritatea catolică pe vremea lui Sade, „radicalii" islamiști din zilele noastre) este o tiranie a cărei caracteristică principală constă în faptul de a se dovedi nedreaptă de fiecare dată cînd se manifestă. Își poate abate asupra ta zbirii, te poate închide, poate chiar să te omoare, dar nu-ți va frînge, nu-ți va anula nici voința, nici rațiunea care te-au condus; ba, dimpotrivă, le va face să strălucească, înainte de a fi izolată și de a dispărea ea însăși, lăsîndu-ți aureola martirajului.

Despotismul Consensului moale prezintă însă cu totul alte caracteristici și este din cu totul alte pricini de temut. Izbînda lui vine din aceea că rămîne cvasiinvizibil, deși este răspîndit peste tot, nu are un „în afară", o alternativă, un *exterior* din care ai putea, dacă nu să-l iei prin învăluire, măcar să-l ofensezi, să-l obligi să reacționeze, adică să-l faci să se arate, dezvăluind astfel întinderea și puterea tiraniei sale. Consensul moale își trage legitimi-

tatea, amplificată de rezultatele audimăturilor zilnice, din dorința tuturor de a avea o ultimă protecție; a devenit ultima „acoperire" universală pe care ne-o putem oferi, la adăpostul căreia totul s-a reconciliat definitiv, s-a amestecat, s-au șters diferențele. Nu te poți atinge de Consens fără a da impresia că amenințI pacea speciei umane, în întregul ei.

Iată cum Consensul moale a căpătat o violență fără replică, a ajuns la extremismul Căii de Mijloc, la *asexuarea* generală, radicală, un fel de transsexualism absolut, fără paiete, fără fior.

De la Alexis de Tocqeville citire:

„Lanțurile și călăul sînt instrumentele grosiere pe care le folosea tirania odinioară; dar în zilele noastre civilizația a dus la perfecțiune un despotism ce părea, totuși, că nu mai are nimic de învățat."

Să ascultăm puțin murmurul înaltei fervori a oamenilor de bine. Ei ne somează să aderăm, ne vor pe toți implicați, responsabilizați, transformați în militanți, în agenți sanitari. Proiectul terapeutic a triumfat. Acum zece ani, numai banii noștri îi interesau pe acești vampiri. Între timp, s-a strîns șurubul. Acum ne halesc cu totul, bucată cu bucată, cu fulgi cu tot, ne înghit viitorul și sănătatea, atît pe cea mentală, cît și pe cea fizică.

Să întîrziem cîteva minute în Sectorul Gimnastică și Frumusețe, unul dintre preferatele noastre, se înțelege. Pe puțin nouăzeci de aparate pentru a-ți lucra îndîrjit musculatura. Sauna-parc. Jacuzzi. Terapie bio-marină

în cabine. Cardioprogram. Etc. Iată-ne acasă la îndîrjiții Formei, adică întreaga lume de azi. Ah, aici trebuie să te supraveghezi! Întrăm în Sanctuarul Datoriei. Aruncați țigările! „Abuz periculos!" Legea din 9 iulie 1976! „Fiți însetați de moderație!" De cînd cu principiul conform căruia actele noastre au efect nu doar asupra noastră înșine, ci și asupra celorlalți, mai ales asupra celorlalți, polițiile de salubritate publică și morală și-au intrat în pîine, puterea spirituală a „oamenilor de știință" a depășit orice limită. Terorismul bunăstării este una din ultimele torturi ce rămăsese neinventată – ca să ne mai credem un pic vii – de o lume care simte cum se îngroapă în pacea țintirimelor consensuale.

Consider, în ce mă privește, că găselnița „fumatului pasiv" este una dintre marile cuceriri ale timpului nostru. Va trebui să o generalizăm, să o extindem, să o aplicăm și la alte domenii, să o exportăm puțin cîte puțin peste tot, spre orizonturi cît mai generoase. Mulțumită acestui concept al escrocheriei frizînd extazul, ne putem deja pregăti să-i tratăm fără jenă pe fumători așa cum o merită, cu tot atîta delicatețe și tact ca pe negri, pe indieni, pe Sacco și Vanzetti, odinioară, în America. Îmi este nițel rușine, fără îndoială, că întîrzii în astemenea locuri dubioase, dar, pentru că lor le-au rămas captive tabuurile noastre, de-acolo trebuie să le recuperăm.

Nu există libertate pentru prietenii libertății. Cu unele modificări lejere, o astfel de retorică întreabă perseverent dacă unul ca Sade nu are, eventual, efecte no-

cive asupra cititorilor; poate chiar, prin ricoșeu, asupra celor ce nu vor adulmeca niciodată direct mirosul pervers al paginilor sale... Întrebările sînt atît de frecvente și sprijinite pe argumente atît de rezonabile, încît pînă la urmă Sade va fi din nou interzis. Să nu-mi ziceți mie pe nume, dacă nu se va adeveri ce vă spun! În Statele Unite, mișcarea feministă acordă mînă forte majorității morale, pentru a găsi împreună cît mai multe motive de a o termina cu pornografii și scrierile lor infernale; acestea însemnînd, citez scrupulos, „viol, tortură, crimă, apologia erotismului și a plăcerii" Doamne, Dumnezeule mare! Apologia erotismului și a plăcerii! Ce scandal înfiorător!... Conform unui recent proiect de lege antiporno, autorul unei cărți care prezintă o scenă de viol, de pildă, sau indiferent ce episod *explicit sexual* (aceasta este splendida formulă), se poate trezi urmărit pentru daune materiale și morale, dacă un cititor ar comite, din nenorocire, un viol asemănător după ce a citit cartea. Nu există libertate, o repet, pentru prietenii libertății. Și mai avem mii de asemenea proiecte în pregătire... În SUA, în Franța, în altă parte, cam peste tot... Din același metal ghilotinant... Din același beton filantropic...

Dar m-am luat cu vorba. Revin la fericitele-mi dezastre. Proiectul terapeutic sau complotul prohibiționist actual încearcă să ne transforme pe majoritatea în militanți ai Virtuții contra unei minorități de retardați, reprezentanți de moment ai Viciului, care vor fi lichidați treptat. Dietetica a tranșat: tot ce nu colaborează la Bi-

nele nutrițional colectiv, adică la supraviețuirea anonimă, trebuie scos definitiv din joc. Fanatismul Sănătății contează pe entuziasmul pe care majoritatea îl resimte – natural, ca să spunem așa – la perspectiva unei noi servituți voluntare. Și chiar funcționează! E formidabil! Merge! Se militează! Asta se cheamă deposedarea veselă! Existența voastră, ni se spune, se îndreaptă spre ceva! Nu se știe spre ce, dar înaintează! Are un sens! Conservați-vă! Reproduceți-vă! Renunțați la vicii și capricii! Nu mai pierdeți timp și energie! Gata cu risipele inutile care vă distrag atenția de la esențial! Haide, cu toții în serviciul speciei! Drepți! Pentru raport, înainte! Sîntem la ordinele Consensului! Pe veci!

VI. TARTUFFE

În această imensă rezervație, așadar, în această Grădină a Plăcerilor în care e pe cale să se transforme planeta, vor mai fi accidente, înfruntări, catastrofe. Acte izolate de nebunie. Fapte diverse, omoruri. Răbufniri ale flamei naționaliste, etnice, religioase, ideologice. Dar toate se vor rezolva încetul cu încetul. Noul Ordin Mondial veghează la satisfacția generală.

Utopia unui univers în care vor domni doar gentilețea, tandrețea, bunele intenții ar trebui, în mod normal, să ne dea fiori pe șira spinării: dintre toate visurile, iată-l pe cel mai înspăimîntător, pentru că este realizabil. Dar nu. Nimeni nu pare a se teme de el. Prin puterea noilor legi, în fiecare țară, prin operațiuni polițienești peste tot, vedem cum programul Binelui se impune în viteză.

În Golf, de exemplu, acum cîteva luni nu se punea, în principiu, problema de a-i strivi pe arabi; era mai degrabă vorba să înceapă convertirea lor la farmecele Azilului nostru bălțat. „Războaiele" necesare unor noi cuceriri ne apar terifiante doar pentru că întrerup (pentru foarte scurt timp, de altminteri, deoarece publicitatea trebuie să continue, *the Show must go on!*) modul nostru de viață, pe care-l confundăm cu normalitatea. Știm că astfel de acte de violență sînt comise contra popoarelor

pentru binele lor; numai că ne-ar conveni ca asta să se întîmple cu cele mai mari precauții... Din nefericire, e greu. Cum spunea Clausewitz, „... sufletele filantropice și-ar putea, fără îndoială, imagina că există o modalitate iscusită de a-ți dezarma și răpune adversarul fără a vărsa prea mult sînge, aceasta fiind adevărata artă a războiului. Oricît mi-ar părea de dorit, constituie o eroare ce trebuie denunțată. Într-o întreprindere atît de periculoasă cum este războiul, *cele mai rele greșeli* sînt cele cauzate de bunătate"

În acest domeniu, precum și în altele, Binele, nu o vom repeta nicicînd îndeajuns, este inamicul mortal al binelui. Dacă Răul poate avea uneori efecte fericite (creșterea arsenalelor nucleare, denunțată de moraliștii tuturor țărilor, împiedicînd de patruzeci de ani declanșarea unui război mondial), Binele, ei bine, Binele înseamnă o fatalitate, produce întotdeauna cele mai grele dezastre. Bunele intenții aduc nenorocirea.

„Insul vulgar puțin perspicace, zice din nou Bernard de Mandeville, rar își dă seama de mai mult de o verigă din lanțul cauzelor; dar cei ce au capacitatea de a-și purta privirea mai departe și doresc să observe urmarea și înlănțuirea evenimentelor vor vedea cum, dintr-o sută de situații, binele iese abundent din rău, ca puii din ouă."

Balzac evocă virtutea ca și cum ar vorbi despre o piază rea („... virtuoșii imbecili care l-au dus la pierzanie pe Ludovic al XVI-lea..."). Tabloul turpitudinii Filantropiei

din *Beatrix* ar putea deveni un drăguț portret al epocii noastre, schimbînd doar cîteva amănunte:

„Ies țipător în evidență prin ridicol, prin interesul prefăcut pentru cauza poloneză, pentru sistemul penitenciar, pentru viitorul ocnașilor liberați, pentru micii derbedei de peste sau sub doisprezece ani, pentru toate mizeriile sociale. Aceste diverse manii creează cinuri artificiale, președinți, vicepreședinți și secretari de societăți al căror număr îl depășește la Paris pe cel al problemelor sociale pe care vor să le rezolve."

Citez din cîțiva scriitori, pentru că scriitorii sînt singurii care au știut, care au avut inteligența de a vedea și abilitatea de a spune că întotdeauna cei mai mari nemernici sînt cei care își fac loc în societate cu inima pe palme. „Jumătate din actele filantropice sînt gheșefturi", scrie tot Balzac în altă parte. Iar Sade, în *Filozofia în budoar*: „Filantropia este mai degrabă un viciu izvorît din orgoliu, decît o virtute a sufletului..."; „Îți îngrijești semenul din dorința de a atrage atenția, și niciodată din impulsul de a face o faptă bună."

Da, da, toți au scris același lucru...

Încă un paragraf din marchiz referitor la femeile virtuoase:

„Ele nu slujesc, dacă vrei să știi, acelorași pasiuni ca noi, ele au altele, adeseori mult mai demne de dispreț... Ambiția, orgoliul, interesele personale, cel mai adesea răceala temperamentului lor searbăd. Le datorăm oare ceva unor asemenea făpturi, întreb?"

În actul al cincilea, brusc, schimbîndu-și masca, Don Juan adoptă un discurs virtuos și nu mai face răul așa, la vedere, în nume propriu, ci în numele Celui de Sus. „Personajul omului-de-bine este personajul cel mai minunat pe care îl poți juca", anunță el. Ne aflăm în punctul culminant al piesei, evident. Ipocritul binefăcător este întotdeauna un mare moment în teatru, deoarece însăși esența teatrului constă în etalarea ipocriziei prin care realitatea, ieșită din nou la rampă, se dovedește a fi arena credulității universale. Balzac îl felicita pe Molière pentru „a fi așezat ipocrizia în rîndul artelor, clasîndu-l pentru totdeauna pe Tartuffe printre actori". Spectacolul n-ar exista dacă discursul ar avea interesul să coincidă cu ceea ce se petrece pe scenă. Don Juan descoperă, așadar, și el, ca un mare artist ce se află, arma absolută a logicii răsturnate, dar eficace, conform căreia, ca să comiți crime fără să-ți pese de consecințe, trebuie ca ele să fie *legalizate*, afișîndu-și, drept consecință, contrariul lor virtuos. Așa cum frigul artificial dintr-un frigider rezultă de la motorul care se încălzește, tot așa, producția de victime în serie cere să fie înfășurată într-un discurs ce neagă victimizarea, ba chiar are aerul că o combate. Crima veritabilă nu poate fi perpetuată decît cu condiția aseptizării.

Fiecare secol are un Tartuffe al său. În cazul nostru, personajul s-a schimbat într-o oarecare măsură. A crescut, a luat în greutate. Este membrul unor numeroase

„SOS-Machin", a absolvit MINES sau ENA, votează cu socialiștii moderați sau chiar cu progresiștii-sceptici ori se declară centrist de a treia cale. În momentele lui inspirate se descoperă poet, pînă și romancier, dacă e nevoie, dar întotdeauna într-o manieră alegorică; își ia o față de bard atins de oftică, după ce în anii 60-70 fusese stalinisto-lamartinian, rămînînd însă la fel de searbăd. Odinioară aveam un nihilism roșu-negru. În prezent el a devenit roz-pelincă, pastelat-bălos și inimă-ca-pîinea-caldă, are printre accesorii tarotul *new age*, iaurtul cu bifidus, karma, cerealele muesli, dezvoltarea energiilor pozitive, astrologia, oculto-cocooningul. Mai mult ca oricînd „calpuzan plin de cucernicie" (Molière), „găunoasa afișare de fapte bune" (tot Molière) nu-l împiedică, ba dimpotrivă, „să comită altele și mai și" (Molière, mereu). Partizan al Noii Ordini americane, cum se observă de la o poștă, adică al celei de-a patra mari ofensive de la reformă încoace (după Luther, după 1789-1793, după Hitler), noul Tartuffe nu pricepe că unii pot fi reticenți la farmecele protestante. Capitala sa ideală este Geneva, se subînțelege, „orașul grosier", cum spunea Bloy, „focarul fățărniciei și al egoismului infam al lumii moderne". Noul Tartuffe ni se poate înfățișa ca un răscumpărător frenetic de întreprinderi falimentare, ca un șpăgar, ca un corupător de demnitari, ca un negustor de arme chimice, dar, la fel de bine, și ca titular al unei catedre de etică la Harvard Business School, unde, în cursurile sale, are

misiunea de a demonstra că morala, managementul și comunicarea sînt aceeași față a aceleiași monede bine unse. „Etica în afaceri, mărturisește el cu vioiciune, înseamnă să le pot povesti fără jenă copiilor mei tot ce fac la serviciu." Zilele petrecute cu familia sînt sfinte, asemenea partidelor de tenis de la Bagatelle. Casa lui Orgon, în care, precum în 1664, se instalează ca director de conștiințe, are acum dimensiunile satului planetar macluhanian, pavat cu dalele culese prin teledonuri. Astăzi el se sprijină pe media, mult mai eficiente decît bătrînul Bun Dumnezeu. În sfîrșit, el este chiar lumea contemporană, o lume care se preface că mai crede în ea însăși, un teatru reflectat de scenele sale, o cameră de luat vederi mobilă, filmată de o cameră fixă, sateliții oglindinduse în albul ochilor, Spectacolul adorîndu-se narcisiac în toate ecranele pe care e difuzat... Partidul Cucernicilor, transformat în program mondial și preocupîndu-se, chipurile, de „marile probleme cu care se confruntă Cetatea". În locul Înțelepciunii cerești – Spectacolul... Idealul secolului al XIII-lea („o singură stînă, un singur popor") este pe cale de a se împlini... Nițel diferit, într-adevăr, dar inexorabil.

Pentru că, așa cum aveam cîndva un Dumnezeu unic, trebuie să avem astăzi ca reconciliator o unică formulă socială. *Respublica fidelium* a Spectacolului are vocația de a se întinde, prin distrugerea sau convertirea ultimilor necredincioși, pînă la marginile universului. Ceea ce s-a

și întîmplat sau, oricum, e pe cale. Cetatea Binelui succede augustinienei *Civitas Dei* ca proiect de comunitate spirituală unică, sub autoritatea unei instanțe suverane total globalizate, totalmente feroce.

VII. CORDICOPOLIS

Mi-ar plăcea ca dintr-un cuvînt, unul singur, să ţintuiesc pe hîrtie acest Imperiu terorizant al Surîsului, cu tsunamiurile lui de litote şi muzicile-i onctuos agonizante, această agresiune moleşitoare, aceste „gîndiri pozitive", aceste euforii, această invazie perpetuă a terapiilor celor mai dulcege, acest masaj sistematic aplicat sufletelor şi trupurilor pentru a le face să adere definitiv la ultima ideologie posibilă (deoarece, vezi bine, nu conţine nimic care să nu fie natural, normal, de dorit, benefic pentru fiecare...).

Cum să rezumi o asemenea dezlănţuire luminoasă, o astfel de revoluţie inatacabilă, graţie căreia lucrurile intră treptat pe făgaşul cel bun, amestecînd familia, cuplurile, bucuria de a trăi, drepturile omului, „cultura adolescentă" creată de hooligans, businessul, fidelitatea care se întoarce la pachet cu tandreţea, patronii, legile pieţii, înmuiate de dictatura solidarităţii, armata, caritatea, copiii pe care ni-i dorim din nou, neoliceenii care se visează *golden boys*, erotismul care scade mai mult ca niciodată, publicitatea care devine cosmică, zuluşii care cer să fie recunoscuţi; în sfîrşit, lumea întreagă, lustruită, flatată, linsă, Cel-mai-Binele-Cel-mai-Binelui răspîndindu-se peste tot, Eufemismul la superlativ

în cea-mai-reușită-din-cele-mai-rele-lumi-abominabil-drăguțe?

Greu de exprimat în cuvinte... Nu văd decît unul, ca să spun drept, unul singur în stare să condenseze, să adune la un loc întregul sabat, numai că este un cuvînt aproape trecut în uitare, pe care va trebui să-l explic.

Cuvîntul „cordicole".

Trăim în plin fascism „cordicol", în plină aservire „cordicolică".

Poftim!

Cordicole.

De la *cor, cordis, cord,* inimă; și de la *colo*, „cinstesc"

Am reînviat termenul dezgropîndu-l din vechiul vocabular religios: în secolul al XVII-lea erau numiți „cordicoles" membrii unei asociații de iezuiți care încercau să introducă în Franța cultul Inimii lui Isus și sărbătoarea de Sacré-Coeur.

Li se mai zicea „cordicolatri"

Sîntem astăzi, în felul nostru, în plină cucernicie cordicolă. În plin cult al Regelui-Inimă. În plină orgie cordicolatră, cordicoliană, cordicofilă.

În plin Nod Cordian.

O, bineînțeles, nu este deloc vorba de adorația Inimii lui Isus, oricine m-ar fi putut corecta. Nu, nu, nu, este vorba de Inimă, doar de Inimă. În sine. În absolut. Inima, „sediu al emoțiilor și pasiunilor". Organul ca semn al epocii noastre, hieroglifă abreviind lumea, realitatea

acesteia, umbra, trama, sensul lumii, toate în același timp, Totemul și tabuurile sale.

Comoara din cutia toracică!

Planeta pe care ne găsim – cel puțin noi, țările occidentale, care avem deja norocul unei democrații instalate la toate etajele și facem totul-pentru-drepturile-omului în orașele și satele noastre – o vom numi, așadar, Cordicopolis. În Cordicopolis își încrucișează pașii mai multe categorii de cetățeni, care trebuie distinși cu grijă: cordicolienii, cordicolatrii și cordicocrații. De bună seamă că, prin forța lucrurilor, cu toții sîntem cordicolieni, așa cum ești newyorkez ori albanez. Cu un strop de șansă, mult sprijin și mare ambiție poți, în schimb, să devii cordicocrat. Dar specia cea mai răspîndită, evident, o reprezintă cordicolatrii sau cordicofilii, adică imensa majoritate a argaților anonimi, nenea Stan cîntînd în cor, speța umană, în ansamblu, comunitatea spectatorilor creduli, încrezători, consumatori, digeratori, răbdători, aprobatori, aplaudaci.

Nu există expresie mai des repetată, formulă mai stereotipă, turuită la nesfîrșit, borîtă de o sută de mii de ori pe zi, decît „coup de coeur" Iarăși inima! Adică ai fost sedus, fermecat, ți-a căzut cu tronc, ai tresărit și tresăltat de plăcere. De cîte ori o aud, mi se apleacă. Trageți-vă pe lîngă televizoare, deschideți radioul, citiți presa. Peste tot „coups de coeur" pentru orice. Pentru cîntece. Pentru cărți. Pentru expoziții, parade de modă, vernisaje, con-

certe, reclame, recorduri, vedete, supermarketuri. „Le coup de coeur", lovitura, bătaia asta magică de inimă, are raţiunea sa, pe care raţiunile financiare o cunosc. Toţi amploaiaţii concernului „Spectacol" şi Arhonţii în Comunicare îşi petrec timpul trecînd din „coup de coeur" în „coup de coeur" – ca şi cum ar sări din piatră-n piatră – peste ceea ce ar putea deveni cîndva un fluviu de sînge; acum însă ai parte de „coups de coeur", nu de „coups de sang", se înţelege de la sine. Ai lua-o în goarnă abia în ziua în care li s-ar spune că e nevoie de „coups de coeur" zdravene, cît să curgă sînge.

Magic Kingdom demoniac! Au ajuns acum, în Cordicopolis, devenit o Casă de Păpuşi generalizată, să scoată la vînzare „un drapel al Terrei"! Ăsta, cel puţin, pare un truc simpatic. Nu mai ştiu ce să inventeze... Un drapel al Terrei! În fine! Iată ceva care o să aibă succes. S.O.S.: Planeta în pericol! Să luptăm pentru salvarea ei! Sîntem cetăţeni ai lumii, mobilizare generală! Nu vom face niciodată destul pentru bătrîna noastră Mama Sfera! Dar oare ce vor pune pe steag? Şi pe ce catarg îl vor înălţa? Chiar, ce stemă vor găsi, care să ne adune? O Inimă? Clar că o Inimă, nu văd ce altceva ar putea fi. O Inimă mare, fosforescentă, în relief, radiind de emoţie... Ah, da, acum văd bine, e o oriflamă scînteietoare, fîlfîie pe calea ei spre firmament, seduce alte universuri, poartă dincolo de stele, în eternitate, mărturia palpitantă a geniului creator al cetăţenilor din Cordicopolis, făcîndu-i pe ceilalţi ştrumfi ai galaxiilor să saliveze de poftă la

toate balcoanele infinitului și în farfuriile lor zburătoare interstelare!

Tirania cordicolă înlocuiește foarte avantajos, mi se pare, bătrînele dictaturi care-și dau duhul, cu tot cu ideologiile lor ruinate. Consensul nu a izgonit Comunismul decît pentru a-l împlini, în sfîrșit. Nu doar dintr-o întîmplare plină de umor Partidul Comunist Italian, PCI, tocmai s-a rebotezat ca PDS, Partidul Democrat de Stînga, iar ignobilul concept american de Politically Correct se abreviază PC în media! Colectivizarea își urmează drumul neabătut, dar cu muzică și culori pestrițe. În viziunea mea, toți sîntem foarte comuniști, mai comuniști ca niciodată, chiar dacă momentan e dificil de demonstrat. Nu comuniști vizibili, evident, nu gulagiști siniștri și chicioși sau GPU-iști cu mîinile pătate de sînge. Mai degrabă... cocoomuniști, dacă doriți. Eu, unul, care șoha n-am gustat, nici măcar de pe vîrful degetului, fiertura asta, n-o să jelesc, desigur, jalnicul sfîrșit al marxiștilor, deși vor fi avut, totuși, în istoria lor, în străfundul delirurilor lor, un minuscul „ce" simpatic, un micuț cazan de aversiune autentică, din care, la răstimpuri, scăpau vagi norișori otrăviți de ciuma urii la adresa „posesorilor de bunuri", de exemplu, a „burghezilor", „înavuțiților", „profitorilor" Dar să trecem peste, oamenii aceștia n-au fost niciînd „familia" mea. N-au fost, trebuie s-o recunosc onest, înainte de avîntul cordicolilor. Care au dovedit că se poate face la fel, atingînd aceleași scopuri gargariste și solidaritariste,

pentru a ajunge la aceeași aneantizare a ideii de proprietate privată (asupra tuturor bunurilor, nu doar asupra celor de consum ori de producție), dar cu cele mai mici costuri și într-o veselie, departe de orice perspectivă bulversantă, de orice amenințare cu o baie de sînge. TV-colectivismul filantropic moștenește deplin, dar cu blîndețe, despotismul comunist, precum și postùrile virtuoase ale literaturii sale educative, pastoralele sale aragonești și idilele éluardiene.

Toate creierele sînt colhozuri. Imperiul Binelui reia, fără a schimba prea multe dintre trăsăturile vechii utopii, birocrația, delațiunea, sanctificarea tinereții pînă cînd ți se face pielea de găină, gîndirea fără obiect, ștergerea spiritului critic, dresajul obscen al maselor, anularea istoriei prin reactualizări forțate, apelul kitsch la sentiment, împotriva rațiunii, ura față de trecut, uniformizarea modurilor de viață. S-a mers repede, extrem de repede. Ultimele nuclee de rezistență se sting, Miliția Imaginilor ocupă tot teritoriul cu zîmbetele sale. Din programele grosierelor ideologii colectiviste nu cad decît capitolele cele mai ridicole (dictatura proletariatului, în primul rînd); dar rămîne gregarul numitor comun, acesta nu riscă deloc să dispară. Marea întoarcere a flăcării individualismului, într-o lume din care singularitatea a fost răzuită, constituie un bluf, este un soi de consolatoare bătaie cu frișcă jurnalistico-sociologică, care nu încetează să mă amuze. Persoana umană – un-

de-i? Cînd o vedem şi noi? În ce cotlon pierdut de pe acest glob idiot? Dacă toată lumea ar putea contempla, ca mine, din locul în care scriu în aceste clipe, cele trei sute de milioane de bizoni care se pregătesc, pe întreaga planetă, să plece în concediul estival, ne-am gîndi mai bine înainte de a vorbi. Persoana umană nu numai că nu stă să se întoarcă, dar mă-ntreb dacă a existat vreodată ca atare. Exceptînd, desigur, ipostazele ei contrafăcute. Individul ca artefact. Insul robotizat de ritmul cotidian, avînd impresia că se destinde în zonele pietonale ale oraşului. Salariatul pavlovian, petrecîndu-şi un week-end chipurile liber pe pista de schi... Ies într-o zi din casă. Cînd să cobor scările la metrou, îmi sare în ochi titlul imens dintr-un cotidian: „20.00: FRANŢA SE OPREŞTE!" Aha, îmi zic, asta era, e bine, s-au prins şi ei, în sfîrşit... Am totuşi o îndoială, mă apropii de chioşc, nu se ştie niciodată, poate că urmează o grevă generală, risc să mă trezesc blocat într-o garnitură înţepenită. Mă apropii şi mai tare. Citesc. Descopăr că e vorba de nu ştiu ce meci de fotbal pe care toţi francezii, începînd cu ora opt, trebuie să-l trăiască împreună la televizor. FRANŢA SE OPREŞTE? Toată lumea? Pe bune? Toată Franţa? Chiar credeţi asta? Sînteţi siguri?

Două zile mai tîrziu, dimineaţa foarte devreme, la radio, un nou cuvînt de ordine: „Astăzi, zi fără fumat! Fumători, e ultima voastră ţigară! S-a zis cu voi! Sînteţi excomunicaţi! OMS pune planeta la un regim fără nicotină!"

Da' cine-i OMS asta? Ce, i-am cerut eu ei, lu' OMS, ceva? Ce-o mănîncă pe ea grija? M-a întrebat ea pe mine, madam OMS, ce am eu chef să fac în viață? Am semnat noi un contract împreună? Apoi, unde se reunește o OMS? Ce înseamnă ea, de fapt? E o sectă? Un consorțiu? Sindicatul Atotputernic al Crimei? Un grupuscul mondial anonim? Adevăratul nume al lui Big Brother? Toată lumea e satisfăcută că, de-a lungul secolului al XX-lea, l-ar fi văzut, sub numeroase măști, pe Big Brother prăbușindu-se. Era mare, enorm, însîngerat. Dar dacă s-a schimbat, la rîndul lui? Dacă Big Brother a devenit gentil, convivial, consolator? Big Brother, protectorul naturii! Al dracului, Big Brother! Și al sănătății publice! Duhnind a filantropie, burdușit cu oferte de nerefuzat, umflat de proiecte ireproșabile! Încă și mai colectivist decît odinioară, dar de astă dată în sensul bun, zău, în sensul caritativ!

VIII. SĂ-L ZGÎLȚÎI PE CIOLOVEC

În Cordicopolis, Consensul abătut asupra fiecărui individ nu se poate păstra credibil și dezirabil în ochii beneficiarilor care o încasează, decît cu condiția de a-i convinge că lupta se poartă spre binele lor. De aici, neîncetata campanie de intoxicare cu tot felul de zăhărele de țucăr-sucit, Insule Misterioase, manejuri de cai de lemn, parcuri de atracție cu hominizi de plastic. Caruselul minunilor și al șușelor... Al nostru „sat planetar" fojgăie, ca toate satele, de mătuși cumplite, de cumetre care scot un bănuț din orice, dar lucrurile n-ar fi în ordine dacă țațele nu s-ar travesti, seară de seară, în prezentatori-vedetă sau în medici fără frontiere surprinși într-un decor polinezian, pe lîngă focuri de tabără.

Am greșit nefiind pe față cînd abatele Pierre a revenit printre noi dintr-una din *Mitologiile* lui Barthes, unde toată lumea îl credea înmormîntat din anii cincizeci. Cu el, creierele noastre i-au înghițit lacome și pe Maica Tereza, pe sfîntul Coluche, pe Bob Geldoff, pe însiropatul Kouchner, adică toate capetele încoronate ale cordicocrației dominante. Era sfîrșitul erei analizei, moartea viziunii critice, începea o lume nouă. „De-acum înainte, oricine va dori să facă din problemele de morală o materie de studiu va deschide un front de lucru imens", scria Nietzsche

în 1882. Din nefericire, lucrul acesta ar însemna astăzi o întreprindere din cele mai periculoase. Istoria cu adevărat crudă, cu adevărat reală, Variațiunile Facerii de Bine, cu viiturile ei, crizele ei, comediile ei de nebunie dulce sau furioasă nu vor mai putea fi tipărite, ți-ar sări tot norodul în cap. Puterea cordicolă huzurește după ultimele sale cuceriri. Trebuia să fi văzut mass-media cîntînd „marele vînt al speranței din Est", „victoria planetară a democrației asupra barbariei", ca să înțelegi că triumful pe care-l celebrau contra unor tiranii total răsuflate le aparținea integral lor, doar lor. Păi, nu era o urgență să dispară acele despotisme bătrînești, care privau popoare întregi nu numai de pîine și căldură, dar mai ales de McDo's, de Club Méditerranée și de *soap operas* (două ore de televiziune pe zi și un singur canal în România lui Ceaușescu!...)? Dispariția comunismului își capătă adevărata semnificație cînd o înțelegem ca pe un *happy end* de serial american. Sîngele vărsat la București i-a adus, la final, doar culoarea romantică lipsă, pe urmă, foarte rapid, basmul a luat fața realității. Îmi aduc aminte că însăși revoluția română din decembrie s-a scămoșat, spre întîi ianuarie, în tribulațiile patetice stîrnite în jurul a optzeci și trei de copii orfani adoptați de familii franceze. De asemenea, la căderea Zidului Berlinului cel mai tare m-a frapat o tînără venită în fugă pentru a naște la fața locului, sanctificînd astfel evenimentul în mijlocul mulțimii în extaz.

Cordicopolis înlocuiește Yalta! Și totul se termină în sirop! „Într-un an lumea s-a schimbat cît în zece!" Cum această iluminare a avut-o publicitatea, aveți voie să spuneți că e o contrafacere. Dar să nu vorbim prea tare. Nici să nu arătăm, ca mine, ce recunoștință nebună am simțit pentru Ceaușescu și români că ne-au smuls pentru cîteva clipe din prostrația de Crăciun, în 1989, și din chinuitoarele sărbători de la sfîrșit de an; iar mai tîrziu, l-am apreciat la justa lui valoare pe Saddam Hussein, care ne-a redeșteptat atenția, prin invazia lui satanică, în plină tortură de august canicular. Un strop de oțet în toată mierea cotidiană... Dar să nu vorbim, cum spuneam, mai mult decît e permis... În luminoșii zori cordicoli, orice căpcăun va deveni roz. Pînă la sfîrșitul mileniului, ultimele țări care se zbat încă în înapoiere trebuie aduse la moda teledonurilor, remachiate așa cum se cere, repopulate cu jucării educative și cu pui drăgălași de focă, burdușite de alimente necancerigene. În momentul în care vă vorbesc, insul care a tiranizat Etiopia ani la rînd tocmai a șters-o pe șest. (Mengistu Haile Mariam a fugit din Etiopia la 21 mai 1991. N.tr.) Excelentă știre, bineînțeles, dar, dincolo de cazul acestui mizerabil, lecția e ușor de priceput: oricine va fi surprins, de acum înainte, în flagrant-delict de pasivitate cînd ar trebui să militeze în favoarea Consensului se va pomeni dat afară fără milă, lichidat, sancționat de să-i iasă pe nas.

Cum se va comporta realitatea, confruntată cu asemenea blestemății? Deoarece aproape că nu vor mai exista evenimente, ele vor trebui inventate, și cît mai arbitrar. Adevăratul *stil* al epocii se lasă foarte bine descifrat dacă iei seama, de pildă, la pseudo-manifestațiile planificate fără pic de răgaz de bunii apostoli ai Națiunilor Unite: „Ziua internațională a copiilor victime inocente ale agresiunilor", „Ziua internațională a păcii", „Săptămîna solidarității contra rasismului", „Deceniul transportului în Africa", „Al doilea deceniu al apei potabile", „Al treilea deceniu al dezvoltării".

Nu inventez nimic. Citez. Doar atît.

Ce poate *Greața* în prezența unui copil care moare de foame?, întreabă catehismul sartrian. Nimic, îi răspunde ecoul fidel. Dar Multilaterala Cordicolă știe dumneaei să utilizeze din plin, făcînd abstracție de orice greață, imaginile copiilor morți de foame. Viața e scurtă, afacerile sînt afaceri: astăzi, ca să dai cep la butoaiele cu bani, e obligatoriu să ridici, în *prime time*, măcar un giulgiu, să le arăți, din timp în timp, telespectatorilor un copil somalian, de pildă, care tocmai a murit de foame.

Dau impresia că enumăr la întîmplare. Într-o frumoasă dezordine, cel puțin, care ar putea fi luată ca un efect artistic, dacă s-ar mai ști ce este acela. Însă fenomenele pe care le înfățișez merită, oare, mai mult? Le văd venind cum le vine, nu le aleg eu, eu le las să treacă. Textul meu ia forma acestui haos, acestui bazar, acestui iarmaroc de simptome colorate. Mi-ar plăcea nespus

să le adun și să le dau o direcție, să evit ambuteiajele, dar, ce vreți, totul se învălmășește într-unul și același carnaval, în care nu poți tria, de la denunțarea „banilor care corup" și „jungla OPA" (*Offre Publique d'Achat*; Ofertă Publică de Cumpărare. N.tr.), a gangsterismului în afaceri, pînă la televiziunea divinizată ca „instrument de dialog" între generații, agent de integrare a claselor sociale și al amalgamului democratic, al marii Fuziuni finale unisex, în urma căreia nu va mai exista decît un singur trib planetar de consumatori aserviți și încîntați că sînt aserviți, trecînd prin curajoasa angajare a tinerilor pentru cauza păcii și a tricourilor „Machin", contra drogurilor tari, pentru valorile hip-hop, contra informațiilor imorale, contra violenței în orașe, dar și în serialele japoneze...

„Mereu *moralitatea*, fără riscul de a greși, ar rîde Nietzsche în locul meu, mereu moralizantele vorbe mari, mereu tunetele dreptății, înțelepciunii, virtuții, mereu o atitudine stoică."

Și încă:

„A considera *primejdiile* de tot felul ca un obstacol în sine, drept ceva ce trebuie *abolit*, iată *stupiditatea prin excelență*, și, generalizînd, o adevărată nenorocire prin consecințele ei, o funestă prostie – aproape la fel de cretină cum ar fi dorința de a aboli vremea rea, de exemplu, din milă pentru săraci."

Numai că – poftim! –, comedia abolirii vremii rele este deja pusă în scenă seară de seară cînd prognoza

meteo ne e povestită psihologizînd anticiclonul, diabolizînd cutare ploaie diluviană peste Cotentin, cutare lipsă a zăpezii în stațiunile pentru sporturi de iarnă, taman cînd începe sezonul de schi, cutare vară stricată, cutare secetă inadmisibilă, cutare primăvară friguroasă, tot atîtea dereglări care, transpuse în „momente TV", devin atentate clare la drepturile climatice ale omului.

Însă visul, adevăratul vis, este, bineînțeles, cel de a aboli, scurt, chiar timpul, de a pune punct, consensual, insultelor duratei. Deja nu mai există „an", ci doar cîteva luni mai mult sau mai puțin posomorîte, în timpul cărora pregătim marele week-end de Întîi Mai sau de 31 august. Intervalul este trăit ca un reziduu, constituie un capăt de negativitate indezirabil, o parte a părții blestemate, un soi de arhaism meteorologic, de care trebuie să ne descotorosim urgent.

Pe măsura gustului comun, cum era să nu se schimbe din creștet pînă-n tălpi și estetica acestei perioade? Relele sentimente nu reprezintă garanția absolută pentru o literatură bună, însă cele bune, dimpotrivă, sînt o asigurare beton pentru a face să dureze, să crească și să se sulemenească tot ceea ce-ți poți imagina ca fiind mai fals, mai grotesc-smiorcăit, mai scîrbos-kitsch, de un prerafaelitism mai tălîmb, de un romantism mai apatic, de cel mai populist victorianism care s-a abătut vreodată peste public. Realitatea nu se poate ține pe picioare în plin uragan caritativ. Un romancier veridic ar fi tratat astăzi ca, altădată, „purtătorii de vești rele". Ar fi căsă-

pit pe loc, de la predarea manuscrisului. Asta explică de ce nu mai avem romancieri. Cineva care ar îndrăzni să meargă la esență, cu adevărat, și pînă la capătul a ceea ce este observabil, ar apărea ca un aducător de vești cumplite, de nesuportat.

Și cu literatura cum rămîne? A, dar există Sărbătorile Cărții pentru asta!...

Aerul timpului caută ceea ce unește. Nimic mai scîrbos decît pescuitul obscen al convergențelor. Trăim sub o aroganță puritană cum rareori s-a văzut. Exceptînd, poate, perioada dinainte de '89, cînd toată lumea se topea la evocarea simplicității moravurilor rustice, în grădini erau înălțate temple pentru a proslăvi prietenia și Facerea de Bine, iar Rousseau ori Bernardin de Saint-Pierre predicau iubirea pentru viața sălbatică, cam ca Michel Serres azi, care predică religia siturilor naturale și cere băgarea în carantină, *ca neo-păcătoși*, a celor ce lasă peste tot pe unde trec hîrtii unsuroase („... cine nu are nici o religie nu trebuie să-și spună ateu sau necredincios, ci neglijent..."). Ah, acest caraghios *Contract natural* super-cordicol emanat de Serres, un Alphonse Daudet al neo-epistemologiei mediatice, muncit de grija dezmățului ecologic! Piciuleață al Conceptului, ajuns academician! Toată gîndirea, toată filozofia lumii asfixiate de un catastrofic efect de Serres! Reduse la aceste Neo-scrisori din moara mea!...

Iadul contemporan este pavat cu bune devoțiuni. Doamne, ce plăcut ar fi să le pisăm sub tălpi! Am comi-

te o crimă împotriva spiritului, o gravă dezertare, dacă n-am încerca să mai ţesălăm din aceste nemernicii? Să fie oare adevărat ce se spune, că oamenii nu mai cred decît ceea ce au văzut la televizor? Dar pică bine pentru noi, scriitorii: literatura de aceea a fost lăsată, cel puţin în principiu, pentru a demola ceea ce crede toată lumea. Bineînţeles, numai dacă ar mai exista literatură, dacă ar mai exista scriitori, nu doar „autori" şi „apariţii" Atunci chiar că ne-am distra! În literatură, orice întreprindere de calibru a acţionat întotdeauna, într-un fel sau altul, ca o forţă făţiş demolatoare, răvăşind reveriile pastorale. A se vedea stupidităţile cavalereşti pulverizate în romanul lui Cervantes; de asemenea, „himera" religioasă, în zborul ei cel mai înalt, hăituită fără răgaz de Marchizul de Sade; ori „partidul cucernicilor", ridiculizat de Molière... Nu, indiferent de pericole, nici un mare scriitor n-a acceptat vreodată să abdice de la contestarea tabuurilor din societate pentru a face, în schimb, apologia necesităţii lor.

Unii dintre ei, şireţi, reuşesc de minune să păcălească idolii cetăţii. Înaintează înfăşuraţi în vălul inocenţei, ca şi pioşii pe care vor să-i pişte. Cu capul în nori, cu surîsul pe buze, numai lapte şi miere, dau impresia că vorbesc aceeaşi limbă cu duşmanul, că-i împărtăşesc Idealul. Cînd, de fapt, îl prind în capcană din interior prin manevre perverse şi suave, fraierindu-l cu... cordialitatea lor. Idilelor dezarticulate prin ridiculizare din *Don Quijote* le corespund, în opinia mea, în surdină, basme-

le deturnate cu zîne, de exemplu, acele *nursery rhymes* pastișate fără jenă, sugrumate pînă la tromboză de către Lewis Carroll în *Alice în țara minunilor.* Nu folosește, cu siguranță, aceeași tactică, dar are, neîndoielnic, aceeași strategie. Pentru mine a fost mereu clar că *nonsensul* carrollian dizolvă religia poetică și pedofilică universală cum dizolvă o spumă acidă siropul, reprezentînd un vitriol ingenuu în provincia Consensului.

Din nenorocire, lucrurile merg extrem de rău. Să-l zgălțîi pe ciolovec nu e ceva foarte agreat astăzi. Totuși, ar mai exista încă o samă de noi billancourți de exasperat! În fiecare zi! Videobazarul Caritățiii! Viziunea Teledon asupra lumii! Peisajul Caritativ Francez! Balul global al Cordicolilor!

E de unde alege! E rîndul vostru să faceți săpături!

Uite, să revenim pentru cinci minute la un episod uitat, vechi ca Războiul de O Sută de Ani. Minuscul, dar instructiv... Ce e nasol, cînd ai de-a face cu actualitatea, cu „evenimentele", e că „evenimentele" sunt atît de insignifiante prin ele înseși, atît de jalnice din start, că devii tu însuți jalnic încercînd să le pui pielea pe băț. Mă rog, cu atît mai rău, dar să nu ne dăm bătuți. Cum spune Stendhal undeva: „Notez stupidități deoarece pentru mine ele reprezintă niște descoperiri."

Să redescoperim, dară, pentru cinci minute, un episod dinainte de potop: tentativa statului, în Franța, abia cu cîteva luni în urmă, de a impune o reformă ortografică. Ar fi fost necesare tone de talent analitic, pe care, din

păcate, opozanții respectivei lovituri de forță nu le au – nu poți avea totul... –, ca să deslușești josnicia infinită a ideologiei de la baza acelei escrocherii avortate. Însă, pînă la urmă, nu trebuie să fii vrăjitor, n-ar fi nevoie totuși de atîta efort, dacă vrei să descoperi cum se ițește nasul Inamicului Cordicol din noianul de mîndre argumente. Așadar, ce zice „reformatorul" căruia nu i-a cerut nimeni nimic? Zice că trebuie lichidată „incoerența". Incoerențele. Excepțiile. Excepția. Excepția în sine. Aha! Asta era! Excepția! Adversarul mortal al Normei. Cel ce te împiedică să simplifici, să nivelezi limba ca și cum ar fi trecut peste ea compresorul, cu scopul de a „resorbi eșecul școlar" În perspectiva, mai ales, a marii bătălii de mîine, a „industrializării informatice și a traducerii automate pe calculator" Ce vrei mai mult în domeniul „drepturilor omului", decît îți oferă acest program?! Ce Interes General mai general?! Unde mai găsești un atît de simpatic lichidator al absurdităților din trecut?! Întotdeauna, Binele contra Răului. O singură lume, o singură muzică, un singur esperanto purificat, un singur mod de comunicare, în sfîrșit la îndemîna tuturor, accesibil tuturor sclavilor, dincolo de divergențe și conflicte... Nimic mai sincron cu aceste *tags* epidemice prin care zeci de mii de necunoscuți își afirmă, de cîțiva ani, „dreptul lor legitim la expresie". Dreptul de a ieși „împreună", dar în anonimat, în spațiul public. Masa anonimilor. La Fontaine e depășit: în zoo-ul cordicol de acum, unde nu mai sînt boi care să le stîrnească dorința

mimetică, broaștele n-au altă alegere decît să se umfle mai tare decît broaștele; cum nu mai există păuni de multă vreme, gaițele nu mai pot rîvni să iasă în evidență altfel decît vorbind despre penele altor gaițe.

IX. COLORIZĂRI

Cum se mai topesc ele, în Cordicopolis, toate sufletele idilice, imaginîndu-și că poți avea Binele fără Rău, tigrul fără gheare, limba franceză fără hălăciugile spinoase ale incoerențelor, soare fără ploaie, mașini fără poluare, o televiziune „bună" fără reclame, literatură fără personajele criminale prin care se atinge substratul peren al umanității, loazir în masă fără betoane, chimie industrială fără ploi acide!... Unt și banii de unt. Amiaza la ora două... Ca și cum ai visa la un Céline fără *Bagatele pentru un masacru*. Un „Céline care ar gîndi corect", cum am citit într-un loc. Reconcilierea contrariilor. Raiul fără Izgonirea din rai. Tremolo-ul afectat a intrat în drepturi legale absolute, fără contrapardidă. Iată utopia celor ce gîndesc corect, idealul Ultradulcegăriei planetare, adio materii grase, adio coloranți, nimic altceva decît țeluri super-light, deghizate în Virtute! Piesele de studio, așanumitele „dezbateri politice", de mult sînt organizate între reprezentanți ai unor tendințe perfect interșanjabile, între democrați-pe-față-antistataliști-umaniști, de pildă, și republicani-moderați-centraliști-umaniști. E un regal să-i vezi discutînd, prefăcîndu-se că se contrazic, cînd ceea ce vor ei, ca toată lumea, de altfel, este să consolideze *terenul comun*, cel al confuziei generale ca unică

garanție a „adevărului" Iar la urmă – cum... nu zicea Stalin – tot Consensul iese biruitor.

Într-un alt domeniu, al esteticii, una dintre ultimele campanii oarecum violente pe care reușesc să mi-o aduc aminte, opunînd niște viziuni despre lume aparent ireconciliabile, este legată de mica afacere a coloanelor implantate la Palais-Royal. (Coloanele lui Buren au fost comandate de Ministerul Culturii în 1986. N.tr.) După asta, alte „Mari Proiecte", precum Opera de la Bastilia, Piramida Luvrului, Arcul de la Défense etc. au trecut fluierînd. Pic de altercație, pic de dezaprobare. Binevoitoare neutralitate. Cine ar mai îndrăzni astăzi să riște ridicolul unei mînii? Al unui blam, fie și numai în vorbe? A judeca înseamnă a fi de acord să fii judecat. Cine ar mai fi de acord?

Deci, pînă la urmă, cum spuneam, Consensul este cel ce cîștigă. Spațiul estetic sau artistic se dovedește, de altfel, un perimetru perfect pentru a verifica ceea ce sînt pe cale să afirm. Întreaga istorie recentă a artei, sub reflectoarele tot mai puternice ale domniei bunelor sentimente, redevine foarte moralizatoare. Dacă așa-numita „artă contemporană" se poate încă preface că există, e numai ca o consecință a martiriului impresioniștilor. Ca despăgubire. *In memoriam*. Ca ispășire a unui mare păcat. Minimalist, conceptual, promovînd anti-arta sau arta extrem-contemporană, artistul de azi supraviețuiește *doar* în calitate de specie protejată, de întreținut al Caritații cordicopoliene. O imensă gafă

a fost comisă pe vremea lui Van Gogh, pe vremea lui Cézanne, încît nu mai pridídim să plătim oalele sparte. Atenţiune, iubitori ai frumosului, să nu o luăm de la început, să nu facem aceleaşi greşeli, să nu intrăm pe acelaşi făgaş! După decenii de mulţimi furioase rînjind batjocoritor în faţa lui Courbet, în faţa lui Manet, în faţa cubiştilor, brusc, pauză! Nici o critică, nici un ţipăt, nici o revoltă, nici un scandal. Totul s-a calmat ca la un pocnet din degete, galeriile prosperă, creativitatea artiştilor nu s-a simţit niciodată mai în largul ei, totul merge foarte bine, marile bănci investesc în emoţia colorată, Statul se amestecă la rîndul lui, vînzările record se multiplică, piaţa îşi ia avînt, s-a zis cu băgătorii de beţe în roate. S-a zis cu toată lumea. Nici pro, nici contra. Nimeni, nimic.

Preţurile se umflă, *deşi* nu mai există critică? Nu. Se umflă *pentru că* noţiunea, posibilitatea, dorinţa însăşi de a face critică au dispărut. Pentru că nimeni nu s-ar mai obosi să gloseze pe marginea unei opere contemporane.

În euforia cordicolă, cine şi-ar mai pierde timpul discutînd despre fleacuri?

Viclenia diavolului, după Baudelaire, este că face să se creadă că diavolul nu există. Viclenia stării de lucruri contemporane este că nici nu-ţi mai pui întrebări. Dacă *e aşa* sau altfel ţi-a devenit absolut indiferent.

Şi-apoi, cine s-ar hazarda să demonstreze frumuseţea a ceea ce ajunge pe piaţă? Despre ce nu se poate spune nimic nu spui nimic, trebuie pur şi simplu să vinzi.

Cu cît se răspîndește Facerea de Bine, cu atît se restrînge evantaiul posibilităților, se scurtează distanțele și se închid orizonturile. Nuanțele paletei devin tot mai puține, în toate situațiile se apelează *la colorizare*... (Tratament numeric al imaginii, care permite transformarea unui film alb-negru într-unul color, pentru difuzarea sa la televiziune. N.tr.) De fapt, asta s-a întîmplat și în cazul micii tentative a statului de a interveni în forță contra excepțiilor din ortografie: colorizare generală în interes public. Pentru binele poporului. Ca să-și trăiască mai bine viața de care a fost deposedat. Totul trecut prin ciurul și dîrmonul colectivismului. S-a terminat cu privilegiile, chiar și cu cele estetice! Globalul să absoarbă localul! Generalul să mănînce particularul! Viața publică să înfulece viața privată! Singularul să dispară odată în terciul turmei! Un singur penel pentru toate gusturile! O singură culoare pentru întregul curcubeu, o singură pastă fluidă, ca la americani, care știu de o eternitate că n-au nici cea mai măruntă probabilitate să priceapă ceva dintr-un film (mai pe larg: din ceea ce nu ține de SUA), dacă nu-și iau precauția de a-l coloriza înainte de vizionare. Sau, și mai bine, în cazul producțiilor străine, dacă nu refilmează subiectul conform afinităților lor.

În Statele Unite (una din provinciile cele mai bogate și întinse ale Cordicopolisului), nu numai că nu mai poți să-i dai publicului filme subtitrate, dar nu-l mai scoți nici la cele dublate. Dacă vrei să se umple sala, trebuie să refilmezi totul, să reconstitui totul într-un peisaj

american, cu interpreți americani, cu mișcări de cameră americane.

Pe undeva, e ca și cum ai cere, aici, în Franța, o versiune la *Crimă și pedeapsă* care să se petreacă la Dijon, deoarece n-ai fost niciodată la Sankt Petersburg. Ori ca și cum Faulkner ar rămîne de neimaginat cît timp nu l-am rescrie și n-am transplanta istoriile sale *în Le Marais poitevin*...

În același sens, iată o anecdotă amuzantă: pentru *Amarcord*, Fellini turnase o scenă în care niște vidanjori coborau într-o fosă septică. Distributorii americani îi atraseră atenția că publicul nu înțelege ce se-ntîmplă, fiindcă în Statele Unite nu au acel tip de fosă septică. Așa încît, Fellini a tăiat secvența.

A coloriza filme vechi sau a relocaliza acțiunea unor filme mai recente în Pensilvania, a suprima anumite planuri și a le modifica pe altele este de o mie de mii de ori mai bine, desigur, decît a arde cărți în Berlin la mijlocul anilor treizeci, nu-mi puneți în circă ceea ce nu voi gîndi vreodată. N-o să mă prindeți derapînd într-un antiamericanism primar. De fapt, nici nu m-ar aranja, asta te face „vieux con" în ochii cordicopaților care se cred emancipați și liberi, încît te văd ca pe un ramolit, un Duhamel, un caraghios reacționar și plin de mucegai... Nu voiu a zgîndări acest tabu!... Totuși, e curios că tocmai cei ce agitau, acum cincisprezece ani, sperietoarea anticomunismului primar nu vor astăzi să te arăți antiamerican primar. Repulsia lor patologică pentru „pri-

mar" mi-ar stîrni pofta de a urmări, dacă aș avea mai mult timp, ce vor să ne propună – ei, atît de secundari și de terțiari! – în proza lor de neuitat. Nu contează, trec mai departe... În privința Statelor Unite, cei mai mulți se amăgesc să-și imagineze că încă mai e cazul să înfierăm, ca acum șaizeci de ani, Wall-Street-ul invadator, „materialismul" yankee sau pe producătorii de *corned-beef*. Și-ar dori ca toată lumea să fie convinsă că lucrurile cîndva adevărate rămîn adevărate în veci. Dacă aș avea nițel mai mult spațiu, nu m-aș jena să evoc ce sentimente mi-a provocat descoperirea Lumii Noi. O s-o fac în altă parte, altă dată. Recunosc, îi sînt dator cu niște reflecții drumului meu de acum cîțiva ani prin Disneyland. O mulțime de amintiri de nești... Ceva mai sentimental, mai armonizant, mai siropos-consensualist, mai ocultocolectivist, mai „premiu pentru Virtute", mai spiritualofil, mai mort-grămadă, mai înghețat de spaimă, mai paralizat de bune intenții, mai cordicol, ca să rezum, mai puțin erotic, ca să scurtez, nu știu dacă poți găsi în altă parte, pe cele două emisfere. Ce-i drept, n-am ajuns peste tot și, în plus, nici n-am chef să mai insist. Oricum, toți devenim americani, e foarte bine așa, e perfect, nu va mai fi, curînd, nevoie să ne colorizeze pentru a ne putea iubi.

În bufoneria-i *horror,* programul Noii Ordini al pastorului de la Casa Albă dezvăluie idei similare, numai că la scara întregii planete. Obiectivul constă în a transpune, pe termen mediu, toate țările în engleză. Altfel,

ele ar rămîne în ochii locuitorilor SUA ca un fel de vast Sud neliniștitor dinaintea Războiului de Secesiune, un imens *Deep South* plin de amenințări mocninde, un teren vag, indefinit, colcăind de tot soiul de calici, calici europeni, calici arabi, calici latino-americani, unul mai degenerat decît altul, mai vicios, mai murdar, mai leneș, mai de neînțeles, în fine. De neînțeles, iată cuvîntul! Și, cu siguranță, vinovați. Mereu suspecți de a face să șchioapete religia consensuală. Prin urmare, e perfect legitim să fie pedepsiți, în propriul lor interes, cu niște lovituri virtuoase de McDo's ori cu niscaiva bombardamente.

Războiuțul din Golf? Un pic de dezinfectant pe un capăt de Orient Mijlociu. Un covor de bombe, din zbor, peste misterele „sufletului arab". Iacătă! Asta-i tot! N-ai, pe bune, motiv să faci un caz din asta. OK, puteau să se gîndească, să se documenteze, să-și pună întrebări, în loc de a alege imediat soluția colorizării... Puteau încerca să mediteze, bunăoară, la zisele unui sociolog irakian, Ali el-Wardi, care descrie mentalitatea compatrioților săi. Atunci ar fi avut ocazia să descopere cîteva trăsături surprinzătoare, care îi înrudesc cu adversarii lor:

„Personalitatea irakianului comportă o dualitate. Irakianul este atașat mai mult decît alții de idealurile înalte despre care vorbește în discursurile și în cărțile lui. Dar, în același timp, el se și detașează cel mai mult de ele. Face parte dintre oamenii cel mai puțin legați de religie, dar cel mai adînc plonjați în lupte sectare...

Există două sisteme de valori în Irak. Unul încurajează forța, vitejia și aroganța, calități ale cuceritorului, celălalt crede în muncă și în răbdare... Poporul irakian este cunoscut ca un popor al discordiei și ipocriziei... dar irakianul, ca atare, nu diferă fundamental de ceilalți oameni. *Diferența rezidă în gîndirea idealistă. El elaborează principii pe care nu le poate pune în aplicare și cheamă spre țeluri pe care nu le poate atinge"* (sublinierea mea, desigur).

Într-un fel, americanii trebuie înțeleși. Sensibilitatea lor, fragilitatea lor, spaima de a nu fi dezrădăcinați... Se îngrozesc imaginîndu-și că e posibil să existe și altceva decît ceea ce le este cunoscut, fiind, așadar, constrînși să colorizeze din toate puterile tot ce se întinde dincolo de ultimele frontiere ale Imperiului, în nădejdea de a șterge, astfel, cauzele ignoranței lor.

Dar, ce mai atîta vorbă, noi, dacă am avea mijloace la îndemînă, nici noi nu ne-am comporta altfel. Sîntem reduși la a-i imita, însă în mic, în futilități, chiar că n-avem motive de mîndrie.

X. ARTĂ POMPIERISTICĂ

Treziți-vă, mult rîvnite Sondaje! Grație vouă, Persoana a ajuns definitiv în situația de a fi judecată de mulțime, obscurantismul colectiv acoperă pe veci individualul. Puterea Opiniei Publice de Audimat domină de la distanță toate celelalte puteri. Guvernarea ideală a poporului de către popor și pentru popor se împlinește prin mijlocirea celei mai pure, celei mai eficace și celei mai „curate" dintre toate cruciadele purtate împotriva mizerabilelor de excepții. Sub curbe și cifre, sub indicii statisticilor, îndoiala, abaterea, jocul, ironia se scufundă ca niște Atlantide. Încă un mic efort, și se va sfîrși cu totul, nivelarea finală a minților va fi deplină.

Se-așteaptă lovitura de grație din partea Europei; n-are cum să mai întîrzie mult. Ajunge cu „bunăstarea individuală", cum se exprima odinioară Sieburg. Iminența Europei Unite va fi ocazia izgonirii definitive a ultimelor noastre „vicii private". Va trebui să ne mișcăm, dacă dorim să prindem loc la focul de tabără. Televiziunile europene își aruncă deja năvoadele. Tehnocrații își ling buzele de pe-acuma. Să ne punem repede la același diapazon! Să terminăm cu capriciile! Să ne reeducăm! Să ne lăsăm dresați! Nici o fantezie! Francezii au atîtea de corectat în comportamentul lor! Unii dintre cei mai bine

intenționați observatori străini nu pridideșc să ne toace la cap, ar trebui, poate, să-i ascultăm cît de cît, să nu mai credem ce ne spune oglinda, că sîntem cei mai frumoși din lume, să măturăm înaintea porții, să pricepem, în fine, cît cîntărim în afară, care este valoarea noastră reală, să auzim ce se zice despre noi, despre insuportabilele noastre pretenții, despre trecutul nostru mai mult decît suspect, despre artiștii noștri nevandabili, despre literatura noastră roasă de molii, despre prezentul nostru fără viitor...

S-a zis cu aroganțele, le-a sunat ceasul! Acuma, să recunoaștem, nu există în Cordicopolis elevi mai răi decît francezii, mai greu de ținut în frîu, mai indisciplinați... În toate domeniile, niște subdotați... Incapabili să conducă corect, mereu cu douăzeci și cinci de metri în spate, iar cît privește munca, niște porci sută la sută... Japonezii, astăzi, ca și Sieburg, ieri, ne descriu drept egoiști, palavragii, de o xenofobie maladivă (ne-o aruncă-n față, cu tupeu), indisciplinați, cinici... Facem paradă de ceea ce ne diferențiază, în loc de a încerca să ne aliniem... Ne sfădim fără oprire, sub orice pretext, în mijlocul trotuarului plin de răhăței de cîine... „Îndemnați, încă din școală, mai zic despre noi japonezii, să-și exprime opiniile personale." (Măcar de-ar fi adevărat!...) Și, apoi, sîntem în întîrziere! Asta, mai ales! ÎN ÎNTÎRZIERE! Ah, înspăimîntătorul retard al Franței! Lentoarea evoluției ei! Apatia! Dar ce, Doamne, iartă-

mă, se tot moşmondeşte de secole?! „Franţa se află în mare întîrziere, în comparaţie cu Germania, la inserţia socială a handicapaţilor." Zilnic auzi chestii de genul ăsta din gura vigilenţilor cordicocraţi. „Franţa se află în mare întîrziere, în comparaţie cu Marea Britanie (sau Irlanda, sau Bangladeşul), în privinţa locului femeii în viaţa politică."... Chiar am văzut recent o jurnalistă consternată în timp ce arăta cum Franţa e foarte întîrziată, în comparaţie cu Olanda, la „promovarea imaginii homosexualilor în media"; faptul se datora, cu siguranţă, ca de altfel cea mai mare parte a carenţelor franceze, infernalului nostru atavism catolic (cine zice „catolic" zice „individualist", cine zice „individualist" zice „rezistenţă" la paradisul atîtor lobbies, al comunităţilor, al asociaţiilor, al conglomeratelor care au înlocuit avantajos militantismul de altădată, astăzi prea vulnerabil).

Aşadar, Franţa era foarte în urmă în ceea ce priveşte imaginea homosexualilor în media...

În media. Deci în lume. Deoarece altă lume decît media nici nu mai există. În media, deci în lume, în lume, deci în media. Opinia generală fiind că doar imaginile au capacitatea de a-ţi conferi un simulacru de fiinţă, locul homosexualilor nu e bun atît timp cît considerăm prezenţa lor în imagini ca insuficientă.

În aceeaşi ordine de idei, nu rareori ţi se-ntîmplă să-i auzi pe cordicocraţi deplorînd faptul că, pe dos decît Statele Unite şi Vietnamul aferent, Franţa a consacrat

prea puține filme războiului din Algeria; ceea ce înseamnă, din punctul lor de vedere, că pur și simplu acest război nu există.

„Franța se află în mare întîrziere, în comparație cu Statele Unite, în privința producțiilor cinematografice dedicate trecutului ei colonial."

A adînci întîrzierea Franței, comparativ cu Statele Unite, cu Germania, cu Japonia, cu Olanda, în toate domeniile imaginabile, cel puțin mie unuia mi-ar părea o perspectivă interesantă, dar nu vreau să insist. Să lunecăm peste. Deja confidențele astea ale mele sînt prea temerare. A merge mai departe ar fi sinonim cu sinuciderea. Să spui ce gîndești a devenit periculos. Chiar precizînd cu îndîrjire că o faci cu titlu *privat*. Tot ceea ce nu poate fi expus public, pe un platou de televiziune, nu trebuie nici măcar gîndit. În teledezbateri, formula-cheie pentru a opri pe cineva în plin elan, pentru a-l stopa cînd e pe punctul de a lansa o idee vag nealiniată, obscur neconsensuală, într-o oarecare măsură mai greu identificabilă (și orice idee neemanată de colectiv pentru a se întoarce îndată înapoi la colectiv aparține acestei categorii), formula-cheie, așadar, sună astfel:

„Ah, da, dar asta nu vă angajează decît pe Dvs., cel care o spuneți!"

Dumneavoastră. Adică o singură persoană. Adică, în definitiv, nimeni.

Imperiul Binelui, se subînțelege, fiind, întîi de toate, *Imperiul lui Cîți*.

Papa? Cîte divizii are papa?

Se mai poate vorbi în nume propriu? Se mai poate da un aviz, unul singur, insistînd că *nu te angajează decît pe tine însuți?* Despotismul nebulos al cordicolilor se sprijină pe ipoteza unei gregarități infinite, acceptată fără rezerve și perfect insesizabilă. Orice gîndire suficient de eroică, încît să încerce să se exprime public pe scena Cordicopolisului, se descoperă îndatorată, și încă a priori, în raport cu comunitatea. Aceasta din urmă este în drept să-i ceară socoteală celui ce caută să-și spună cuvîntul. Iar vorbitorul, la rîndul lui, își dă deodată seama că are mai puțin ca oricînd dreptul „de a spune tot", căci planează peste capul său, ca niște enorme dirijabile-spion, un Bine Comun, o Opinie Publică, entități absolute, cu care se presupune că a semnat, din vecie și pentru veci, un pact de fier, un contract parafat cu sînge.

Niciodată n-am fost mai puțin liberi, din cauze cărora un Giono, de exemplu, începea să le descopere mecanismele încă de pe la începutul anilor cincizeci:

„În fiecare moment trebuie să-ți spui: am zis despre inși care poartă cămăși albastre, dar ăștia cu cămăși albastre au ziare, bănci, plătesc mercenari mincinoși și, în ultimă instanță, angajează și ucigași. Atenție! Tu vorbești *din plăcerea de a rosti ceea ce gîndești*, dar ei o să-ți scoată pe nas ceea ce gîndești. Pe de altă parte, numai ceea ce afirmi cu plăcere duce spiritul înainte."

Specia e totul, individul nu mai e nimic. Ideea că

o operă de artă sau o carte ar fi o *proprietate privată* (aparținînd întîi autorului, apoi celui ce o contemplă sau o cumpără) și că nimic din ce se scrie, se pictează ori se gîndește nu ține de nici o colectivitate, ci, exclusiv, de fiecare dată, de o persoană, aceea care privește, citește, înțelege (indiferent care va fi, la final, numărul de persoane), însăși ideea aceasta nu mai este de conceput, dacă va fi fost cîndva. Non-ingerința radicală în „afacerile interne" ale unei cărți nu va însemna, vai, un imperativ nici mîine, nici poimîine. Regina lumii este Opinia, spunea Voltaire. Pe care Sade, în *Noua Justine*, îl completează astfel: „Nu-i așa că tebuie să mărturisim că nu are, Opinia, ca și reginele, decît o putere convențională, o autoritate arbitrară?" Adăugînd imediat: „Nu-i așa că nimic nu este mai demn de dispreț pe lume decît prejudecățile și nimic mai demn de a fi sfidat decît opinia?" Fără îndoială; dar cine ar mai îndrăzni de-acum încolo? Dacă nu mai există „scriitori angajați", cum se trăncănește prin tîrg, cum se deplînge, este din cauză că toți au devenit „angajați". De voie sau de nevoie. Cu sau fără știință. Și pentru mai nimic. „Locul lui Sartre e gol!" se prefac a se alarma cei ce nu văd în lume decît locuri. În realitate, în Cordicopolis nu mai există decît clone de Sartre care se calcă-n picioare pentru a îndulci toate hapurile, niște Sartre piperniciți, mai rudimentari chiar decît originalul, angajați pentru cauzele corecte și atît de numeroși, că nici nu-i mai distingi pe unul de altul.

„Ai dreptul să spui totul?" „Să scrii totul?" „Este posibil să publici totul?" Partizan cum sînt al privatizării fanatice, integrale, a operelor și ideilor, vă imaginați că întrebări de acest soi nu mă lasă noaptea să dorm... Dar dacă alții și le pun?... Este permis, de pildă, „să prezinți într-o lumină favorabilă consumul de substanțe stupefiante"? Tare, nu-i așa?! Bineînțeles că nu! Interesul General îți interzice! Consensul te ia la ochi! Fiecare decedat din cauza unei overdose va constitui o probă împotriva ta! Singură căutarea Binelui Comun îți este permisă. Filantropia apostolică este unica poezie a sfîrșitului de secol, lirismul ei poartă numele de Armonie. Precum știm, nu există imagini mai des afișate, pe pereți și pe ecrane, decît cea a deșertului (puritate, virginitate, inocență originară) și cea a apelor (nerozie a iminenței acvatice). Cînd un film merge pînă la ultima limită *(Bagdad Café, Marele Albastru, Sex, minciuni și casete video)*, se întîmplă deoarece, într-un fel sau într-altul, a adus un omagiu pompierismului specific spiritului gregar, idealului Concordanței, colectivismului roz-bonbon care deschide mileniul trei.

Binele are întotdeauna răspuns la toate întrebările. La sfîrșit, mincinoșii sînt pedepsiți, Paradisul coboară în plin deșert, soțul infidel își pierde, în același timp, nevasta, amanta și slujba, e bine ticluit, îi va fi de învățătură de minte. Dar ne-am înșelat pe toată linia, am dizolvat Răul în sirop.

„Nu-ți asculta niciodată inima, copile, ea este povățuitorul cel mai prefăcut pe care l-am primit de la natură."

Nimic mai potrivnic noilor tendințe, decît acest îndemn al lui Dolmancé, din *Filozofia în budoar.*

De asemenea, nimic nu pare mai demodat decît această confidență a lui Flaubert făcută Louisei Colet:

„Să nu crezi că pana are aceleași instincte ca și inima."

Flaubert, Sade, sărmani cinici scoși din joc!... Cum ați ajuns să stîrniți mila în ziua de azi!... Cum ieșirile voastre naive de pretinsă luciditate îi fac să surîdă pe crainici, pe distribuitori, pe producători, pe creatorii de consolări înzorzonate!... Cu cît diversele tehnici noi, bioștiințele, tehnologiile și așa mai departe devastează lumea din jur și lucrează ireversibil la a face imposibilă orice morală, cu atît trebuie ca discursul să camufleze, dublîndu-și entuziasmul, o realitate înspăimîntătoare.

Oamenii Spectacolului se dedau neîncetat la o întreprindere gigantescă de idealizare halucinatorie. Femeile urîte vor fi mai iubite decît cele frumoase: de vreme ce asta ni se spune, cu certitudine este adevărat... Un director general de multinațională, bogat și alb, se va îndrăgosti nebunește de o „femeie în casă", săracă și neagră... Lacrimile, dragostea, pasiunea, generozitatea, efuziunile ne anunță o Vîrstă de Aur iminentă. Toate aceste fabule caritabile au ceva de-a face cu viața concretă? Nu, nu au. Și-atunci? Intenția contează! Intenția înseamnă

acțiune! Chiar a depășit de departe acțiunea! Trebuie să știi să mîngîi populațiile, în așa fel, încît să le ungi la inimă. Orice lovitură filantropică este permisă pentru a mima interesul pentru viață. Zilnic, mii de pături electrice, tone de produse contra degerăturilor sînt deversate de către diverse asociații umanitare în zonele cele mai toride. Munți de laxative, himalăi de pliculețe cu supe dietetice sînt răspîndite generos, din eroare, peste înfometații de la capătul lumii. Ce să-i faci?! E mai bine decît nimic. Intenția contează! Intenția, ascultați ce vă spun! Marele Pactol, pîrîul de aur al Sentimentului!

Nici un cuvînt nu este mai rentabil, în zilele noastre, decît *pasiune*. „Pasiunea are întotdeauna dreptate!" spune un slogan recent pentru habar n-am ce. Pasiunea dă liberă trecere la orice, a devenit un drept al omului imprescriptibil. Cu cît afacerile înfloresc, cu atît businessul se învîrtește în propriu-i vid, avînd ca singur și unic proiect extensia lui la infinit, iar lirismul cordicol trebuie să triumfe la suprafață, îmbrăcînd realitatea, camuflînd traficul cel mai infect, umbrind toate intrigile, făcînd ca Noua Ordine a lumii să apară ca un fel de principiu divin. Societății postindustriale i se atașează un psihism pastoral obligatoriu. Aburul dolarilor pentru lumea reală, trișca Arcadiei pentru imaginar. Cu cît sînt mai imorali maeștrii, cu atît trebuie să pară dincolo de orice bănuială, încît celor care îi imită nici să nu le treacă prin cap să facă ce fac ei, ci să reproducă ceea ce se prefac a face. Pelteaua cordicolă se află în serviciul

business-ului, nu în opoziție cu el. „A face caz de morală nu te angajează la nimic! Omul pozează, se disimulează. Toate lichelele sînt predicatori! Cu cît sînt mai perverși, cu atît dau mai mult din gură!" Nu voi înceta vreodată să citez acest pasaj din *Mea culpa*... Da, în spatele tiradelor poetice sînt ascunse întotdeauna cele mai scîrboase mizerii. Dar contează numai tiradele!

La suprafață avem Dimineața tuturor Magicienilor. O vizită discretă, o coborîre în sala subterană a mașinilor ne-ar învăța multe, nu încape îndoială, despre progresul fantastic în domeniul teleghidării programate electronic și al supravegherii la distanță a păpușilor ce se agită în aer liber. Din păcate, sectorul ăsta nu e deschis pentru public; și – am învățat, de-acum – ceea ce nu există public nu există. La suprafață, așadar, e Sărbătoarea. Apropiați-vă, o repet! Nu ezitați! Haideți! Scoateți portofelele! Bîlciul abia începe! Toate distracțiile sînt igienice! Garantat fără gudron, fără nicotină! Toate valorile sînt *no smoking*! Fuga la toboganul gigant! Fuga la apă! La o baie sub bananieri și ficuși! Pe Insula elastică! În Laguna Zînelor! În cantina polineziană cu piano-bar sub cocotieri! *Virtue World Corporation* vă va satisface nevoile! Nu mai cădeți pe gînduri! Deschideți-vă inimile! Da, pasiunea are întotdeauna dreptate. Mistica „spontaneității" rămîne unul din sentimentele cel mai bine împărtășite de locuitorii Cordicopolisului, aici se crede mai mult ca oricînd că „dragostea" provine dintr-un elan dezinteresat, aici, în pofida antipatiei generale

pentru actele de violență, crimele „pasionale" sînt pedepsite cu infinit mai puțină severitate decît cele îndelung pregătite.

A ucide pentru bani, din interes, e sordid, e inacceptabil; dar a ucide sub imperiul pasiunii, într-un moment de tulburare, prins de flama inspirației, asta, da, merge, se poate pleda pentru. Legislatorul, romantic el însuși, va fi gata să găsească în inimă rațiuni pe care creierul nu le are, fiindcă inima este, în esență, colectivistă, undă solidară printre unde, ritm comunitar și rîs vesel; în vreme ce creierul, ehei, știm noi bine, creierul, din nenorocire, sărmanul, rămîne mereu mai mult sau mai puțin fracționist, antipatic din toate punctele de vedere. Iată de ce se dovedește la fel de inutil ca a căuta amiaza la ora două să pretinzi că explorezi, bunăoară, cauzele ostilității care îi înconjură dintotdeauna pe „intelectuali": ura feroce contra oricărei gîndiri, deci împotriva oricărei posibilități de critică, a oricărei veleități negativiste, se află deja acolo, *în lege*. Irefutabil acolo: în Cod.

XI. OSÎNDIȚII ETERULUI

Iată de ce, între altele, Țară a Minunilor ce sîntem, am devenit și regatul muzicii. Efuziune pură, muzica! Beție, libertate, inocență... Există ceva mai drăguț decît muzica? Ceva mai... liniuță-de-unire consensuală, mai fluid-unificator orchestral? Într-adevăr, muzica este ceea ce ne trebuia pentru a acompania acest sfîrșit de lume. Mărturisesc totuși că nu pricep de ce stăpînii noștri au decretat o „Fête de la Musique" („Sărbătoarea Muzicii"), de parcă în Cordicopolis n-am avea serbări non-stop! Serenade obligatorii... De parcă orașele noastre n-ar fi devenit, cu toatele, pînă în cele mai ascunse cotloane, pînă în fundul celor mai întunecate firide, pînă în miezul celor mai bine apărate turnuri de fildeș, niște auditoritumuri gigantice, niște săli de concert cu program permanent. Lumea noastră se prăbușește în plin festival, cu tot cu orchestră și cotilioane.

Încerc să mă țin deoparte, dar nu pot nici acum scăpa de zgomotul de fond de nedestrămat, de vacarmul care nu se va mai opri în veci, de acea muzică persecutoare de pacotilă, în genul mărfurilor „orice obiect la cinci lei", care se tîrîia de-a lungul ferestrelor, mă adulmeca dînd în clocot, se izbea de pereți, îmi sărea în birou, mi se dezlîna peste hîrtii, țintea direct spre neuroni, fără să mai treacă

măcar prin timpane. Ca și cum o singură casă de discuri internațională, o unică Multinațională a Sunetului ar fi luat orwellian în stăpînire totalitatea speței umane. O singură boxă uriașă, pulsînd maniacal, asemenea inimii autonome și imposibil de ucis a noii realități.

Peste tot un Big Band sistematic, zorind munca forțată a melomaniei. Nu sînt dușmanul muzicii, să nu vă imaginați una ca asta. Îmi amintesc de ce scria Nietzsche, că existența lipsită de muzică este o eroare și un exil; dar, de fiecare dată cînd un tip, la zece clădiri de mine, își dă la maxim sculele hi-fi pentru a mă face să-i împărtășesc gusturile, pentru a mă obliga să fiu părtaș la lîncezeala lui, pentru a mă aduce la unison, de fiecare dată cînd amplificatoarele urlătoare mă vizează cu mai multă precizie decît rachetele SCUD, mă întreb dacă Nietzsche, în locul meu, și-ar fi menținut poziția din 1888.

Un soi de maree neagră muzicală smolește astăzi țărmurile lumii. Zi de zi, noapte de noapte, inși care nu ar tolera, scandalizați, să fumezi lîngă nările lor, vă suflă preferințele lor muzicale în urechi. Cordicolatrii sînt melomani neobosiți. Nu mai există altă muzică, în afara celei de ascultat în grup; însă a nu dori să o asculți nu e deloc prevăzut în program, e ca și cum nu ți-ar fi pe plac cei ce-o oferă en gros la tot poporul. Baterii barbare... Sintetizatoare... Microfonii criminale... CD-uri ce te aduc într-o fază terminală... Boxele sînt un soi de „bombe curate"

Convertirea noastră se desăvîrșește mai comod prin muzică. Scenariul a fost admirabil conceput, îți dă sentimentul că ești cool, sympa, comunitar, armonic. S-au volatilizat toate umbrele și criticile. Reticențele sînt astfel bine muiate într-o emoție estetică pasteurizată. Ți-e de folos și cînd ai declarat forfait. Marele general american al cărui nume v-aș ruga să nu mi-l repetați se culca în fiecare seară, în deșertul Arabiei Saudite, în teribilul sunet *new-age* de ciripit de păsări înregistrat pe casete.

Există în ziua de azi ceva mai halucinatoriu-consensual decît „La Fête de la Musique" într-o oarecare seară de iunie? „La Journée du Livre" („Ziua Cărții"), spuneți? „La Rage de Lire" („Lectură turbată")? „Les Ruées vers l'Art" („Goana după Artă")? Toate acestea... Tot ce vă face să credeți că cultura e OK, e mișto și că filmul înseamnă viață și că poezia vă iubește și că teatrul vă așteaptă și că pictura e anume pentru voi...

A traversa Franța, vara, cu anunțuri de festivaluri peste tot, în cele mai înduioșătoare colțuri ale țării, sub canicula care te lichefiază, iată un adevărat voiaj SF printre ororile optimismului, o coborîre în mățăraia marii bufonerii cordicole de masă. Am văzut specia umană în vacanță, afirma Chateaubriand, reamintindu-și zilele Revoluției. („Specia umană în vacanță se plimbă pe stradă, în starea ei primar-naturală, după ce s-a debarasat de pedagogi.") N-a văzut încă nimic! Opereta noastră e și mai tare. Iar falia dintre Vechiul și Noul Regim a devenit astăzi mult mai radicală.

Există viață după cultură? După expoziții? După festivaluri? După cărțile lunii? După titlurile „obligatorii"? După eseurile despre care vorbește toată lumea?

O fi existînd, dar se ascunde bine.

Tăcerea este pe cale de a fi expulzată, asemenea neîncrederii, asemenea ironiei, asemenea jocului, asemenea plăcerii. În Cordicopolis nu se rîde sau, oricum, nu prea des, iar atunci din motive care-ar trebui mai degrabă să te facă să plîngi. Întreaga rețea („cadre de conducere" de peste tot, societăți care se ocupă cu organizarea timpului liber, „funcționari din sectorul trei", al producătorilor de servicii, care s-au apucat de „comunicare") n-are cine știe ce motive să se crispeze.

Întîi, deoarece prea multe lucruri au devenit într-atît de respectabile, încît ar fi ignobil să faci glume pe seama lor. Ritul, nu rîsul îi este propriu omului modern, din rîs n-a mai rămas nimic. Poți face umor adevărat numai cu bune sentimente? Din ce te-ai mai putea tăvăli de rîs pe Planeta Compasiune? Ce mai rămîne ironizabil în Imperiul egalitar? Rîsul este absolutist prin natura lui, e crud, te ciuruie, te devastează. „Nu există bărbat care să nu vrea să fie despot atunci cînd i se scoală", scria Sade; rîsul ține de aceeași vînă. Cînd totul este mai mult sau mai puțin sanctificat, uns cu dulceața tandreții, cînd toate cauzele sînt sfîșietoare, cînd toate nefericirile te privesc, cînd toate viețile sînt respectabile, cînd Celălalt, Săracul, Străinul fac parte din tine și te dor, cînd nimic nu mai este fatal, ireparabil, inclusiv nenorocirea, inclusiv

moartea, ce-ți mai rămîne? Din ce să te mai strici de rîs?

Astăzi comicii de profesie au ajuns extrem de supravegheați, n-aș vrea să fiu în locul lor. Tocmai s-a anunțat un nou val, o nouă șarjă de bieți saltimbanci, o generație cvasiproaspătă de bufoni, zice-se, irezistibili. Ce-i al lor, e pus deoparte!... O să fiu pe față. Li se vor măsura derapajele la milimetru, la mustață; li se vor examina aluziile; li se va scormoni prin subînțelesuri; le vor fi cercetate cu lupa tăcerile. Să le urăm însă toate cele bune... Americanii, în anumite universități, întotdeauna mai consecvenți, întotdeauna mult mai logici decît noi, au decretat recent că meriți să fii exmatriculat pentru o crimă calificată drept „rîs într-o manieră nepotrivită"... Adică te vei fi hlizit într-un mod deplasat, neconform, impertinent; neconsensual, oarecum; anti-cordicol, ca să rezumăm. Altfel, nici mai mult, nici mai puțin, decît ilustrînd însăși definiția rîsului... Nu se putea să nu sentîmple și asta... Rîsul „nepotrivit"! Încă o știre care se prăbușește peste noi, încă o trăsătură inestimabilă a geniului cordicofil... Vă las să meditați... Înconjurați, bineînțeles, de rîsetele înregistrate din emisiunile de televiziune...

În fond, rîsul este periculos. La fel ca și tăcerea. E încă un pic prea individual. Le scapă controlorilor. Reprezintă o vagă zonă de libertate, pe care e mai bine să o supraveghezi îndeaproape. Nu li se poate lăsa oamenilor grija de a se amuza singuri, de capul lor. De-acum, luxul de a ni se da voie să gîndim ar costa prea scump... Nimic n-a

dus la mai multe cercetări, în secolul XX, în privința creierului uman, decît tehnicile de „spălare" Toate polițiile și-au vărsat obolul, la fel și sectele stăpînite de cîte un guru. Însă cu muzica generalizată nu ne mai complicăm, a fost găsit adevăratul sistem, optima spălătură cerebrală, armamentul anti-individ la care nimeni nu îndrăznea să spere. Știu prea bine că nu trebuie să zic așa, muzica e frumoasă, este ca marea, ca soarele, ca poezia și fraternitatea, ca animalele în libertate. E proaspătă, e spontană, este viața însăși. Ajunge cu criticile! Cu reaua-voință! Trebuie să învățăm să iubim totul, dacă vrem să supraviețuim nițel după decibelii care ne caroiază mărunt spațiul vital al apartamentelor, după *mwouaaiiiinn*-ul sfredelitor al sirenelor de alarmă ce sună peste tot, în cor, demențial – și n-am uitat nici de armoniile în care vor să ne înece la telefon, sub pretextul că ni se cere să așteptăm pînă cînd vom fi transferați de la un serviciu la altul... Ajunge cu atîtea reticențe! Gata cu nostalgiile! Trăiască Titanicul cotidian!

Mai ales că noi torturi delicioase sînt pe cale să ne înhațe. Noi torpile ne iau drept țintă. „Instrumentele comunicării mobile se multiplică!" Sărbătoare colectivă în Cordicopolis! „Noi servicii de proximitate prind contur!" Toți sclavii sar de bucurie! „Mîine oricine va fi contactabil, oriunde s-ar găsi, în orice moment! Consultați catalogul nostru complet: serviciul Alphage obligatoriu, Eurosignal pentru toate buzunarele, fax, Intégrale Supervisor (microordinator + imprimantă +

modem + telecopiator + disc dur), Radio Icom IM 4 Set., Inmarsat, telefon portabil!"

Cînd îmi aduc aminte că relațiile amoroase dintre Flaubert și Louise Colet au început să se strice din pricina „progresului" – deja! – al „comunicațiilor" (deschiderea liniei Paris – Rouen, în 1843, reducînd dezastruos distanțele)!... Nu știau ei ce norocoși erau în comparație cu noi!...

A fi „departe", oriunde s-ar situa acest „departe", nu mai are nici un sens. Predați-vă imediat, sînteți înconjurați! Gata cu scuza că nu puteți fi contactați, nu mai există nici un pretext să vă dați dispăruți, nici un petec de pămînt fără semnal, nici un ungher neștiut, s-a terminat cu izolarea *altundeva*. Ca și cu invizibilitatea. Sau cu afișarea discretă. Ești înăuntru, în rețea – iar dacă nu, înseamnă că ai murit. Trebuie să fii prezent la foc continuu! Scout, cercetășie 2001! A absenta va deveni un gest de eroism, o operație delicată, necesitînd o lungă și tenace premeditare. Se vor imagina campionate clandestine de persoane dispărute. A nu *răspunde* la apeluri o să aibă rangul unui sport extrem de rafinat, rezervat elitei, va fi o sărbătoare a spiridușilor răutăcioși, va constitui o infidelitate față de ritual, o minicrimă împotriva speciei, o haiducie ieșită din comun, o acțiune excepțională, de neuitat, pe care generațiile ce vor veni or s-o evoce pline de fervoare. Emisiunile dedicate căutării celor dispăruți se vor înmulți, desigur. „În interesul

familiilor", se subînțelege. Cu hohote de plîns, înregistrate pe bandă ca și hohotele de rîs, în momentul regăsirii de pe platoul TV.

Am citit recent undeva articolul unui imbecil fericit. El se bucura că, grație noilor sisteme de comunicație, nu numai că va dispărea cu totul din viața fiecăruia vechea distincție dintre timpul profesional și viața intimă, dar, totodată, le va suna ceasul și marilor aglomerări urbane. Este vorba, desigur – și de cînd lumea –, de visul regimurilor autoritare de a distruge orașele, pentru a împrăștia indivizii, care devin astfel mai puțin periculoși. Însă nimeni nu-și imaginase pînă acum să-i ucidă prin a-i face *contactabili* în orice clipă a vieții lor.

Pe de altă parte, constatăm că Hegel avea dreptate cînd descria rătăcirea nomazilor ca pe o pură și simplă aparență, avînd în vedere că spațiul în care se mișcă (un deșert mereu același) reprezintă, de fapt, o abstracție: a fost nevoie ca planeta mileniului trei să înceapă a semăna ea însăși cu un vast teatru deșertic, pentru ca, astăzi, „comunicarea nomadă" să-i confere o aparență consolatoare.

O concluzie în ce privește muzica? I-o voi cere lui Molière.

„De ce, întotdeauna, păstori?", se miră domnul Jourdain cînd e pus la curent cu misterele muzicii. Excelentă întrebare, la care „profesorul de dans" răspunde prin considerații pline de subînțelesuri ecologice.

„Cînd trebuie să se cînte cu vocea, este obligatoriu ca, pentru autenticitate, să mergem la stînă. Cîntecul, din negura vremurilor, a aparținut păstorilor. Și nu sună deloc natural, în dialoguri, ca prinții ori burghezii să-și cînte amorul."

N-ar trebui să fie greu să alunecăm, acum, de la muzică spre mistică. Turul acestui Parc de Distracții ar rămîne parțial dacă nu ne-am opri cîteva momente, de-a lungul plimbării noastre, în cartierul Osîndiților Eterului, în fața Peșterii Magiei. Proliferarea actuală a ocultismelor celor mai diferite nu ține de întîmplare. Spectacolul are nevoie să recreeze un mediu obscurantist favorabil lui în întregime, după degringolada religiilor, ceva ca o „structură" transcendentă, o *țesătură* spirituală surogat, în absența căreia îl paște marele pericol al aneantizării.

Trebuie să spun apăsat că, în ce mă privește, trăiesc într-un fel de extaz treaz de cînd, nu de mult, am scris *Secolul al XIX-lea de-a lungul vîrstelor istorice*, iar astăzi văd cum cartea mea continuă, se ilustrează singură, pe toate planurile, fără oprire și mereu mai strălucitor, primind neîncetat confirmări, dincolo de ceea ce speram eu, îngroșîndu-se cu noi capitole, fără a fi nevoie ca eu, personal, să mă mai ostenesc... Cretinismul ocultoorientalist *new age* în sosul erei Vărsătorului, venit din California, este doar ultima, ca dată, din nenumăratele variante ale eternului spiritism, ultima piață care scoate bani din abrutizarea spiritistoidă, cu cabine izolate fonic

pentru seminarii de relaxare, din care ies transfigurați angajații din „sectorul trei", de care am mai pomenit, și se răspîndesc în cohorte pe toată planeta, ca să anunțe venirea Mileniului Dragostei și al Luminii.

De asemenea, poți vedea businessmen publicîndu-și reflexiile lor crocante despre „puterile psihice ale omului"; o mare companie petrolieră, în speranța de a descoperi noi zăcăminte, laudă calitățile unui medium celebru, îndoitor de linguriță; megalomania antreprenorială caută sprijin în paranormal, în fenomenele extrasenzoriale, în numerologie (atenție la numărul străzii unde aveți locul de muncă: riscați, dacă e rău ales, serioase probleme cu banii); managerii se inițiază în artele marțiale, în sufism, în parașutism ascensional, în riturile Cavalerilor Mesei Rotunde, în speologia mistică, în șamanismul telepatic, în psihokinezie, în tarot cosmic, în neo-cultele dionisiace, în croazierele subliminale, în muzicoterapie (vindecări cu bătăi de talgere tibetane); se fac angajări ținînd seama de grupa sanguină, de tema astrală sau de studiile de morfopsihologie.

Ce este interesant astăzi e că Business-ul însuși a fost în întregime invadat de marea escrocherie ocultistă. Noul cuplu al secolului îl formează Antreprenorul și Șarlatanul. Rechinul marii finanțe și potlogarul numerolog. Philippulus Profetul și Rastapopoulos Escrocul. (Personaje din B.D.-urile cu Tintin; n.tr.)

Vai, ce bine-i înțeleg pe occidentalii care se revoltă, de la înălțimea „laicității" lor zdrențuite, contra ob-

scurantismului altora! O, ce ne mai scandalizează pe noi *tchador*-urile și ayatollahii! Cît de la sine înțeles este să ne alarmăm de creșterea integrismului islamic ori de renașterea iraționalismului în Europa Centrală și în URSS, pe cînd aici, în Franța, o biografie a lui Edgar Poe, de pildă, poate apărea, fără ca nimeni să pufnească în rîs, însoțită de o „hartă a cerului" („... zodia Capricornului, cu ascendent în Scorpion, sub tripla influență a lui Saturn, Uranus și Neptun...")! În talmeș-balmeșul contemporan, a devenit aproape imposibil să mai distingi între *credincioșii* propriu-ziși (integriști, fundamentaliști și alții) și pretinsa „societate laică".

Așa cum vechile cîmpuri cîndva cultivate, apoi abandonate, nu mai revin vreodată la starea lor originară, de pîrloagă sălbatică, ci se umplu de mărăcini și „se strică", tot așa universul nostru debarasat de vechile religii își inventează din mers „spiritualități" de mîna a doua, ritualuri ubuești, lucruri pe care nu le poți numi nici măcar derizorii. *Teleevanghelismul* nu mai reprezintă o parte limitată a realității, cum ne amăgeam, luîndu-l în rîs atunci cînd îi vedeam pe teleevangheliștii americani, de exemplu. Ne dăm seama că, în curînd, el se va confunda cu lumea însăși.

„Treaba voastră este să credeți, noi vom face restul!" Neo-obscurantismul care se etalează astăzi mulțumită media se dovedește o extraordinară tehnică de guvernare. Nu există, în realitate, nici o „întoarcere la religie", cum o pretind maeștrii Show-ului ori sclavii lor,

nici o „reapariție a sacrului", nici o „respiritualizare", nici o „renaștere a harului". Este organizată, în schimb, punerea în scenă a unor reziduuri religioase, pe cît posibil în formele lor cele mai delirante, de către Spectacolul însuși și în profitul Spectacolului, cu scopul de a întreține sau a reactiva nucleul dur al iraționalului, ficțiunea într-adevăr mistică, fără de care nici o comunitate, nici un colectivism, nici o solidaritate n-ar putea face față prea mult.

Spectacolul are nevoie de ocult și ocultul de Spectacol. Cordicocrația cîștigă prin aceasta suplimentul de transcendență indispensabil, prin care proclamă că deține în sine perfecțiunea. De aici, și înmulțirea bufoneriilor televizate: exhibarea unor „liturghii negre" pe platouri, ritualuri vodoo lamentabile, satanisme de periferie, dezbateri despre extratereștri, interviuri cu „maeștri spirituali" grotești și rufoși... Ceva ce ar putea aminti, dacă vrem, de Roma la începutul sfîrșitului. Naumahii în fiecare zi! În patru dimensiuni, în cinci! În șase! În zece! Pîine, circ, sacerdoții! Douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru, la cheie!

„Antica religie romană, a scris Jérôme Carcopino, încă mai putea face uz de pretextul tradițiilor sale sfinte în timpul desfășurării splendidelor spectacole din epoca imperială. Lumea nu se mai concentra asupra ei și era respectată fără a se băga de seamă, ca să zicem așa. La Roma, ca și peste tot, noile credințe au surghiunit-o în spatele scenei, dacă nu chiar au scos-o complet din

joc. Dacă exista o credință vie, care făcea să bată inimile spectatorilor, aceea era astrologia. Grație ei, contemplau fermecați: în arenă vedeau imaginea pământului; în canalele euripee care o delimitau – simbolul apelor marine; în obeliscul ridicat pe terasa centrală sau *spina* – emblema soarelui strălucind în înaltul cerurilor; în cele douăsprezece uși ale culiselor sau *carceres* – constelațiile zodiacului; în cele șapte tururi de pistă ale fiecărei curse – drumul celor șapte planete și succesiunea celor șapte zile ale săptămînii; în circul însuși – o proiecție a Universului și istoria pe scurt a destinului său."

Am acorda însă o onoare nemeritată Imperiului cordicol și mizerabilelor sale clownerii pseudo-religioase comparîndu-le cu Roma antică, fie ea și decadentă. Nu Dumnezeu a încetat să mai fie un artist, cum credea sărmanul Sartre, ci Spectacolul.

Cum nu are alt Dumnezeu decît pe el însuși, cum puterea unei religii, oricare-ar fi aceasta, se judecă mai întîi după energia celor ce îi sînt potrivnici, existența ateilor, a blasfemiatorilor, a necredincioșilor demni de a fi stigmatizați îi este Spectacolului teribil de necesară.

Dar dușmanii cultului spectacular, deh, sînt, în general, aproape la fel de derizorii ca și Spectacolul însuși. Din timp în timp, se pun la cale mari anchete care îi vizează. Se montează emisiuni, de exemplu, contra unui trib bizar, ultraminoritar și, mai ales, exasperant: persoanele care nu au televizor în casă. Au fost botezate „telefobe", fiind esențial să pară că nu e vorba de

simpli indiferenți, de agnostici liniștiți, detașați; nonpractica lor televizuală trădează, fără urmă de îndoială, o nevroză, o maladie pernicioasă, este rezultatul unei stranii „fobii" Sînt întrebați cum fac, cum de pot trăi fără imagini la domiciliu. Ei răspund că merge, mersi de întrebare, da, rezistă, se văd cu prieteni, ies etc. Dar o spun, în general, cu un soi de înfumurare prostească ce probează că s-au convins ei înșiși de anomalia poziției lor, de faptul că n-au cum s-o mai întindă așa, cît or s-o tot țină gaia-mațu?...

Lumea noastră își pune întrebări cu privire la proprii-i absenteiști în maniera în care rațiunea dominantă, satisfăcută, dar, în același timp, îngrijorată de ea însăși, se apleacă, pentru a-și întări legitimitatea, asupra nebuniei.

S-ar putea atît de ușor trăi fără Spectacol, încît ar fi înspăimîntător dacă un asemenea secret al lui Polichinelle ar fi cunoscut de toți. Devine, așadar, convenabil să-l spintecăm și să-l reducem la neant înainte de a face ravagii.

Cea mai frumoasă perfidie a universului este că ne păcălește să credem că există.

XII. IMPERIUL ÎN AMURG

Ce panoramă de neuitat, lăsarea nopții peste Cordicopolis! De la fereastră, terminîndu-mi cartea, am sub ochi toate ispitele lui, marile decoruri iluminate, antenele parabolice umplînd orizontul, iar în zare, chiar în fața mea, cîteva *montagnes russes*, „Le Grand Huit", Trenurile Groazei, toate Insulele Magice cu acadele... Ah, să nu cumva să vă închipuiți că e vreo relaxare să scrii despre cordicocrați la umbra cordicocraților, între pereții lor, sub privirea lor... Pe măsură ce scrii, ți se pun noduri în gît numai gîndindu-te la folclorul lor; mîinile ți se umezesc încet pe măsură ce clipele trec; kilometrii aceștia de „Cea Mai Bună Lume" îți ridică părul măciucă. Mădular cu mădular, corpul protestează contra asaltului bunilor apostoli ce vor să-l salveze contra voinței lui. N-ai nici o șansă! Nici cea mai mică! Toate ieșirile sînt barate, au închis Satul Planetar, zombii lor obsedați de igienă patrulează peste tot...

Va mai curge multă apă pe gîrlă pînă cînd această lume nouă o să se cutremure. Vicleniile nechibzuinței cordicole nu vor fi răzuite nici cît negru sub unghie de șmirghelul vreunei polemici. Eu, unul, mi-am făcut totuși treaba – aici, înfășurat în umbre, în timp ce luminile Cordicopolisului scad... Nu fac zgomot, m-am

camuflat bine... Ieri încă, alaltăieri, degetele mi-ar fi dansat furioase peste clapele rotunde și negre ale unei claviaturi de mașină de scris; și mai departe în timp, pana mea ar fi zgîriat pagina, stiloul ar fi brăzdat-o... Pe cînd astăzi?... Ce se-ntîmplă astăzi?!... Nimic. Mai nimic. În van ciulești urechea... Cu noile tehnici „dulci", actul de a scrie, în sine, devine mai silențios ca niciodată, consensual ca toate celelalte, invizibil, flateur, înfundat, acomodant...

Cum să te enervezi în fața unui ecran? Cum să scoți din sărite un sistem electronic? Cum să ațîți entuziasmul unui *word processing*?

Cum să faci să tremure de turbare mașinamila asta atît de tandră, care te mîngîie pînă te moaie?

Și totuși, lipsa de respect te ispitește. Uniunea sacră, însiropată, toată conspirația asta a Suavilor zgîndăre ceva în tine, îți zgîlțîie neîncetat vechi dorințe adormite... De ce-ar trebui ca lumea lor guignolescă să fie respectată? Cine-i semnează scrisorile de acreditare?? Certificatele? De unde-i vine legitimitatea? O societate în care trebuie să botezi drept „spațiu locativ" locurile cele mai atroce; în care trecutul este scos pe scenă exclusiv ca exemplu negativ, ca să înțelegem ce noroc ne-a lovit că n-am trăit în acele vremi; în care memoria este atît de bine ștearsă, că s-a dus pe apa sîmbetei; în care bătrînețea se cheamă „vîrsta a treia", exterminările – „războaie curate", iar solitarii – „aventurieri ai vieții de unul singur"; în care toate tarele devin calități, în maniera în care antrepozitele sînt

transformate în galerii de artă, fabricile – în apartamente, iar piscinele – în librării-salon-de-ceai, cu lambriuri de frasin...; în care, în sfîrșit, grădinilor zoologice le este atît de rușine de ele însele, încît și-au schimbat numele în „depozite de gene", sperînd că nu vor mai fi tratate drept lagăre de concentrare.... Ei bine, nu, o astfel de societate, care etalează asemenea atuuri, nu poate fi cu totul cruțată, trebuie să-i divulgăm bufoneriile...

Ordinea burgheză, care și-a avut totuși grandoarea ei, a trebuit să suporte din greu timp de două secole asaltul unei critici furibunde, fără egal. Însă universul contemporan, deși lipsit de cel mai mărunt farmec, nu-și face griji în acest sens. Ne-a transformat în complici desăvîrșiți. Sîntem atinși cu toții de un Bine incurabil, un Bine care răspîndește teroarea, un Bine pe care cerul, în mînia lui, l-a inventat pentru a pedepsi crimele de pe pămînt... Iar acest Bine se consideră în drept a pretinde o credință totală!...

Mai rămînea poate un singur lucru care-și păstra puțină aristocrație, literatura. Mi se face rău s-o văd și pe ea aclimatizată, nivelată cu totul. Adusă la un numitor comun. Devenită o marfă în talciocul ăsta. Sclavă a „comunicării". Supusă, la rîndul ei, ferchezuielilor cordicole. Denicotinizată. Aliniată. Degudronată. Îndîrjindu-se neopétainist, cum se poartă, pentru regenerarea, prin excese sportive, a speciei umane, pentru prohibirea produselor nocive sănătății și resuscitarea marilor mituri colective.

Avangardele primei jumătăți de secol n-au lăsat, să zicem, o amintire grozavă, dar dai în apoplexie cînd vezi ce pigmei, ce androizi analfabeți, agitînd steagul virtuții cretinizante, au cucerit astăzi terenul, și-au făcut sălaș sub lambriuri, ca vagabonzii și cerșetorii din *Viridiana*.

Cordicopolisul și-a oferit scriitorii pe care îi merită: autori sintetici, de retortă, romancieri de substituție, videologi pe bandă industrială, poeți pentru întîlniri de gradul trei, produse pure de manipulare genetico-editorială, menite să satisfacă – au și instrucțiuni de folosire! – noile standarde impuse de către Program, și care n-ar fi văzut niciodată lumina zilei dacă Programul n-ar fi existat. Mai bine adaptați decît antecesorii lor la condițiile de supraviețuire în mediul spectacular, ei au misiunea de a se bate în lumea Spectacolului cu armele Spectacolului, iar durata existenței lor depinde strict de serviciul pe care îl prestează.

Literatura a ajuns într-un asemenea hal, pe ecranele din Cordicopolis, încît se poate profetiza ștergerea în cel mai scurt timp a ultimelor ei pretenții. Literatura aproape că nu mai există, acesta este adevărul brutal. Adie uneori amintirea ei, în felul în care memoria îți reînvie pe neașteptate un cuvînt, așa cum se ivește un chip, un peisaj, o senzație. Dar asta e totul. Și cu asta, basta. Romanul nu mai reprezintă o artă majoră, ba nici măcar o distracție minoră, a dispărut ca exercițiu literar. Cei ce încă mai știu cît de cît ce înseamnă scrisul practică un fel de arheologie.

Marea majoritate a cărților au trecut, sprintene, la un regim de scădere a numărului de calorii, autorii lor nu vor începe, cu siguranță, să ironizeze starea de lucruri de care depinde supraviețuirea lor. Își dau bine seama că nu le-a mai rămas nici măcar soluția de a se camufla sub remușcările criminalului. Doar n-or să le povestească organizatorilor sabatului cum totul se preschimbă în sabat; sau nici măcar în sabat, ci în *soap*; în sit-com și apoi în *soap*. Într-un soap-supă populară! Nu se vor juca ei cu dracul! Nu se vor face ei avocații diavolului, dedublînd cu subînțeles scenetele care vizează un eveniment, deschizînd culisele din spatele culiselor, încercînd să inventeze înșelătorii superioare înșelătoriilor cotidiene. Sînt prea tulburați. Va mai curge multă apă pe Sena pînă cînd vor cuteza să-i trateze cum li se cuvine pe cordicocrați și operele lor de joasă speță. Deocamdată însă, orice, numai fresce realiste, nu! Băgați la greu subiecte exotice, asta e voie, decoruri din alte epoci, faraoni, Evul Mediu, Louisiana, Parisul sub ocupație... O societate perfectă ca a noastră, așa de reușită, de însorită, n-are cum tolera nici cea mai măruntă aluzie critică. N-o să mai vedem noi multă vreme de-acum încolo un nou Balzac rescriind *Iluzii pierdute,* decorticînd microcosmosul, relevîndu-i intrigile, dînd la iveală dedesubturile lumii.

Apoi, mai există Opinia. Mai ai de înfruntat obezul mașinoi mongoloid al teleopiniei. O adevărată magmă de asociații și de ONG-uri cuprinse de nebunie. Cel mai

mare miting de persecutori polivalenți care s-a văzut vreodată, puși pe îndreptarea tuturor greșelilor, supraveghind orice abatere, cu ochiul lipit pe tot ce ar putea fi interpretat ca hulă, specialiști în puricarea fiecărei intenții, grefieri ai cuvintelor cu subînțeles îndreptate contra familiei, iubirii de țară, slăvirii lui Dumnezeu și a fiilor lui, solidarității, contra indiferent cui și a indiferent ce, de aia e mai bine să te cenzurezi dinainte, ciocu' mic și joc de glezne!...

Cît despre prezentatorii de „emisiuni culturale", ei sînt medicii fără frontiere ai marii mizerii a scrisului. Însă nu te poți aștepta deloc de la scriitori să-i lovească într-o bună zi bunul simț al sărmanelor popoare din Asia, Africa sau America Latină, cărora, după decenii de ajutor, ruinate, private de drepturi, aduse într-o stare de calicie, umilite, suferind de foame mai rău ca înainte, izgonite pentru binele lor de pe locurile tradiționale de pășunat pe care li le-au închis cu garduri electrice ori au fost transformate în așa-numite „culturi de profit", sub protecția sîrmei ghimpate, li s-a aplecat pe vecie de un asemenea ajutor și roagă să fie lăsate în amarul lor, în fine, le-ajunge cît s-au ocupat ăștia de ele, s-au săturat de asemenea asistență.

Scriitorii, dimpotrivă, o cer insistent. Greu de imaginat soi de oameni mai disciplinați, mai bine dresați... Dacă ar defila cei din trecut, dacă i-am putea vedea pe platourile TV pe Shakespeare, Diderot, Vergilius, Pascal, credeți că ar semăna cu cortegiul scriitorilor actuali, ar ilustra același muzeu de anomalii, ar arăta ca o co-

hortă de handicapați care-ți taie instantaneu pofta să le întinzi o mînă de ajutor?

Vi-l imaginați pe Marchizul de Sade, ca să luăm un exemplu din extrema geniului, în siroposul nostru văleat, în anii întoarcerii la tandrețe, pe Sade, zic, reapărut la finele secolului XX, în plină reconciliere a familiilor, vi-l imaginați, întreb, un singur moment pe Sade că vine în fața telespectatorilor pentru a-și prezenta *Cele o sută douăzeci de zile ale Sodomei?* Ar fi tratat ca un vivisecționist nebun! Ar lua foc toate standardele corectitudinii. După două sute de ani ar fi același circ.

Ar fi executat în direct, în salvele sondajelor irefutabile, i s-ar scoate erorile pe nas, l-ar obliga să se rușineze de scrierile lui. Unu diluat de multiplu! Sondaj vs. Sodoma! Dacă avem atîtea sondaje în ultimii ani, se întîmplă deoarece a devenit necesar să fie recreată, după presupusele stricăciuni ale presupusei „eliberări" a moravurilor, o comunitate viabilă, așadar non-sexuală sau, mă rog, cît mai asexuată. Conspirația sondocratică (Sondocrație: politică oportunistă, bazată pe rezultatele sondajelor de opinie. N.tr.) astîmpără de minune cîrîitul. Un francez din trei adoră sexul la televizor, „...dar, de preferință, educativ, orientat nu atît spre pornografie, cît spre căutarea de soluții la problemele de natură sexuală". Adevărați sfințișori! Doar paisprezece la sută cer mai mult porno. Iar optzeci și opt la sută, da, ați auzit bine, optzeci și opt la sută, declară, fără a clipi, că „...preferă să-și ducă viața cu cineva mai puțin

sexy, dar de a cărui fidelitate ești sigur, decît cu cineva foarte sexy, dar care uneori înșeală"... Turul de forță al anchetelor de opinie a restabilit mîndria celor care nu se fut, demnitatea superioară a neputincioșilor, dreptul non-juisorilor de a nu juisa!... Stop! Începînd de azi, ei nu mai admit să fie luați în balon.

Mi-ar plăcea să-l văd azi pe Marchizul de Sade pus în fața acestor cifre elocvente. Dar unde vă treziți, domnule marchiz?! În anii șaizeci? În anii șaptezeci? Ah, dar veniți-vă-n fire! Păi astăzi nu se mai practică fututul! Păi s-a zis cu el, s-a demodat! Unde mai pui că e și periculos! Înapoi la familie! La fidelitate!... Domnule Marchiz!... Mă întreb dacă n-ar regreta foarte repede Biserica, monarhia, pe teribila-i soacră, La Présidente de Montreuil, adică pe toți inamicii comozi de altădată, care avuseseră bunul gust, măcar, de a da seamă de greșelile lor după ce l-au persecutat. Treizeci de ani de închisoare, însă, pînă la urmă, victoria! Dar o să vadă el, „divinul marchiz", acum, în Cordicopolis, că marea voce a Nimicului colectiv nu mi ți se lasă ea acoperită de ridicol cu una, cu două! Fie ca Audimatul absolut să vă permită totuși să sperați la o revanșă postumă, domnule marchiz!

De fapt, scenariul meu nu ține, Sade n-ar ajunge niciodată pe un platou de televiziune, ar fi neutralizat cu mult înainte. Există atîtea filtre cordicole! Atîtea baraje eufemizante! Atîtea posturi de vamă edulcorante. Un *tête-à-tête* profilactic, bunăoară, cu atașatul său de presă, în cursul căruia i s-ar cere să justifice distracțiile

castelanilor de la Silling, i-ar provoca frisoane; minitribunalul poporului mediatic, în fața căruia ar fi convocat „să-și apere punctul de vedere", i-ar deschide orizonturile. Îl vedeți semnînd un contract de promovare? Căutînd o ilustrație pentru copertă (coperta de la *Cele o sută douăzeci de zile...!)*? Discutînd despre „drepturi de autor", „copy-right" etc.? Redactîndu-și prezentarea pentru „coperta a patra" („coperta a patra", la *Cele o sută douăzeci de zile!..)*? Societatea noastră mediatică nu reprezintă deloc, așa cum se pretinde, „forma modernă și desăvîrșită a divertismentului", ci ultima etapă a cenzurii profilactice.

În Cordicopolis, literatura nu mai e tolerabilă decît ca specie pe cale de dispariție. Activiștii culturali, cărora li se decernează premii pentru activități „în slujba cărții", sînt maici-tereze ale imprimatelor. Nu mai poate ajunge la public aproape nimic dacă nu este plăpînd, poetic, mizerabilist, dacă nu trage a boală. Numai rănile sîngerînde au succesul garantat. Trebuie să fii cu un picior în groapă, să te fi strecurat printre bombe, să fi putrezit zece ani în fundul unei temnițe din Malaezia, ca să atragi, eventual, atenția.

Toate aceste bestselleruri plesnesc de gentilețe, reprezintă poveștile unor căutători de „aur moral", băieței și fetițe „care își poartă peste lumea spurcată a adulților o privire lipsită de orice complezență". Exotismul, aventurile în ținuturi îndepărtate, istoriile romanțate, confesiunile revizuite – iată o parte din producția care se

găsește pe tarabă. Sînt numeroase Birouri de Caritate în marele bazar filantropic. Totuși, domină, în cea mai mare măsură, estetica Poulbot (copil sărac din Montmartre, personaj al unor afișe desenate de Francisque Poulbot la începutul sec. XX; n.tr.). Poulbot sau Poulbotte (marcă de îmbrăcăminte pentru păpuși, în culori pastelate. N.tr.). În cajun, în pidgin, în esperanto, în ce poftiți, dar tușant, la marele sentiment, tandru. Doldora de sentiment, mai ales. Precum Partidul odinioară, Sentimentul are întotdeauna dreptate, adună toate Premiile pentru Virtute.

Sau valurile de biografii care nu mai contenesc să se reverse!... Din ce în ce mai avide de detalii, mai alambicate, despicînd firul în patru, cotrobăind pînă în ultimele cotloane ale sufletelor... Biografii despre mari personalități, despre mai puțin mari, despre mici, despre aproape uitate, despre semi-necunoscuți proaspăt scoși de la naftalină. Preferatele mele, bineînțeles, care-mi par cele mai crocante, sînt biografiile cît mai romanțate. Convingerea înrădăcinată că oricine este egalul oricui, că toată lumea a fost mereu asemănătoare, îl face pe nea cutare să se creadă în drept de a le împrumuta propriai psihologie unor genii incasabile. Sub pretextul că „le insuflă mai multă viață", biograful intră în personaje, se instalează în pielea lui Shakespeare, spune „eu" în locul lui Cézanne, „gîndește" de sub țeasta lui Cervantes, se insinuează pînă în vîrful degetelor care țin penelul lui Modigliani sau dalta lui Michelangelo.

„Admir – spune cardinalul de Retz – insolența acestor inși ai neantului, în toate sensurile, care au impresia că ating cotloanele cele mai intime din inima creatorilor, încît nu există eveniment despre care să nu pretindă că i-au explicat originea și urmările."

Se înțelege de la sine, toate operele conforme normelor europene, toate aceste romane cu un jalnic deficit de calorii, cărțile bricolate după tehnicile edulcorării, după metodele cel mai puțin poluante, sînt față de literatură ce e vocea unei șpicherițe de aeroport față de muzica unei femei adevărate în pragul orgasmului; sau ca o felație prin minitel, comparată cu gura vie, care înghite; însă cine ar îndrăzni să o spună?

„Te dezgustă într-atît, scria pe la 1660 abatele d'Aubignac, referindu-se la anumiți romancieri ce înfrumusețau epoca, imaginația lor atît de puțin compatibilă cu viața noastră reală, că ai dori să vezi mai degrabă portretul unui nemernic."

Simpatică, fără de preț silă, pe care nu mai există riscul să o întîlnești în Cordicopolis...

În țara noastră, Țară a Minunilor, Binele nu doar că a ascuns Răul, dar, și mai grav, interzice ca Răul să fie scris, așadar resimțit sau arătat. Orwell nu s-a înșelat decît un pic. Și numai asupra culorilor dramatice din profeția lui: filmul-catastrofă al viitorului va fi roz-pastel, iată ce n-a ghicit. Pe cînd *The Newspeak*, care face „literalmente imposibilă crima de gîndire, fiindcă nu

vom mai avea cuvintele în care s-o formulăm", nouvorba stă să se impună.

În Cordicopolis, ceea ce pare viu este mort, iar ceea ce încă trăiește este respins.

Îl ador de multă vreme pe Giacometti, dar încă și mai tare de cînd l-am surprins notînd grăbit în carnet, într-o zi din 1924, următoarea litanie scandaloasă, un manifest al gîndirii nealiniabile:

„Știu că simpatizez cu Biserica și despotismul religios. Am dreptate sau mă înșel? Cred că am dreptate, dar n-am certitudinea. Antipatizez filozofia, gîndirea liberă, libertatea de mișcare, libertatea de a scrie cărți, de a face tablouri, de a exprima idei personale. Urăsc libertatea de a crede și de a nu crede, precum și republica. Urăsc emanciparea persoanei și pe cea a femeii. Nu mai suport să ascult toată pălăvrăgeala, pe toți dînduși cu părerea despre toate, artă, istorie, filozofie, fiecare crezînd că e de la sine înțeles că poate debita tot ce-i trece prin tărtăcuță. De ce Biserica nu-i mai arde, nu-i mai torturează, nu-i mai omoară pe toți ăștia care îndrăznesc să gîndească ce le convine?"

Cîte posibile procese în aceste rînduri?

Și totuși, iată, fără îndoială, una din originile mentale clandestine ale statuilor sale despotic micșorate. Capete strivite sau alungite, corpuri salvate ca prin miracol de la un rug mai puternic, mai furios, de o mie de ori mai încărcat de ură decît cele din trecut...

Dar de-acum s-a lăsat noaptea, turul Parcului de Distracții s-a încheiat, cartea mea, de asemenea. A fost un voiaj reușit.

Pînă la orizont, departe, cît bați cu privirea, instalațiile lor luminoase, structurile imense din fier, parabolicele lor, Trenurile Groazei, Insulele Vrăjite ocupă spații și tenebre...

Iar și mai sus, cel mai sus, pîlpîindu-și flăcările în negrul absolut, pulsînd roz-bonbon, vizibilă de pe întregul glob, domnește enorma Inimă din rășini sintetice, emblema ultimei vîrstei a lumii, vîrsta Iubirii...

Cum ați spus? În Cordicopolis pamfletul a devenit un gen imposibil? Și dacă ar fi exact pe dos? Dacă de-acum înainte orice carte mare, orice expunere în cunoștință de cauză a moravurilor, orice roman cît de cît mai energic va trebui să vireze, tot mai hotărît – fatalmente, chiar fără să vrea –, spre cel mai vehement pamflet?...

Pentru că viitorul acestei societăți este să nu mai poată zămisli decît fie opozanți, fie inși cu desăvîrșire muți.

Cuprins

PREFAȚĂ. COPILĂRIA BINELUI 5
I. ZEII AU COBORÎT PE PĂMÎNT 17
II. TREMOLO BUSINESS 25
III. CHERCHEZ L'IDOLE 39
IV. PENELE ȘI CATRANUL 57
V. ARMA CONSENSULUI 69
VI. TARTUFFE 75
VII. CORDICOPOLIS 83
VIII. SĂ-L ZGÎLȚÎI PE CIOLOVEC 91
IX. COLORIZĂRI 103
X. ARTĂ POMPIERISTICĂ 111
XI. OSÎNDIȚII ETERULUI 123
XII. IMPERIUL ÎN AMURG 133

„În viziunea lui Philippe Muray epoca noastră se ia înspăimîntător de în serios, manifestă o siguranță agresivă și plină de sine, considerîndu-se mai bună decît toată umanitatea care a precedat-o. Despre ce a fost înainte nu vrea să știe nimic, absolut convinsă că se îndreaptă neabătut spre un viitor paradisiac, lipsit de griji. Adorația aceasta a unui Bine pe care nu ai voie să-l pui sub semnul întrebării este cauza a nenumărate prostii și drumul cel mai scurt spre noi forme de barbarie."

SÉBASTIEN LAPAQUE

PHILIPPE MURAY

IMPERIUL BINELUI

„Satiră a degradării civilizației vestice, *Imperiul Binelui* transmite un mesaj și mai alarmant, anume că, manevrîndu-ne, condiționîndu-ne pavlovian, inventîndu-ne false nevoi și operînd o vastă regie de sumisiune prin seducție (dublată însă de una «maniaco-represivă», prin proliferarea legilor liberticide), era hiperfestivă instaurează, pentru prima oară cu concursul populației (homocus-ul lui Zinoviev în costumație consumistă...), un neototalitarism în expansiune globală. Răul (necesara, dialectica «parte blestemată» a lui Bataille) e absorbit de Binele hegemonic. Astfel, Binele se «înrăiește», cum putem citi în filigran încă din titlu. «Empire», «em-pire», «em-pirer». «Un Bien qui répand la terreur.» Agathos, binele suprem aristotelic, și imperativul categoric kantian sînt exhibate ipocrit într-o retorică de esență șigalioviană, care proclamă libertatea deplină pentru a ajunge la o tiranie absolută."

O. NIMIGEAN

CARTIER

29 RON / 119 MDL
9 789975 865012
Intră în cărți pe cartier.md